

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1431-4257

SUBOTICA, 18. STUDENOGA 2005. * CIJENA 35 DINARA * BROJ 145

Intervju:
Tonči Staničić

TEMA BROJA: NEONACISTI U NOVOM SADU UZBURKALI JAVNOST U SRBIJI

kolpa-san®

KUPATILA

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg Cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Lazar Baraković (predsjednik), Dušica Dulić,
Zdenko Đaković, dr. Marija P. Matarić,
Pavle Pejčić, Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan**DIREKTOR I****V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

POMOĆNICA I ZAMJENICA**ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Dušica Dulić

REDAKCIJA: Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (glazba i kazalište),
Jasminka Dulić (politika),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Zvonko Sarić (kultura),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo),
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA: Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović**TELEFON:** ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Dnevnik« Holding, Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Tajništva za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto, po
Službenom glasniku broj 140 od 1. siječnja 2005.

Novi summit

Za srijedu 23. studenoga zakazan je novi, drugi po redu za godinu i nešto dana, sastanak premijera Srbije i Hrvatske Vojislava Koštunice i Ive Sanadera u Zagrebu. Gospodarski odnosi, trgovina, regionalna suradnja, eurointegracije – teme su o kojima će svakako biti riječi tijekom susreta, a kako je najavljeno, pokušat će se riješiti i neka od još uvijek otvorenih pitanja, kao što su, recimo, zamjena vojske policijom na granici sa srbijanske strane, utvrđivanje granične linije na Dunavu, povrat imovine, vizni režim, readmisija, te neizbježno – položaj nacionalnih manjina u obje države.

Sredinom studenoga prošle godine, tijekom posjeta hrvatskog premijera Ive Sanadera Beogradu, potpisan je Sporazum o zaštiti hrvatske manjine u SiCG i srpske i crnogorske manjine u Hrvatskoj, na čiju se provedbu čeka, evo već, godinu dana. Među ostalim, taj Sporazum predviđa formiranje Mješovitog odbora za praćenje njegove provedbe, no od toga sve do sada nije bilo ništa. Kako bi funkcioniranje toga za manjine tamo i ovdje važnog tijela ipak počelo makar i samo formalno, za 22. studenoga, dakle dan pred polazak Vojislava Koštunice u Zagreb, zakazan je i prvi, konstitutivni sastanak Mješovitog odbora. Bit će to prigoda ipak evidentirati probleme koji postoje i koji su u posljednjih godinu dana iznošeni u javnost s obje strane granice, filtrirati ih po značaju i složenosti, te ih pripremiti za rješavanje.

Sada, deset godina poslije rata, kada je i u Hrvatskoj i u Srbiji ulazak u Europsku uniju strateški cilj, nema razloga da se jednom zauvijek ne zatvore ona pitanja koja su prije svega stvar normi civiliziranog ponašanja, a u koja manjinska prava u velikoj mjeri spadaju. Bilo bi dobro što prije čuti iskrene izjave najviših državnih dužnosnika i iz Zagreba i iz Beograda, koje bi sličile onome što su prije nekoliko dana izjavili hrvatski i mađarski predsjednik Stjepan Mesić i László Solyom, a koji su zajednički konstatare, da su te dvije države na najvišem stupnju riješile pitanje svojih nacionalnih manjina. I pritom se nitko nije bunio, uključujući i predstavnike tih nacionalnih manjina.

Z. P.

»Hrvatska riječ« u Beogradu i Zemunu

Tjednik »Hrvatska riječ« u Beogradu se može kupiti na kiosku »Future plus« u Kneza Miloša 69 (kod Hrvatskog veleposlanstva), a u Zemunu na Masarikovu trgu 5 (kod pijace) također u kiosku »Future plus«.

Hrvati s Kosova pišu Mesiću

LETNICA – Mate Dokić, lider kosovskih Hrvata pozira u kući u Letnici na Kosovu. Hrvati s Kosova uputili su pismo svim međunarodnim i domaćim organizacijama u Prištini, kao i hrvatskom predsjedniku Stipi Mesiću, tražeći da zaštite njihova prava koja, kako kažu, ugrožavaju Albanci.

Projekt Izvršanog vijeća AP Vojvodine za jačanje povjerenja i tolerancije

Ulaganje u toleranciju, ulog u budućnost..... 8-10

Kako je u Novom Sadu obilježen Dan borbe protiv fašizma i antisemitizma

Ravnodušnost političke elite..... 14,15

Priopćenje za javnost predsjednika manjinskih nacionalnih vijeća

Nezadovoljni Radiotelevizijom Novi Sad..... 20

Karavana zastupnika DS-a u posjetu Hrvatskom nacionalnom vijeću

Potpora nije upitna..... 28,29

Blagoslovljena nova crkva u Ivanovu, mjestu gdje je puno Hrvata iz vojvođanskog dijela Srijema

Crkva posvećena Srijemskim mučenicima..... 32,33

Izložba u povodu obilježavanja 35. obljetnice Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«

Likovna nadahnuća dostojna jubileja.....40,41

ČETVRTAK, 10. 11.

Uhićen

Goran Davidović (1975.) iz Novog Sada identificiran je i priveden sucu za prekršaje kao jedan od vinovnika incidenta na tribini o antifašizmu u Novom Sadu. Dan iza toga je zajedničkom akcijom Žandarmerije i novosadskog SUP-a uhićeno 10 osoba, pripadnika neonacističke organizacije »Nacionalni stroj«, a akcija se nastavila i idućih dana. Vlada Srbije najoštrije je osudila upad neonacista na novosadski Filozofski fakultet.

Pritvor

Maloljetnom Novosađaninu B. K. (1989.), osumnjičenom za pokušaj ubojstva Nikole Trkulje (20) iz Temerina, određen je pritvor do 30 dana. Večer ranije on je Trkulju, tijekom rok-koncerta koji je organiziran povodom obilježavanja Svjetskog dana borbe protiv fašizma, teško povrijedio nožem i zadao mu povrede opasne po život.

Poziv

Predsjednik HDZ-a i hrvatski premijer Ivo Sanader potvrdio je da su čelnici HDZ-a BiH razgovarali s čelnicima Europske pučke stranke koji su od njih zatražili da se sazove novi opći stranački sabor i da njihov sadašnji predsjednik Dragan Čović podnese ostavku. Vodstvo HDZ-a BiH na čelu s predsjednikom stranke Draganom Čovićem izrazilo je neslaganje s izjavom Sanadera u kojoj je Čovića ocijenio nedoraslim za

tu dužnost jer je odlučio iz stranke isključiti trojicu istaknutih dužnosnika.

Kradljivci

Četvorica muškaraca za koje se sumnja da stoje iza niza krađa skupocjenih BMW-ovih terenaca X5 u Hrvatskoj uhićeni su u Novom Sadu. »Osumnjičeni su uhićeni nakon višemjesečne akcije u kojoj su ministarstva unutarnjih poslova Hrvatske i Srbije te novosadska i osječka policija intenzivno i sveobuhvatno surađivali i razmjenjivali podatke«, izjavio je Hini glasnogovornik MUP-a Zlatko Mehun. Policija je prilikom uhićenja u garaži pronašla BMW-ov terenac X5 zagrebačkih oznaka, a novosadski mediji tvrde da je riječ o automobilu u vlasništvu tvrtke Pfitzer Croatia koji je prošlog tjedna ukraden u Zagrebu. U garaži je pronađeno i 14 pari stranih registarskih pločica, među kojima ima i hrvatskih, razni provalnički alat, elektronski čitač kontakne brave za BMW-ova vozila te specijalizirani uređaj za koji se pretpostavlja da su kradljivci »neutralizirali« BMW-ove zaštitne kodove.

BMW X5 jedan je od najtraženijih terenaca u »automafijaškim« krugovima kojih je od travnja ove godine u Hrvatskoj ukradeno 26.

PETAK, 11. 11.

Den Haag

Predsjednik Haškog suda Teodor Meron dao je vlastima u Srbiji rok da do kraja godine tom sudu izruče Ratka Mladića, u protivnom Srbija će biti »izopćena« iz procesa euro-atlanskih integracija, rekao je ministar obrane SiCG Zoran Stanković. Srbijanski premijer Vojislav Koštunica rekao je kako je interes Srbije, prije svega, do kraja privesti suradnju s Haškim sudom i ispuniti sve međunarodne obveze.

Ahtisaari

Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda odobrilo je imenovanje bivšeg predsjednika Finske Martija Ahtisaarija za izaslanika UN u pregovorima o statusu Kosova.

Kancelarka

Demokrišćanska unija CDU/CSU i Socijal-demokratska stranka Njemačke (SPD) uspješno su okončale koalicijske pregovore čime je otvoren put za stvaranje druge tzv. velike koalicije u njemačkoj poslijeratnoj povijesti. Buduća kancelarka, prva žena na toj dužnosti, bit će Angela Merkel (CDU).

SUBOTA, 12. 11.

Kamenovanje

Eparhija dalmatinska priopćila je da je skupina mladića kamenovala pravoslavnu crkvu Uspenja Presvete Bogorodice u Drnišu i vrijeđala svećenika, te da zbog učestalijih napada očekuje adekvatnu zaštitu srpske manjine. Šibenska je policija sutradan priopćila da će podnijeti kaznene prijave protiv dvojice zasad nepoznatih počinitelja, koji su ispred crkve vrijeđali 25-godišnjeg svećenika B. M. iz Drniša, te kamenjem razbili tri stakla na vratima crkve.

Sopron

Predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić i njegov mađarski kolega László Solyom sudjelovali su u Sopronu na otvaranju Dana Hrvata u Mađarskoj – tradicionalnoj svečanosti hrvatske nacionalne zajednice u toj zemlji.

U Sopronu, gradu uz austrijsku granicu udaljenom 60 km od Beča, živi oko 500 gradišćanskih Hrvata. Po procjenama Hrvata u Mađarskoj ima oko 90 tisuća, iako popisi pučanstva pokazuju znatno manji broj pripadnika hrvatske nacionalnosti.

Ranije u subotu nakon bilateralnog susreta, obojica čelnika suglasila su se kako su Hrvatska i Mađarska na najvišem stupnju riješile pitanje svojih nacionalnih manjina.

Ocijenivši da su hrvatska manjina u Mađarskoj i mađarska u Hrvatskoj dobro integrirane u politički, gospodarski i kulturni život zemlje u kojoj žive, istaknuli su kako mogu s pravom tražiti i računati na pomoć matičnih zemalja.

Za pripadnike hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj organizirana je dvojezična nastava u 35 vrtića i škola. Imaju svoje sveučilište, gimnaziju i kazalište. Jedina neriješena pitanja su institucionalno financiranje iz Hrvatske i Mađarske te zastupljenost hrvatske manjine u mađarskom parlamentu.

Pobjeda

Nogometaši Srbije i Crne Gore pobijedili su u Beogradu Hrvatsku s 3:1 u prvoj utakmici doigravanja za Europsko prvenstvo za mlade.

NEDJELJA, 13. 11.

Državnost

Crnogorski premijer Milo Đukanović rekao je na Cetinju kako je neophodno »u planiranom roku obnoviti punu državnost Crne Gore«, dodajući da je crnogorska vlast spremna na »bezuuvjetni razgovor o referendumskim uvjetima sa svim zainteresiranim stranama«.

Nestali

Predstavnici udruga nestalih osoba iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije i Crne Gore pozvali su vlasti u tri države da surađuju na rješavanju problema osoba nestalih u ratovima u proteklom desetljeću i da pravdi privedu sve koji su počinili ratne zločine.

Milošević

Međunarodni komitet za obranu haškog optuženika Slobodana Miloševića zatražio je da se suđenje Miloševiću pred Haškim sudom prekine, kako bi mu se omogućio odmor i liječenje.

PONEDJELJAK, 14. 11.

Dogovor

Zamjenik predsjednika SRS-a Tomislav Nikolić izjavio je da se na konzultacijama s premijerom Vojislavom Koštunicom došlo do zajedničkog teksta, kako ne bi bilo sporenja na sjednici Skupštine kada se bude razmatrao prijedlog rezolucije za pregovore o Kosovu i Metohiji.

Tači

Predsjednik Demokratske partije Kosova Hasim Tachi pozvao je intelektualce na Kosovu da se aktivnije uključe u završnu fazu određivanja budućeg statusa Kosova, rekavši da će njihove ideje biti uzete u obzir tijekom priprema za razgovore.

Vila

Šest i pol godina otkako je tadašnji predsjednik SRJ, a sada haški uhićenik Slobodan Milošević nezakonito došao do svoje druge kuće na Dedinju, u elitnom beogradskom naselju, u Uzičkoj ulici 34, država traži da mu se ta vila oduzme. Kako piše Blic, Drugi općinski sud u Beogradu zakazao je za 29. prosinca raspravu o sudbini vile u Uzičkoj 34. na zahtjev javnog pravobranitelja koji traži da se proglase ništavnim svi ugovori kojima je bivši predsjednik SRJ upisan kao vlasnik vile u Uzičkoj. Milošević je za spomenutu vilu na Dedinju, u Uzičkoj ulici, platio nešto manje od devet tisuća tadašnjih njemačkih maraka a ona realno vrijedi nekoliko stotina tisuća eura.

UTORAK, 15. 11.

Osuda

Zastupnici Skupštine Vojvodine osudili su prošlotjedni incident koji su u Novom Sadu izazvali članovi neonacističke skupine »Nacionalni stroj« i zatražili da mjerodavna državna tijela stanu na put ovakvim izgradima. Skupština je također ocijenila da su za osudu i sve slične manifestacije, kao i druge ekstremističke organizacije koje djeluju u Vojvodini i Srbiji. Zastupnici su zatražili od pokrajinskog Odbora za sigurnost da hitno pripremi izvješće o aktivnostima svih organizacija koje svojim djelovanjem ugrožavaju međunacionalne odnose u Vojvodini.

Priznao

U nastavku suđenja pred Specijalnim sudom za ratne zločine u Beogradu je prvi od šesnaestero optuženih za ratni zločin na Ovčari 1991. priznao da je tamo nekoga ubio a to je učinio nekadašnji pripadnik paravojsne postrojbe »Leva Supoderica« Ivan Atanasijević priznavši da je ubio jednog ratnog zarobljenika na Grabovu.

Potpora

»Uvjerio sam se u odlučnu francusku potporu europskoj perspektivi Hrvatske, punu otvorenost, prijateljstvo i spremnost za pomoć u pregovorima«, rekao je Ivo Sanader nakon razgovora s francuskim predsjednikom Jacquesom Chiracom u Parizu.

SRIJEDA, 16. 11.

Mladić

Osoba od najvećeg povjerenja Vojislava Koštunice privodi kraju pregovore s Ratkom Mladićem o predaji, piše beogradski dnevnik Blic. Pozivajući se na izvor blizak Haškom sudu, list navodi da je spomenuta osoba srpski gospodarstvenik s jakim vezama u Washingtonu. »On ima instrukcije da Mladiću predoči da će biti uhićen ako ne prihvati ponudu za predaju. U Haagu su sada uvjereni u to da će prihvaćena obveza biti ispunjena do 15. prosinca, a vjerojatno i prije, uz pomoć jakog Koštuničinog pregovarača«, piše list.

EH, DA JE BABE S KORDUNA

Ako danas Srbi skupa s HDZ-om biraju hrvatskog premijera, ako u Predsjedništvu BiH sjede Srbi, Hrvati i Bošnjaci, zašto je onda nemoguće povjerovati da će se za pet ili deset godina u koaliciji srpske i albanske partije formirati vlast koja će upravljati Kosovom, sukladno interesima građana koji tamo žive. I protiv interesa onih koji bi da u naše ime Kosovo brane politikom koja je Beograđane dovela do toga da zavide što ne žive u Temišvaru ili nemaju babu s Korduna pa ne mogu tražiti hrvatsku domovnicu i putovnicu kao kartu u jednom smjeru. **Čedomir Jovanović**, predsjednik Liberalno demokratske partije, Vreme, 10. studenoga

ČORBA SA ZAČINIMA

Nije slučajno što se ovo dogodilo u Novom Sadu, a moglo je, nažalost, na još mnogo mjesta, pod ovom ili onom zastavom. Fašizam nije gadljiv na zastave, samo da su njegove. U Vojvodini je bilo previše zastava u posljednjih desetak godina. Sve su bile za Vojvodinu, neku moju malu Vojvodinu, divnu geografsko-povijesnu odrednicu, s talogom raznih beščašća, od K und K, preko SK, sve do demokracije. Kakva čorba, samo da dodam i svoje začine! Tko se sve nije osladio na Vojvodini, brinući o njoj, zadovoljio sve svoje ambicije, najprije one najprostije – novca, mnogo novca. **Branislav Čanak**, predsjednik sindikata Nezavisnost, Danas, 14. studenoga

SLOŽNA BRAĆA

Mora da je predstavnik Europske unije Reinhard Priebe prije tri dana pomislio s kim mi to pregovaramo kad se u prvoj rundi pregovora SiCG s EU o stabilizaciji i pridruživanju susreo sa sramotnom kakofonijom koju su napravili naši vrli pregovarači. Inače, raspoređeni u tri tima od kojih je svaki više gledao kako nauditi onom drugom nego što su se bavili poslom zbog kojeg su se našli za pregovaračkim stolom. Crnogorski ministar vanjskih poslova je galamio ne pristajući ni na što, šef srpskog pregovaračkog tima je ušutkavao prvog čovjeka delegacije zajedničke države, ostali Srbi i Crnogorci su međusobno pričali na engleskom pošto se na srpskom sve teže razumiju... I to bi vjerojatno trajalo unedogled da u jednom trenutku Europljaninu Priebeu nisu popustili diplomatski živci pa je viknuo da više ne može slušati gluposti. **Ranko Pivljanin**, novinar, Blic, 11. studenoga

UPOZORENJE

Aljoša, pazi Okuka! Naslov, Slobozna Dalmacija, 12. studenoga

PITANJE ČEKA ODGOVOR

Ako sam ja ustaša, jesu li onda Austaše i Hrvati Bobek, Čajkovski, Zebec, Belin, Mance, koji su proslavili Partizan? **Ivan Ćurković**, legenda jugoslavenskog nogometa, predsjednik Nogometnog kluba Partizan, Globus, 11. studenoga

TOP LJESTVICE

Hrvati drugi u svitu po jebežljivosti. Malo zaostaju iza Grka. Nadan Vidošević i Ingrid Antičević najzgodniji. Vesna Škare, usprkos silnim promjenama frizure, za žalost s Jacom Kosor po istraživanju, teško mi je reć, al najgrublje. Sanader i Mesić na vrhu, samo ne znam čega. Ingrid Antičević izjavila da joj je drago da su građani počeli slušati, a ne samo gledat. Nije u pravu. Da su je slušali, vjerojatno ne bi izvojevala ovu pobjedu. Nikako da se pomiri da je narod glasa za noge, a ne za glavu. Zašto lipe žene misle da je pamet bitnija kad je poznato da lipše više uspijevaju u životu? **Arijana Čulina**, kolumnistica, Večernji list, 12. studenoga

SPAS ZA ZAGREPCĀNE

Mlada sam, seksepilna i uspješna. Uskoro ću se sretno udati pa će mnogi biti još ljubomorniji, a ja zadovoljnija. To je prava istina! U Beogradu je mnogo teže biti zvijezda. U Zagrebu je publika trenutačno nezasićena folka pa joj je sve zanimljivo. Osjeti se kako joj je ta glazba dugo bila uskraćivana. **Seka Aleksić**, mlada folk-zvijezda iz Srijemske Mitrovice, najpoznatija po pjesmi »Dodi i uzmi me«, nakon koncerta u zagrebačkoj diskoteci »The Best«, Večernji list, 12. studenoga

POLA TAMO, POLA VAMO

Svaki peti stanovnik zemlje Srbije nema ni skakvu školsku spremu, što samo od sebe mnogo govori o tome zašto smo još uvijek duboko u 20. a ne u 21. stoljeću, ali to izgleda nikoga baš ne brine posebno. To što od 6.761.061 starijih od deset godina, u Srbiji živi 232.925 nepismenih, odnosno 357.552 bez školske spre-me, a skupa s njima još 126.127 sa završena do tri razreda osnovne škole, plus 896.847 sa završenih četiri do sedam razreda osmoljetke, dakle 1.380.526 ljudi za koje je čitanje, pisanje i stjecanje znanja malo do umjereno veći problem. Ako se njima pridruže i oni s osnovnim obrazovanjem, a u Srbiji ih je po posljednjem popisu stanovništva 1.509.462, moglo bi se, u najmanju ruku, reći da je skoro polovina, odnosno 2.889.988 ljudi u ovoj zemlji nekvalificirano. **Nataša Pejčić**, Dnevnik, 13. studenoga

Dujizmi

- ✓ *Da sam imao izbora ne bih se opredijelio;*
- ✓ *Samo nastavnici imaju alibi da su izludjeli od tuđe djece;*
- ✓ *Čekat ću i dalje, ali zabadava.*

Dujo Runje

U povodu 35. obljetnice postojanja »Bunjevačkog kola«

Lijepo je spomenuti osnivače

Štovane gospođe i gospodo, dragi članovi »Bunjevačkog kola«, cijenjeni gosti!

Moja je zadaća, prema zamisli organizatora, da vam za uvod ovog našeg večerašnjeg druženja, veoma kratko govorim samo nešto iz povijesti »Bunjevačkog kola«, slavljenika, koji ove godine obilježava 35 godina postojanja i rada. Neće to biti listanje najljepših stranica, već samo jedan detalj iz vremena osnivanja.

Dolazak kasnijeg i hladnijeg dijela jeseni pomaže dočarati to vrijeme. Ohrabreni uspješnim organiziranjem dvije Dužijance, ispunjeni ponosom na naš rod i samopouzdanjem zbog masovnog prihvatanja namjere da se čuvaju naši običaji i naša ukupna baština, na Materice 1969. godine okupili smo se u Plavoj vijećnici Gradske kuće, proglasili smo se za inicijativni odbor i počeli s radom. Cilj okupljenih bio je osnovati instituciju koja bi se trajno i neprekidno bavila sakupljanjem, čuvanjem i proučavanjem naše ukupne kulturne baštine kao i stvaranjem uvjeta za nova kulturna stvaralaštva među Bunjevcima kao dijelom hrvatskoga naroda.

Mislim da svi tada okupljeni ponovno zaslužuju u ovoj prigodi slavlja biti s nama. To su:

Grgo Bačlija
Lazar Merковиć
Ivan Tikvicki
Bela Gabrić
Petar Skenderović
Pavao Bačić
ing. Josip Dulić
Andrija Šarčević
Šime Dulić
Martin Bačić
Marko Skenderović
Bela Bačlija
Kalo Margetić
dr. Mate Brčić Kostić
Ruža Vuković
Vera Brčić Kostić
Stipan Šabić
Domagoj Dulić
Josip Palić
Veco Katančić
Jakov Kopilović
Grgo Prčić
Ivan Rudić
Bolto Milanković
Pavle Pavluković
Vince Dulić
dr. Albe Rudinski
Ivan Stantić
Grgo Skenderović
Naco Zelić
Grgo Andrašić
Bela Tikvicki
Marko Vuković
Remija Gabrić
dr. Lajčo Dulić
Josip Buljovčić
Ivan Tikvicki
Jakov Kujundžić
Ante Pokornik
Marko Peić
Franjo Kikić
Balint Vujkov

Cilj okupljenih

bio je osnovati

instituciju koja bi

se trajno i

neprekidno bavila

sakupljanjem,

čuvanjem i

proučavanjem

naše ukupne

kulturne baštine

Piše: Bela Ivković

kao i stvaranjem

uvjeta za nova

kulturna

stvaralaštva

među Bunjevcima

kao dijelom

hrvatskoga

naroda.

ing. Blaško Kulešević
Mladen Poljaković
Matilda Šarčević
Anastazija Skenderović
Marija Bukvić
Ivan Dulić
dr. Vinko Perčić
Bela Ivković
Mirko Perušić
dr. Krešimir Glavina
Nikola Skenderović
Lazo Vojnić Hajduk
Marina Glavina
Nikola Kopunović

Primijetili ste da među njima ima liječnika, odvjetnika, sudaca i drugih pravnika, puno profesora, inženjera i drugih intelektualaca, a sve su to bili ugledni građani ovoga grada, koji su osjetili obvezu povesti novo kolo koje se osniva. Mnogi od njih više nisu živi, neki su prestali biti Hrvati umorni od progona, zastrašeni prijetnjama, ali svi su oni u tom trenutku ugradili dio sebe u temelje ovog našeg Centra. Nakon ovoga Inicijativni odbor se sastao još jednom i proširio se za četiri člana. To su:

Antun Kopilović-Šogor
Ive Prčić
Vera Andrašić
ing. Željko Skenderović

Odbor je odlučio da se osnivačka skupština Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Bunjevačko kolo« održi 18. siječnja 1970. godine. Tako se i dogodilo!

Nas je danas okupila likovna umjetnost. Novo stvaralaštvo s likovnih kolonija »Bunarić« od 2001. do 2004. godine, jedne od manifestacija Likovnog odjela »Bunjevačkog kola« i manifestacija Dužijance, a ta Dužijanca nije samo zahvalnost Bogu i vesele zbog uspješno završene žetve, već je i trajno nadahnuće svim kulturnim stvaraocima.

Sve žive osnivače »Bunjevačkog kola«, sve aktivne članove u bilo kojoj etapi puta dugog 35 godina sigurno raduje svaki uspjeh u radu bilo kojeg odjela ovog Centra. Za sve njih ovo je ispunjenje njihovih vizija i ostvarenje životnih snova, a sjećanje na njihov rad u ovakvim prigodama je samo potvrda da putujemo u dobrom smjeru.

I, kako sad u zaključku to povezati s nama, danas aktivnim članovima »Bunjevačkog kola«?

Jednom sam u ovoj dvorani pročitao nekoliko stihova hrvatskog pjesnika Vladimira Nazora iz njegove zbirke »Hrvatski kraljevi«. Dobro je zvučalo!

Veliki je pjesnik u svojoj zbirci, pjevajući o banovima i kraljevima, opjevao hrvatsku povijest i na kraju optimistično poručio:

Slaga tko reče da smo lovor-grana,
Melem na rani, duga u oblaku:
Mi porod jesmo vuka i arslana!

Što davno bijaše i sad je u nama.
Još snaga stara tjera čvrstu šaku
Da digne zide porušena hrama.

Autor je odvjetnik iz Subotice i dugogodišnji predsjednik HKC »Bunjevačko kolo«, tekst je pročitao na otvorenju izložbe slika s likovnih kolonija »Bunarić«, 11. studenoga 2005.

Projekt Izvršnog vijeća AP Vojvodine za jačanje povjerenja i tolerancije

Ulaganje u toleranciju, ulog u budućnost

*Finale jednog od potprojekata – »Kupa tolerancije« - održano proteklog vikenda u Subotici *
Provedba ostalih šest projekata je u tijeku * Jedan od ciljeva je smanjiti intelektualnu aroganciju
prema drugima i da odnos među nacionalnim zajednicama ne kreira neznanje*

Piše: Jasminka Dulić

Političari u sportskom izdanju

Sportsko natjecanje pod nazivom »Kup tolerancije«, kao dio ambicioznog projekta »Afirmacija multikulturalizma i tolerancije u Vojvodini«, kojeg provodi Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine, prošloga je vikenda imalo svoje veliko finale u Subotici. Time je prvi od sedam potprojekata realiziran, dok je provedba ostalih šest u tijeku.

Cjelokupni projekt, od kojeg pokrajinske vlasti očekuju da će pridonijeti smirivanju međunacionalnih tenzija, jačanju povjerenja i razvijanju tolerancije među građanima Vojvodine, vrijedan je oko 23 milijuna dinara, od čega je pokrajinska administracija osigurala jednu a donatori drugu polovicu potrebnog novca. Projektu je svoju simboličnu potporu dao i predsjednik Narodne skupštine Republike Srbije Predrag

U subotičkoj Dvorani sportova Finale Kupa tolerancije

Tijekom vikenda održano je finalno natjecanje osnovnih i srednjih škola »Kup tolerancije« u malom nogometu, košarci, odbojci i stolnom tenisu na više lokacija u Subotici. Finale je uslijedilo nakon kvalifikacijskih nadmetanja koja su se tijekom listopada i studenog odvijala u višenacionalnim mjestima diljem Vojvodine. Natjecanje je 12. studenog u Dvorani sportova u Dudo-voj šumi otvorio predsjednik Narodne skupštine Republike Srbije Predrag Marković, a sudionike su pozdravili predsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine *Bojan Pajtić*, potpredsjednik vojvođanske vlade *Tamás Korhecz* i predsjednik Općine Subotica *Géza Kucsera*.

U želji da i svojim primjerom iskažu multijezičnost na djelu, Bojan Pajtić se obratio mladima na mađarskom jeziku, Tamás Korhecz je govorio na srpskom jeziku, dok je Géza Kucsera pozdravio mlade na svim jezicima koji su u službenoj uporabi u Vojvodini.

Predsjednik Izvršnog vijeća Bojan Pajtić je, obraćajući su natjecateljima i gostima, između ostalog rekao:

»Vojvodina je Europa u malom. Da bi takva i ostala, moramo njegovati europske vrijednosti, slobode i standarde. Jedna od najviših vrijednosti su jezici. U Vojvodini je u službenoj uporabi šest jezika, zato vam ja danas, obraćajući se na mađarskom jeziku, i sam potvrđujem tu vrijednost. U Vojvodini žive mnogi narodi i upravo u tome je njeno pravo bogatstvo i ljepota.«

U okviru »Kupa tolerancije« 12. i 13. studenoga održani su i revijalni sportski susreti ekipa koje su organizirali Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore, predstavnici pokrajinske administracije te Općine Subotica.

U subotu su se natjecale momčadi pokrajinske Vlade i Općine Subotica s gradonačelnikom na čelu u košarci, dok je u nedjelju momčad sastavljena od predsjednika i zamjenika predsjednika vojvođanskih općina odigrala utakmicu u malom nogometu protiv momčadi općina iz Sandžaka i juga Srbije na čelu s ministrom za ljudska i manjinska prava *Rasimom Ljajićem*.

Zadužen za provedbu projekta:
Đorđe Misirkić

Marković, koji je u subotičkoj Dvorani sportova u subotu 12. studenoga otvorio finalno natjecanje Kupa tolerancije.

NEZNANJE, MIGRACIJE, MEDIJI: Specijalni savjetnik pokrajinskog tajnika za upravu, propise i nacionalne manjine

Đorđe Misirkić, zadužen za realiziranje ovog projekta, kaže za »Hrvatsku riječ« kako je ovaj projekt odgovor na tri osnovna problema koje je Pokrajinsko tajništvo za upravu, propise i nacionalne manjine uočilo temeljem svoje analize međunarodnih incidenata koji su se događali 2003. i 2004. godine.

»Prvi problem koji je uočen je neznanje o drugima i cilj je ovog projekta da se smanji intelektualna arogancija prema drugima i da odnos među nacionalnim zajednicama

Donatori

U financiranju cjelokupnog projekta su osim Izvršnog vijeća AP Vojvodine sudjelovali Vlada Republike Mađarske, Vlada Republike Slovačke, Veleposlanstvo SAD u Beogradu, OESS misija u Srbiji i Crnoj Gori, Koncern zdrave hrane Bambi i Danijelprint iz Novog Sada.

Priprema publikacije i multimedijalnog CD-a

Zipa-ekipa

Poseban potprojekt pod nazivom Zipa-ekipa, koji se odnosi na pripremu publikacije i multimedijalnog CD-a koji će sadržati opis glavnih karakteristika određene nacionalne zajednice i predstaviti povijest, tradiciju i karakteristične običaje kao i kulturna dostignuća te zajednice. Publikacija treba približiti pripadnike manjinskih zajednica većinskom narodu, kaže se u promidžbenom materijalu i u njoj će biti predstavljena mađarska, slovačka, rumunjska, rusinska, romska i njemačka nacionalna zajednica. Ovaj potprojekt, kaže koordinador Misirkić, priprema nevladina organizacija Neomedija i u siječnju 2006. izlazi iz tiska, te će se prezentirati u višim razredima osnovnih škola. Pozornost svakako privlači činjenica da se, sudeći prema najavi, hrvatska zajednica neće predstaviti ovim materijalom, a je li to tako i zašto – koordinador projekta nije imao odgovora. Od predstavnice NVO Neomedija *Eniko Halasz* saznali smo da je selekcija morala biti urađena zbog ograničenih sredstava.

Tolerancija na djelu: Predrag Marković i Géza Kucsera

ne kreira neznanje. Drugo, objektivna je činjenica da je kao posljedica ratnih događanja došlo do značajnih migracija i promjene u stanovništvu Vojvodine te je tako drugi cilj projekta toj mladoj populaciji ukazati na tradicije Vojvodine u smislu suživota. Treće je pak pitanje medija, gdje se želi napraviti pomak, jer smatramo da je mnogo zla došlo kroz te kanale. Projekt je dakle odgovor na ova tri problema i usmjeren je prije svega na mlade. Ova je država imala 50 godina projekt 'bratstva-jedinstva' u koji su ulagana ogromna sredstva, dok od sredine 80-tih godina nije ništa ulagano nego upravo suprotno«, kaže Misirkić.

IZLOŽBA I KVIZ: U razgovoru s koordinadorom projekta saznali smo kako su i ostalih šest potprojekata uveliko u tijeku te da su na njihovu provođenju pokraj Tajništva za upravu, propise i nacionalne manjine uključeni: Tajništvo za obrazovanje i kulturu, Tajništvo za sport i omladinu, RTS TV Novi Sad, nevladine organizacije Neomedija i Studio DAG, Pokrajinski zavod za kulturu, Muzej Vojvodine, Gradski muzej Subotice, te povjesničari i drugi individualni suradnici.

»Drugi potprojekt, čije su pripreme u punom jeku, je priprema izložbe 'Živjeti zajedno' u organizaciji Muzeja Vojvodine iz Novog Sada i Gradskog muzeja Subotice«, kaže Misirkić. »Izložba će na suvremeni način prikazati suživot Srba i Mađara u Vojvodini od XV. stoljeća pa do današnjih dana i njome se ne želi prešutjeti ništa iz povijesti, ali se želi i naglasiti ono što je bilo pozitivno. Izložba će biti otvorena sredinom siječnja u Novom Sadu, gdje će se ona moći vidjeti do sredine veljače, kada se seli u Suboticu, gdje ostaje mjesec i pol dana. Izvršno vijeće APV će osigurati novac za prijevoz 80.000 djece kako bi oni vidjeli ovu izložbu«.

»Tijekom ljeta pripremljena je i brošura od 170 stranica o povijesti Vojvodine u sklopu trećeg potprojekta – kviza »Koliko se poznajemo«. U pripremi brosure su sudjelovali povjesničari *Kalman Kuntić*, *Milan Micić* i profesor Sveučilišta u Novom Sadu *Sándor Páll*«, kaže Misirkić, te dodaje kako je cijela ideja »napraviti i razvijati udžbenik koji bi idućih godina mogao postati dodatna literatura za škole pod nazivom Povijest Vojvodine«. Kviz se realizira u suradnji s TV Novi Sad, koja će snimiti 11 emisija u kojima će se u znanju o drugim nacionalnim zajednicama natjecati ukupno 32 ekipe, a osim samog natjecanja predviđeno je i da novinari TV Novi Sad

Nagrade za najuspješnije

Na Kupu tolerancije bilo je dvije tisuće izravnih sudionika u četiri mjesta u Vojvodini: Zrenjaninu, Srijemskoj Mitrovici, Bačkoj Topoli i Somboru, dok se finale odigralo u Subotici. Za pobjednike su osigurane i nagrade, između ostalog škole pobjedničkih ekipa dobit će golove za mali nogomet, stol za stolni tenis, 100.000 dinara za pobjednike u košarci i 60.000 za pobjednike u odbojci, dok će drugo, treće i četvrto plasirane škole dobiti po 50, 40, odnosno 20 tisuća dinara nagrade.

obiđu i snime dokumentarni materijal o školama i gradovima iz kojih dolaze natjecatelji. Učenici se već pripremaju za natjecanje, a serijal emisija se očekuje početkom veljače iduće godine.

DOBRI OBIČAJI I VIDEOKLIPOVI:

Četvrti potprojekt pod nazivom »Dobri poslovni običaji«, također se realizira, te je tako provedeno snimanje terena glede korištenja više jezika u cijeloj Vojvodini, posjećeni su gospodarstvenici, kako bi se vidjelo na koji način se primjenjuje višejezičnost, a zatim su dodijeljena i priznanja. Peti potprojekt »Interetnička komunikacija

putem medija« provodi Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu i odnosi se

ju multikulturalizma, zatim za svaki potprojekt posebice, a u pripremi je i dvanaest

na izvještavanje na jezicima nacionalnih manjina, te tako obuhvaća prije svega rad s novinarima iz manjinskih medija kako se ne bi zatvarali u svoje nacionalne zajednice, objašnjava Misirkić, te dodaje kako je do sada u sklopu ovog potprojekta održan seminar u Skupštini Vojvodine, koji je imao za cilj donošenje Kodeksa ponašanja medija u multietničkom društvu.

Svi potprojekti praćeni su medijskom kampanjom, odnosno videoklipovima. »Pripremljeni su videoklipovi za afirmaci-

klipova općedobrobnog karaktera, koji su usmjereni na predočavanje multikulturalnosti Vojvodine kroz predstavljanje značajnih osoba, objekata i događaja. Cilj je predstaviti kulturne i političke dodire između različitih naroda u Vojvodini kroz povijest, i u ovome potprojektu sudjeluje NVO Studio DAG«, kaže Misirkić, uz napomenu da će se većina projekata nastaviti i u sljedećoj godini i da su za to već osigurana sredstva u pokrajinskom proračunu, a ima i najava donatorstva. ■

Izložba fotografija fašističkih, antisemitskih i nacionalističkih grafita u Novom Sadu

Mržnja nas razjeda iznutra

»Ako pogledate grafite možete vidjeti koliko je povijesni zaborav omogućio ponavljanje toga«, rekla je na otvorenju izložbe Borka Pavićević * »Potrebno je podići svijest građana Vojvodine o tome da, kada mržnju kao koncept ubacite među ljude, nastaje rasturanje svega«, riječi su Nenada Čanka, lidera LSV-a u čijoj je organizaciji izložba priređena

Piše: Dragana Popov

Izložba fotografija grafita u Muzeju Vojvodine u Novom Sadu, koju je 10. studenoga organizirala Liga socijaldemokrata Vojvodine, osim organizatora, autora fotografija i novinara privukla je i nemali broj posjetitelja koji podržavaju različite oblike borbe protiv fašističkog, antisemitskog te nacionalističkog ponašanja.

Protoklo razdoblje moglo bi se reći da su obilježili grafiti na zidovima zgrada u različitim gradovima Vojvodine – Novom Sadu, Zrenjaninu, Kikindi, Subotici – ali i cijeloj Srbiji, upereni protiv Mađara, Hrvata, »dodoša«, ovih ili onih, ovakvih ili onakvih uz često naglašavanje »velike srpske nacije« ili isticanje simbola sa sličnim ili istim značenjem. Grafiti, ovi ovdje, kod nas, nerijetko su bez potpisa, a ako se autori i potpisuju onda je to najčešće nešto sa »srpski, srpske, srpsko«!

UZBURKANA JAVNOST: U suvremenom se svijetu grafiti smatraju subkulturom, umjetničkim izrazom, a kod nas su u posljednje vrijeme postali nositelji informacije da netko nije zadovoljan, da mrzi, da je ljutit, da bi ubijao i istjerivao one koji su, po mišljenju autora poruka na zidu, drugačiji od njih samih. Javnost se uzbur-

Neposredna veza između diskriminacije sada i u prošlosti:
Borka Pavićević i Nenad Čanak

kala, politička se elita tu i tamo oglašava, oporba koristi priliku ubrati koji poen, novinari imaju pune ruke posla, NGO sektor dobiva opet potvrdu postojanja, a ljudi... Kako li se osjećaju oni kojima su poruke, često veoma zastrašujuće, upućene?

»Grafit je danas jedno od najefikasnijih sredstava komunikacije. Po grafitima kod nas vidimo tko smo. Oni su svjedočanstvo o vremenu i prostoru, svjedočanstvo o danima koje smo zaboravili, dokaz kako smo zaboravili, da je jedna od naših najvećih

Policija privela osumnjičene neonaciste

»Nacionalni« stroj iza rešetaka

Pripadnici neregistrirane neonacističke organizacije »Nacionalni stroj« osumnjičeni su da su 9. studenoga na anti-fašističkoj tribini na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu »zlo-stavljanjem i ugrožavanjem sigurnosti nazočnih izazvali nacionalnu i rasnu mržnju«.

U zahtjevu za provođenje istrage Okružnog javnog tužitelja u Novom Sadu navodi se i kako su pripadnici »Nacionalnog stroja« takvim ponašanjem »izazvali osjećaj ugroženosti i straha, kako kod osoba nazočnih na tribini, tako i kod svih građana koji su vidjeli snimak skupa emitiran u sredstvima javnog informiranja«.

Okružno javno tužiteljstvo je u nedjelju podnijelo Okružnom sudu u Novom Sadu zahtjev za provođenje istrage protiv devet osoba zbog sumnje da su izvršili kazneno djelo izazivanja nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpeljivosti.

»U pitanju je teži oblik ovog kaznenog djela, za koje je propisana kazna zatvora od jedne do osam godina«, stoji u pri-

općenju Okružnog suda. Svi osumnjičeni su privedeni dežurnom istražnom sucu Okružnog suda *Miroslavu Alimpiću*, koji im je nakon saslušanja odredio pritvor u trajanju do 30 dana, kako ne bi utjecali na svjedoke ili sudionike. Alimpić je odredio pritvor *Goranu Davidoviću* (30) iz Novog Sada, *Goranu Đermanoviću* (23) iz Rakovca, *Vladimiru Đermanoviću* (22) iz Rakovca, *Nebojši Milankovu* (25) iz Đurđeva i *Borku Noviću* (24) iz Srijemske Kamenice. Također, u pritvoru su i Novosađani *Miodrag Milkić* (20), *Vanja Radosav* (24), *Mario Milosavljević* (23) i maloljetni M. M. (16).

Policija je, prema riječima istražnog suca, prilikom privođenja i pretresa kod nekih od članova te neonacističke organizacije pronašla propagandni materijal, letke, brošure i knjižice. Glasnogovornik novosadske policije *Stevan Krstić* rekao je da je policija tijekom ponedjeljka privela još dvojicu pripadnika »Nacionalnog stroja«, a u utorak još trojicu.

Pripadnici Nacionalnog stroja su u srijedu 9. studenoga navečer upali na antifašističku tribinu na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, šamarali organizatore, prijetili sudionicima i dizali ruke u znak nacističkog pozdrava.

privilegija nekada bila to što smo bili antifašisti. S jedne strane osjećam radost, jer su grafiti ostali zabilježeni i što ostaju u povijesti, s druge strane osjećam tugu, što ljudi danas ispisuju takve stvari i uz veliku svijest da je pisanje grafita zgražavajuće, očajnička potreba za identitetom, te u konstataciji da se desnica ovdje razvija zbog toga što se desnica regrutira, a ljevica nedovoljno obrazuje. U ovoj sredini se otvaraju velika pitanja identiteta, a uslijed slabe demokratske osnove, morali bismo se više organizirati i ponuditi mladima ono što se otvara kao jedno od najvećih pitanja Srbije, a to je pitanje identiteta, kulturnog, povijesnog...», rekla je *Borka Pavićević* otvarajući izložbu.

»Veza između svih tih antisemitskih, fašističkih i nacionalističkih incidenata i ostalih oblika diskriminacije, koji se dešavaju i danas i u prošlosti, je neposredna«, kaže *Borka Pavićević*. »Veoma je važno da zbog velikog vremenskog reza, te brisanja pamćenja, zaborava, neblježenja vremena, propadanja povijesti, pokažemo ljudima što se dešava i što nam se događa. Važno je pokazati ono što se dogodilo, jer to objašnjava ovo što se sada događa. Ovdje važi da je, ono što se zove »suočavanje s prošlošću« netko, eto tako, smislio. Ako pogledate grafiti, možete vidjeti koliko je povijesni zaborav omogućio ponavljanja toga«, ukazala je *Pavićević*.

OTVORITI SVA PITANJA: Po riječima lidera LSV-a *Nenada Čanka* cilj izložbe grafita s nacionalističkim, fašističkim sadržajem je vrlo jednostavan: »Mora se na neposredan način početi s otvaranjem svih pitanja. Svi prolazimo pokraj grafita i skoro ih uopće ne primjećujemo, a istina je sa-

Govor mržnje: grafiti kao eksponati

svim druga. Grafiti o kojima govorimo poziv su na ubojstvo, jer, prvo ubija riječ. Fašizam, nacionalizam, totalitarizam nisu samo velike riječi kojima se plaše naivni. To su objektivne opasnosti, od kojih se umire, i to ne samo pojedinci, već cijeli narodi, ljudi na čitavim teritorijima, pa čak i nestaju čitave države. E, to je ono što se ovdje očigledno ne shvaća ozbiljno. Zato, podići svijest građana Vojvodine, o tome da, kada mržnju kao koncept ubacite među

ljude, nastaje rasturanje svega. Mržnja razjeda sve! Tada nema ni Vojvodine, ni onih koji mrze, nema više ničega! Svi ljudi, koji imaju iole svijesti i savjesti, trebaju se udružiti i boriti protiv toga«, poručio je Čanak.

PREISPITIVATI I SEBE I DRUGE: Među pedesetak nazočnih na otvorenju izložbe nije bilo onih koji ne dijele stav s organizatorom. *Jelisaveta Vučetić*, članica više književnih klubova u SiCG i aktivistica Foruma žena pri LSV-u, smatra kako je veoma pametno što je organizirana izložba fotografija grafita, jer na taj način možemo pokazati čime se sve ljudi bave u Vojvodini. »Vojvodina nikada nije bila tako ekstremno nastrojena, a ova je izložba dokaz da u Vojvodini sada i takvih ljudi ima. Nadam se da će pobijediti zdrav razum i da ćemo Vojvodini sačuvati preko potreban mir i da ćemo zajedno živjeti.

Sličnog je mišljenja i *Ivan Donevski*: »Bruka i sramota, sve ovo što je napisano na zidovima. Pisci tih grafita ne mogu biti ljudi koji su se rodili u Vojvodini, to nije kultura Vojvođana«, kazao je *Donevski*. *Damir Kondić* smatra kako je ideja da se napravi izložba korisna »jer neki ljudi uslijed svakodnevnih problema prolaze pokraj grafita i ne vide ih, a izložbom se oni akcentiraju.«

»Mislim da je dobra ideja. Svi moramo imati odnos prema stvarima koji utječu na naš život. Nije dovoljno da se samo ritualno, 9. studenoga ili 9. svibnja podsjećamo na fašizam, nego je potrebno kontinuirano preispitivati sebe, prije svega sebe, a potom druge, naše prijatelje, naše neistomišljenike«, kazao je *Živan Lazić*.

Svjedočenje Zorana Petakova, žrtve upada neonacista na Filozofski fakultet u Novom Sadu

Htjeli su ljude uplašiti, a uplašili su se oni sami

Zoran Petakov

Zoran Petakov, sudionik antifašističke tribine održane na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu 9. studenoga, na koju je upala skupina od dvadesetak neonacista, po vodom incidenta koji se dogodio za »Hrvatsku riječ« kaže: »Htjeli su da se ljudi uplaše, ali su se uplašili oni, jer se za pola sata oko Filozofskog fakulteta skupilo oko 200 ljudi, starosti od 20 do 40 godina. Ne znam uopće kako su se tako brzo skupili u tako velikom broju!? Kada su ti u crnim jaknama, koji su se poslije predstavili kao »Nacionalni stroj«, vidjeli okupljene ljude ispred fakulteta, pobjegli su kroz druga vrata, kroz zgradu Pravnog fakulteta, nisu smjeli proći pokraj njih. Mene je Davidović udario, jer sam imao natpis na majici 'No naci!', a njega je to vjerojatno bilo uvrijedilo. Jedan od njegovih nadređenih, koji nije iz Novog Sada, spriječio je Davidovića da nastavi s fizičkim nasrtajem na mene. Poslije toga su pobacali letke, vidjeli da ne mogu spriječiti tribinu i pobjegli«, rekao je za »Hrvatsku riječ« Petakov.

Kako je u Novom Sadu obilježen Dan borbe protiv fašizma i antisemitizma

Ravnodušnost političke elite

Omladinske skupine Helsinškog odbora za ljudska prava iz Vojvodine, Srbije, Crne Gore, Republike Srpske, Hrvatske, Makedonije, Bosne i Hercegovine i Kosova i Metohije organizirale akciju dijeljenja letaka

Piše: Dragana Popov

Na trgu sveučilišnog kampusa u Novom Sadu 9. studenoga, točno u podne, članovi Omladinske skupine novosadskog ureda Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji organizirali su akciju tijekom koje su dijelili letke, lijepili plakate na oglasne ploče i razgovarali sa studentima o razlozima i značaju obilježavanja 9. studenoga – Međunarodnog dana borbe protiv fašizma i antisemitizma, također poznatog i kao »Kristalna noć«.

Posljednjih tjedana svjedoci smo povećanog broja ispada motiviranih nacionalističkim pobudama, te akcija koje su poduzeli političari kako bi skrenuli pozornost javnosti na osobni stav, da niti stoje iza incidenata, niti ih podržavaju već se, kako su istaknuli, čvrsto protive nacionalističkim incidentima i aktivnostima. Sukladno tome Međunarodni je dan borbe protiv fašizma i antisemitizma, moglo bi se reći, došao u pravi trenutak.

NEZAJINTERESIRANOST: I pokraj toga što su aktivisti Helsinškog odbora na nekoliko mjesta u kampusu dijelili informativne letke, mnogi studenti, držeći letke u rukama, nisu znali po čemu i zašto je značajan 9. studenoga. Reagirajući sveučilištaraca su, na pitanje novinara »Hrvatske riječi« – znaju li zašto i što se obilježava 9. studenoga – na osnovi subjektivne procjene novinara HR, gruba, neprijateljska i pokazuju nezainteresiranost za odgovor i sudjelovanje u procesu borbe protiv fašizma i ostalih oblika diskriminacije. Odgovori nekih od sudionika ankete su sljedeći: *Aleksandar*, student, 19 godina, kaže: »Ne, ne znam što označava 9. studenoga, niti me zanima da saznam«, dok je *Marina*, studentica, 20 godina, bila obaviještena i kaže: »Da, znala sam da je 9. studenoga dan borbe protiv fašizma, a i sada sam dobila letak, ipak, nemam vremena baviti se time.« Za razliku od nje i njenih drugarica *Sanja*, 22 godine, studentica, odbija i da čuje o značenju 9. studenoga i kaže: »Ne znam što označava 9. studeni, niti me je briga! Ustvari, dosadni ste s tim pitanjima i pustite me na miru!«

UOPĆENE OSUDE: Ne samo slučajni prolaznici, nego i neki od više upućenih u akciju, pokazali su neodlučnost u vezi angažiranja tijekom 9. studenoga. Tako *Novak Pezelj*, na pitanje zašto se uključio u akciju i što misli o samoj akciji, kaže: »Nemam neko osobno, zlo mišljenje o fašiz-

mu. Ne znam o njemu mnogo, osim da nosi u sebi potencijalno uništavanje čovječanstva i istrebljenje nekog naroda. Nisam baš obrazovan u svezi tog pitanja. U akciji sudjelujem samo svojom na-
zočnošću, i to na kratko jer nemam vremena, imam obvezno predavanje na fakultetu. A kada bih i imao vremena ne bih sudjelovao, jer, kao što sam rekao, nemam neko predznanje i stoga nemam niti određen cilj«. *András Juhász* na isto pitanje kaže: »Nisam se uključio u akciju. Ovdje sam jer su me obavijestili iz Helsinškog odbora da organiziraju akciju povodom 9. studenoga, pa sam došao vidjeti što se događa«, kaže *Juhász*, polaznik »Škole za demokraciju« i na pitanje – bi li došao vidjeti što se zbiva

s obzirom na tekuće stanje stvari u Srbiji i Vojvodini, u kojem je potrebno podizati razinu svijesti, kako starijih tako i mladih, a naša ciljna skupina je mladež. S obzirom da je mali broj ljudi upoznat sa značenjem i značajem 9. studenoga u svijetu, potrebno je organizirati akcije kojima bi se mladi bolje informirali o rasizmu, antisemitizmu i svakom drugom obliku diskriminacije! Mislim da će akcija dati rezultate. Bilo pozitivna, bilo negativna reagiranja ljudi. Da ne provodimo akciju, ne bismo mogli očekivati bilo kakav napredak. Akcijom ćemo makar pomoći ljudima istih stavova kao što su i naši da ih učvrste, da saznaju da nisu sami i ohrabrit ćemo ih da nastave s borbom. Na taj način će se krug proširiti

S letcima u rukama: tijekom akcije u Novom Sadu

da ga je Helsinški odbor obavijestio i pozvao da bude nazočan tijekom akcije pisanja grafita s nacionalističkim sadržajem, odgovara pomalo zbunjen: »Ne, ne bih tada došao. Naravno, da osuđujem fašizam i bilo koji drugi oblik diskriminacije! Smatram da pitanje nacionalne opredijeljenosti uopće i nema nekog smisla, pa čak i kada trebam popuniti neki formular izjasnim se kao građanin Srbije i Crne Gore!«.

Ipak, *Jelena Mirkov* ima drugačije mišljenje o akciji i kaže: »Priključujem se svakoj akciji koju organizira Helsinški odbor,

ti«, komentira moguće rezultate akcije, naša sugovornica.

TREBA REĆI – DOSTA JE!: Osim skretanja pozornosti na pojave fašizma i antisemitizma akcija je imala za cilj upozoriti mlade na prisustvo raznih oblika diskriminacije.

»Akcija, koju smo organizirali u kampusu novosadskog sveučilišta, je veoma važna. Prvo, zato što je dio šire međunarodne akcije i drugo, novosadska akcija je značajna jer želimo natjerati mlade ljude da zastanu na tren, razmisle i da se prisjete

9. studenoga i »Kristalne noći« i svega što je donio nacistički režim prije 60-ak godina«, kaže *Snežana Kresoja*, organizatorica u novosadskom uredu Helsinškog odbora za ljudska prava, i dodaje da akcijom žele utjecati na mlade da naprave komparaciju svega i da prepoznaju matricu svakodnevice, koja obiluje antisemitizmom, rasizmom, fašizmom i nacionalističkim ispadima svakojakih vrsta. »Važno nam je da se mladi ljudi pokrenu na akciju i spremnost da kažu – Dosta je! Ne želimo biti dio velikog etno-nacionalističkog projekta! Ne želimo biti dio fašističkih napada i ispisi-vati nacionalističke parole i želimo snositi odgovornost za sve ono što radimo! Konačno, mladi su generacija koja će snositi odgovornost za sve ono što je generacija njihovih roditelja, bilo kao direktan ili indirektan počinitelj, učinila tijekom ratova 90-tih godina«, pojašnjava Kresoja.

MLADI DESNIČARI: Na raskrižju puta - va u kampusu mogao se vidjeti i šef novosadskog ureda HO *Pavel Domonji* s letcima u rukama kako ih dijeli prolaznicima – studentima. Na pitanje novinara HR – kako reagiraju studenti kada im pruži letak, kaže: »Ljudi različito reagiraju. Neki pogledaju, čitaju, a bilo je i slučajeva da netko uzme, pogleda, vidi da se radi o antifašizmu i pokida letak. Činimo što možemo da razinu antifašističke svijesti podignemo na viši stupanj, s obzirom na to da je društvo potpuno kontaminirano desnim ideologijama. Za sada nije bilo ozbiljnijih ispada i nadam se da ih neće ni biti sve dok traje akcija«. Njegovo je mišljenje da je našem društvu prijeko potrebna spremnost na političko razračunavanje s desničarskim ideologijama i formacijama ako se želimo priključiti redu civiliziranih zemalja i pristojno uređenih društava,

Ljudi različito reagiraju: Pavel Domonji dijeli letke

kao i da treba osvježavati mlade ljude. Razlog za to Domonji vidi u stvarnom stanju stvari u svijetu u kojem živimo. »Ako pratite incidente i ostalo što se događalo u Vojvodini proteklih godina, vidjet ćete da se u desničarske formacije regrutiraju baš mladi ljudi, što me zabrinjava. Agencija SCAN je nedavno provela istraživanje na temu – što Novosađani misle o incidentima i na konkretno pitanje – postoje li problemi u ostvarivanju prava nacionalnih manjina, 53 posto Novosađana je reklo kako čvrsto ne vjeruje da su u pitanju incidenti, odnosno da čvrsto ne vjeruje u tezu da ima problema u ostvarivanju prava nacionalnih manjina. Samo 7 posto je smatralo da postoje problemi, a od toga je samo 2 posto bilo čvrsto uvjerenom da postoje problemi.

Prema tome, to je jedna od refleksija naše opće situacije. Smatram da je taj podatak vrlo zabrinjavajuć».

Nastavljajući, Domonji kaže kako je još više zabrinjavajuće to, što kod političke elite nema spremnosti da se obračuna s nacionalizmom, a sličnog je stava i Kresoja, koja je rekla: »Simptomatično je da su 9. studenoga 1938. godine gorjele sinagoge u Njemačkoj, a ožujka 2004. su gorjele džamije u Beogradu, a odgovor političke elite je bio – ravnodušnost. Gotovo da nema odgovora!«.

KORIJENI DISKRIMINACIJE: Da bi nacizam i fašizam izbili na površinu i postali eksplicitni i prepoznatljivi kao takvi, mora postojati neko proteklo vrijeme u kojem su se te ideologije stvarale, kažu stručnjaci. Korijeni oba diskriminacijska oblika ponašanja su duboki i teško ih je preko noći suzbiti, ako je to uopće i moguće, kažu upućeni. Domonji o tome kaže: »U svakom nacionalizmu čuči i nacizam, a hoće li on doći do izražaja ovisi o spletu okolnosti. Jednostavno, mi smo u Srbiji bili suočeni s fašizirajućim nacionalizmom, zapravo s fašizmom. Imali smo etničko čišćenje koje je neka vrsta fašizma. Fašizam možete pratiti i na osnovi drugih pokazatelja, pa tako i na primjeru, kako se svojevremeno dijelilo političko polje u Srbiji? Dijelilo se na patriote i izdajnike. Na meti nisu bili samo etnički konkurenti već i anacionalni pripadnici vlastite nacije, koji su u tom slučaju zauzeli ulogu Židova. Mi smo bili suočeni s fašizmom, ali, na žalost, u srbijanskoj javnosti nema spremnosti stvarima pogledati u oči i povući neke radikalne poteze koji su potrebni, da bi se društvo ne samo suočilo već i oslobodilo od radikalnog nacionalizma i fašizma«, zaključuje Pavel Domonji. ■

Puna kanta propagande

Tonči Staničić, veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu

Reciprocitet je ključni pojam Sporazuma o manjinama

Otvorenih pitanja između Hrvatske i SiCG ima, i to je normalno * Njih se u prošlosti nagomilalo toliko da bi bilo pravo čudo da ih danas nema * Nisam siguran da je, kada je riječ o hrvatskoj zajednici u Srbiji, sve što se dešavalo prije, za vrijeme i nakon rasprave u Bruxellesu bilo u njezinu korist * Ukratko, problem s Deklaracijom DSHV-a nije u tome što je u njoj navedeno, nego kada i kako je navedeno

Intervju vodio: Zvonimir Perušić

Za srijedu idućega tjedna zakazan je posjet srbijanskog premijera Vojislava Koštunice Zagrebu, gdje će mu domaćin biti hrvatski premijer Ivo Sanader. Susret u Zagrebu bit će prigoda raspraviti aktualne probleme koji postoje između dvije države, ali i razmotriti dokle je stigla provedba Sporazuma o zaštiti hrvatske manjine u SiCG i srpske i crnogorske manjine u Hrvatskoj. Ovaj je Sporazum između dvije zemlje potpisan prije točno godinu dana, tijekom prvog i povijesnog susreta na razini premijera, koji se sredinom studenoga 2004. godine održao u Beogradu.

Odnosi između Hrvatske i Srbije uvijek se opisuju kao uvjet stabilnosti u ovom dijelu Europe. Ove su dvije države prošle tragično razdoblje rata i razaranja, te prolaze razdoblje postupnog normaliziranja. I jedna i druga zemlja na putu su europskih integracija, pri čemu su hrvatska iskustva, jer Hrvatska je ipak pođmakla na tome putu, dragocjena za srbijansku stranu.

Od predstojećeg susreta u Zagrebu puno očekuju i hrvatska manjina u Srbiji i Crnoj Gori i srpska i crnogorska u Hrvatskoj. Navikavanje na status nacionalne manjine zajedničko je i za jedne i za druge, a međusobni su problemi, osim puno sličnosti, ponešto i različiti. Susreti na vrhu državnika obiju zemalja uvijek su poticaj za razvoj odnosa, kako dvije države tako i dva naroda, ali su i neka vrsta ohrabrenja za nacionalne zajednice koje u tim državama imaju status nacionalnih manjina. Zbog toga će se predstojeći summit u Zagrebu pratiti s velikim interesiranjem s obje strane granice, kako u većinskim, tako i u manjinskim populacijama Srba i Hrvata.

HR: Kakvim ocjenjujete sadašnje odnose između dviju država – Hrvatske i Srbije i Crne Gore? Postoji li još neko ozbiljnije pitanje koje je u odnosima između dviju zemalja otvoreno? Prije nekoliko dana izjavili ste kako imate dojam da se na relaciji Hrvatske i Srbije i Crne Gore ipak tri koraka naprave naprijed, pa onda jedan nazad. Na što ste time mislili?

Odnose Hrvatske i Srbije i Crne Gore ocjenjujem dobrima. To ne znači da oni ne mogu biti bolji. Mogu biti bolji i – možda – mogli su biti bolji. No, kada imamo na umu kakvi su bili prije samo deset godina, danas moramo biti zadovoljni. Ne mogu se sjetiti drugih dviju država koje su bile u ratu, a koje su normalizirale odnose ovako brzo. Naravno, problema ima, zato sam izjavio kako mi se čini da idemo tri koraka naprijed a jedan natrag. Mislio sam time na neke konkretne probleme položaja manjina, na neke nacionalistički provocirane sukobe, na neke probleme u gospodarskim odnosima,...

Otvorenih pitanja ima, i to je normalno. Njih se u prošlosti

nagomilalo toliko da bi bilo pravo čudo da ih danas nema. Tu spadaju granična pitanja – zamjena vojske policijom, koja još nije započela, utvrđivanje granične linije na i oko Dunava, jer razgovori još nisu počeli, utvrđivanje granice na moru... Tu spada i pitanje povrata imovine fizičkih i pravnih osoba, koja se nalazi na području druge države i, općenito, dogovor o sukcesiji s drugim državama sljednicama. Tu spada i pitanje viznog režima. Naime, vizni je režim hrvatska Vlada suspendirala do kraja godine i za očekivati je da se suspenzija produži. No, srpsko-crnogorska strana će morati započeti učinkovitije provoditi međudržavni Ugovor o readmisiji, s obzirom da sada prihvaća manje od 2 posto osoba koje ilegalno prelaze hrvatsku granicu. S obzirom da je ratifikacija Ugovora o readmisiji bio uvjet koji je Hrvatska postavila da bi mogla privremeno ukinuti vize, jasno je da neprovođenje Ugovora sa SiCG

Ako se pita o čemu su premijeri Sanader i Koštunica razgovarali prije godinu dana u Beogradu, a još nije zadovoljavajuće riješeno, odgovor je – provedba Sporazuma odnosno neka pitanja položaja Hrvata u Srbiji. Između ostalog – televizijska emisija za Hrvate na TV Novi Sad i tužba direktora TV Novi Sad protiv hrvatskih novinara.

strane može dovesti do preispitivanja te odluke hrvatske strane. No, nadamo se da do reaktiviranja viznog režima neće morati doći, jer jasno je da bi ono dovelo do niza posljedica koje nitko ne želi – na prvom mjestu otežavanja prometa ljudi i roba.

HR: Za 23. studenoga najavljen posjet srbijanskog premijera Vojislava Koštunice Zagrebu. Koje će teme biti na dnevnom redu u razgovorima s hrvatskim premijerom Ivom Sanaderom? Ovaj susret dolazi nakon točno godinu dana od prvog susreta dvojice premijera u Beogradu, 15. studenoga 2004. godine. Je li dogovor koji je tada postignut, po raznim pitanjima, u potpunosti poštovan u proteklih godinu dana?

Posjet premijera Koštunice Hrvatskoj planiran je za 23. studenoga 2005. Na dnevnom redu su razgovori o svim otvorenim pitanjima, koja smo spomenuli, gospodarska suradnja, bolja provedba Ugovora o slobodnoj trgovini, regionalna suradnja i suradnja u oblasti eurointegracija. Jedna od važnih tema je i provedba Sporazuma o zaštiti prava manjina, s obzirom da upravo

»Grijesi« hrvatskih novinara

Snavodima Deklaracije DSHV-a se u najvećem dijelu slažem. Istina, smatram ozbiljnim propustom izostanak navođenja ukidanja emisije za Hrvate na TV Novi Sad i, posebice, tužbe protiv hrvatskih novinara od strane direktora te televizije. Taj problem osobno smatram vrlo važnim i vrlo zabrinjavajućim, jer se radi o čelniku državne informativne kuće, koji tuži ugledne predstavnike jedne manjinske zajednice. Očekujem da se država, koja je direktora TV Novi Sad imenovala, o ovom problemu očituje. Ako država i TV Novi Sad ne naprave ono što trebaju napraviti, onda ću 8. prosinca 2005., kada je na Općinskom sudu u Subotici zakazano ročište, doći i sa zanimanjem saslušati pravne argumente o »grijesima« hrvatskih novinara.

obilježavamo godišnjicu njegova potpisivanja. Ako se pita o čemu su premijeri Sanader i Koštunica razgovarali prije godinu dana u Beogradu, a još nije zadovoljavajuće riješeno, odgovor je – provedba Sporazuma odnosno neka pitanja položaja Hrvata u Srbiji. Između ostalog – televizijska emisija za Hrvate na TV Novi Sad i tužba direktora TV Novi Sad protiv hrvatskih novinara.

opravdano zahtijevaju da se problemi riješe i kada su Hrvati u pitanju. Radi se o nacionalno motiviranim incidentima u nekim mjestima u Vojvodini, o službenoj uporabi hrvatskoga jezika, o pravu na informiranje u elektronskim medijima i sudskom progonu novinara, o problemima kod zapošljavanja odnosno kod izbora ili reizbora u državnoj službi, o određenim problemima školovanja na hrvatskom jezi-

HR: Prošle su skoro četiri godine od kako su Hrvati u Srbiji i Crnoj Gori i službeno stekli status nacionalne manjine. Kako vidite njihov današnji položaj?

Položaj Hrvata sigurno je bolji danas nego prije dvije godine, vjerujem znatno bolji nego prije četiri godine, a da vrijeme prije deset i više godina ne spominjemo. Naravno, time ne želim reći da bi Hrvati u Srbiji trebali biti zadovoljni svojim današnjim položajem. Problema ima i oni na njih s pravom ukazuju. Uočavaju da pripadnici većinskog naroda, a i nekih drugih manjinskih zajednica, tih problema nemaju i

ku, itd.

HR: Prije manje od mjesec dana u Bruxellesu je održana rasprava o položaju mađarske i hrvatske manjine u Vojvodini. Kakvim ocjenjujete tadašnje izlaganje predstavnika hrvatske zajednice, a kako reakcije dužnosnika SiCG? Smatrate li da je ovakav način rasprave pred Europskim parlamentom pravi način za rješavanje još neriješenih manjinskih pitanja i problema?

Izlaganje predstavnika hrvatske zajednice ocjenjujem korektnim, a reakcije dužnosnika SiCG očekivanim. Drugim dijelom

pitanja zalazite i u moje vlastite dvojbe. Nisam siguran koliko takva rasprava, čak i pred Europskim parlamentom, donosi koristi i pridonosi rješavanju problema, a koliko njihovu potenciranje. S jedne strane je dobro da najviše predstavničko tijelo demokratske Europe prepoznaje i ukazuje na probleme manjinskih zajednica u Srbiji, no s druge strane se postavlja pitanje da li rezultati takve rasprave na »brdovitom Balkanu« mogu biti produktivni ili kontraproduktivni. Jer, u demokratskim sustavima, s izgrađenim mehanizmima rješavanja društvenih problema, javna rasprava i ukazivanje na probleme rezultira i momentalnim aktiviranjem mehanizama njihova rješavanja. Nisam siguran da je, kada je riječ o hrvatskoj zajednici u Srbiji, sve što se dešavalo prije, za vrijeme i nakon rasprave u Bruxellesu bilo u njezinu korist.

HR: Ubrzo nakon te rasprave u Bruxellesu, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini usvojio je Deklaraciju o položaju hrvatskog naro-

svim političkim kontaktima u Beogradu – sve ono na što Deklaracija ukazuje je točno. Nakon toga slijedi jedno veliko – ali... Deklaracija je politički dokument i kao politički dokument je trebala biti tempirana tako da proizvede maksimalne političke učinke. Deklaracija je, međutim, došla ne prije nego nakon rasprave u Europskom parlamentu i uspjela je, što nije lako postići, ujediniti sve sudionike političkog života Srbije, javnost i medije u osudi Deklaracije i njezinih autora. O reakcijama na Deklaraciju sam slušao na radiju vozeći se u kolima. U istoj emisiji vidjeti bilo je riječi o vrlo uspješnom sastanku lidera mađarske manjine s premijerom Koštunicom i srbijanskim dužnosnicima, gdje su dogovorene »konkretno mjere za unapređenje položaja Mađara u Vojvodini«.

Dakle, s navodima Deklaracije se u najvećem dijelu slažem. Istina, smatram ozbiljnim propustom izostanak navođenja ukidanja emisije za Hrvate na TV Novi

S jedne strane je dobro da najviše predstavničko tijelo demokratske Europe prepoznaje i ukazuje na probleme manjinskih zajednica u Srbiji, no s druge strane se postavlja pitanje da li rezultati takve rasprave na »brdovitom Balkanu« mogu biti produktivni ili kontraproduktivni.

I KAKO je navedeno.

HR: Što Vi vidite kao glavne, još uvijek neriješene probleme, kad su u pitanju Hrvati iz Srbije? Problemi su poznati. I ovdje sam najvažnije od njih više puta spomenuo. Nije, međutim, stvar u tim konkretnim problemima, jer su oni zajednički s problemima drugih manjinskih zajednica, nego u činjenici što se radi o problemima Hrvata. Ta činjenica mnoge od tih problema diže na razinu unutarnjepolitičkih problema i, samim tim, teže rješivih problema. Druga je vrsta problema što su sami Hrvati, ponekad, najveći problem sami sebi. Uočavam da se često neka izuzetno važna, strategijska pitanja položaja Hrvata stavljaju iza nekih vrlo prizemnih i vrlo osobnih razmirica i sukoba. Toga sam se, kada je o Hrvatima riječ, na žalost, po svijetu dosta nagledao. Rezultat je uvijek isti – šteta kako po nacionalne tako i po osobne interese.

HR: Prema najavama iz Samostalne srpske demokratske stranke, u Vukovaru će uskoro biti otvorena Multinacionalna televizija Vukovarsko-srijemske županije. Mogu li takvo što očekivati i Hrvati u Srbiji?

Naravno. Reciprocitet je ključni pojam Sporazuma o zaštiti prava manjina. Zaštitom i osiguravanjem određenih prava srpskoj manjini u Hrvatskoj isto će se osiguravati i hrvatskoj manjini u SiCG. Nadam se da će taj automatizam dovesti do postupnog prestanka politiziranja svega što se tiče manjina i do prevođenja pojma »manjinska prava« u pojam »građanska prava«.

HR: Kakav je, po Vašemu mišljenju, položaj Hrvata u Crnoj Gori? Ima li tu razlike u odnosu na Srbiju?

Razlika ima i one su brojne. Neke od njih proizlaze iz vrlo malog broja Hrvata i njihove koncentracije u bokokotorskom zaljevu. Njihove političke ambicije su, stoga, razmjerno manje nego u Srbiji. Druge razlike su rezultat različita odnosa Crne Gore prema Državnoj zajednici, koji u određenoj mjeri dijele i Hrvati koji u Crnoj Gori žive. No, pitanja očuvanja nacionalnog identiteta su ista, kao i sredstva koja

Izlaganje predstavnika hrvatske zajednice u Bruxellesu ocjenjujem ko- rektnim, a reakcije dužnosnika SiCG očekivanim. Drugim dijelom pitanja zalazite i u moje vlastite dvojbe. Nisam siguran koliko takva rasprava, čak i pred Europskim parlamentom, donosi koristi i pridonosi rješavanju problema, a koliko njihovu potenciranje.

da u Vojvodini. Kakvo je Vaše mišljenje o ovom dokumentu?

Na prvom mjestu ću reći ono što je najvažnije, a to je ono što sam ponavljao u

Sad i, posebice, tužbe protiv hrvatskih novinara od strane direktora te televizije. Taj problem osobno smatram vrlo važnim i vrlo zabrinjavajućim, jer se radi o čelniku državne informativne kuće, koji tuži ugledne predstavnike jedne manjinske zajednice. Očekujem da se država, koja je direktora TV Novi Sad imenovala, o ovom problemu očituje. Ako država i TV Novi Sad ne naprave ono što trebaju napraviti, onda ću 8. prosinca 2005., kada je na Općinskom sudu u Subotici zakazano ročište, doći i sa zanimanjem saslušati pravne argumente o »grijesima« hrvatskih novinara.

Ukratko, problem s Deklaracijom nije u tome ŠTO je u njoj navedeno, nego KADA

im stoje na raspolaganju.

HR: Kakva je situacija glede Mješovitog odbora za praćenje provedbe Sporazuma o zaštiti hrvatske manjine u SiCG i srpske i crnogorske manjine u Hrvatskoj? Kada će taj odbor biti formiran, koliko će imati članova, hoće li njegov član, uz Hrvate iz Srbije, biti i predstavnik Hrvata iz Crne Gore? Za kada se predviđa održavanje prve sjednice toga odbora?

Mješoviti odbor za provedbu Sporazuma o zaštiti prava manjina sastat će se 22. studenog 2005. u Beogradu, dakle dan prije posjeta premijera Koštunice Zagrebu. Hrvatska i srpskokrnogorska strana odbora su, de facto, već formirane – svaka za sebe. Svaka broji po deset članova. Supredsjedatelji su – dr. Slavko Leban, pomoćnik ministrica vanjskih poslova i europskih integracija, s hrvatske strane, i dr. Jelena Marković, zamjenica ministra za ljudska i manjinska prava SiCG, sa srpskokrnogorske strane. Hoće li Hrvati iz Crne Gore biti predstavljeni u Odboru – ne znam. To valja pitati, s jedne strane, same Hrvate, a s druge, supredsjedateljicu Odbora, pretpostavljajući da je s njima razgovarala. Što se hrvatske strane Odbora tiče – predstavnici hrvatskih Crnogoraca jesu zastupljeni u Odboru.

Postoji dobra volja da se, nakon dugog čekanja ratifikacije i izbora članova,

Sve ono na što Deklaracija DSHV-a ukazuje je točno. Nakon toga slijedi jedno veliko – ali...

Mješoviti odbor učini doista učinkovitim. Naime, već sada se planira i drugi sastanak, koji bi se mogao ostvariti prije posjeta predsjednika Svetozara Marovića Hrvatskoj 13. prosinca 2005.

HR: Nedavno ste u Novom Sadu održali predavanje na temu »Europska unija – iskustva Hrvatske«. Koliko i kako Hrvatska može pomoći Srbiji i Crnoj Gori svojim iskustvom u pregovorima o priključenju Europskoj uniji?

Hrvatska može mnogo pomoći i pomaže. I to je predavanje bilo sastavni dio dobre suradnje u oblasti eurointegracija. Hrvatski stručnjaci su već dolazili u Srbiju i Crnu Goru i održali niz vrlo konkretnih predavanja i seminara. Eurointegracijski proces nije natjecanje, a onaj koji je na tom putu nešto ispred ima itekakvog interesa osigurati da ga i drugi slijede. Iskustvo Hrvatske pokazalo je kako smo najviše koristi imali od iskustava Slovenije i, još više, od iskustava Bugarske – dakle zemalja koje su samo korak ispred nas. Slično je i kada je riječ o SiCG u odnosu na Hrvatsku. Pregovarajući o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju SiCG pregovara o istim stvarima o kojima i Hrvatska, ali na nižoj razini. Stoga iskustvo i pomoć Hrvatske može biti dragocjeno. ■

Sveučilišni profesor u diplomatskoj službi

Profesor pravnog fakulteta u Splitu dr. Tonči Staničić veleposlanik je Republike Hrvatske u Srbiji i Crnoj Gori od 2004. godine. Prije toga četiri je godine bio hrvatski veleposlanik u Bugarskoj. U razdoblju od 1998. do 1999. godine bio je pomoćnik ministra u Ministarstvu vanjskih poslova RH, na čelu V. uprave (Odjel za konzularne poslove, Odjel za hrvatske manjine i iseljeništvo i Odjel za međunarodno-pravne poslove). Diplomatsko iskustvo stjecao je kao konzul i zamjenik veleposlanika u Veleposlanstvu RH u Bonnu (1997.), kao konzul i zamjenik veleposlanika RH u Beogradu (1996.), te kao konzul u Veleposlanstvu RH u Moskvi (1992. do 1996.).

U ratno vrijeme, od 1991. do 1992. godine bio je zamjenik predsjednika Državne komisije za razmjenu ratnih zatočenika i koordinator pregovaračkog tima za južnu Hrvatsku (Dalmacija i Lika).

Sveučilišnu karijeru započeo je 1978. godine kao asistent, poslije čega je do 1992. godine bio predavač na Katedri za kaznenopravne znanosti Pravnog fakulteta u Splitu. Redoviti je predavač na Diplomatskoj akademiji Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske, te autor i koautor u tridesetak znanstvenih članaka i monografija iz područja kaznenopravnih znanosti, kao i tekstova i predavanja iz područja eurointegracija i nove povijesti Hrvatske.

Priopćenje za javnost predsjednika manjinskih nacionalnih vijeća

Nezadovoljni Radiotelevizijom Novi Sad

Najnovije smjene odgovornih urednika u manjinskim redakcijama i postavljanje novih, suspenzije pojedinih novinara, ukidanje ili svođenje na najmanju moguću mjeru pojedinih programskih cjelina bez konzultacija s nacionalnim vijećima – samo su neki od primjera alarmantnog stanja u RTV NS, kaže se u priopćenju

Priopćenjem za javnost, koje je u »Hrvatsku riječ« stiglo iz Hrvatskog nacionalnog vijeća, predsjednici sedam manjinskih vijeća izrazili su generalno nezadovoljstvo dinamikom i odugovlačenjem transformacije RTS-a. U priopćenju se kaže:

»Nacionalna vijeća mađarske, slovačke, rusinske, rumunjske, bunjevačke, hrvatske i ukrajinske nacionalne manjine na osnovi ovlaštenja i obveza iz Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina vezanih za ostvarivanje prava na samoupravu u oblasti uporabe jezika i pisma, obrazovanja, informiranja i kulture, a imajući u vidu višemjesečne odnosno višegodišnje akcije i niz sastanaka i zaključaka sa svim relevantnim institucijama i nositeljima najviših državnih dužnosti, izražavaju generalno nezadovoljstvo dinamikom odnosno svojevrsnim odugovlačenjem transformacije RTS-a u Radiodifuznu ustanovu Srbije i Radiodifuznu ustanovu Vojvodine.

Nezadovoljstvo je tim veće ako se ima u vidu da se svaki dan prijelaznog razdoblja transformacije višestruko negativno odražava na ostvarivanje spomenutih prava u RTV NS, aktualnim potezima rukovodstva, odnosno direktora, u oblasti

kadrovskih rješenja, strukture programa kao i drugim oblastima bez prezentirane koncepcije i strategije transformiranja i bez ikakvih konzultacija ili čak usprkos protivljenju predstavnika Nacionalnih vijeća i usprkos obećanjima da će se tražiti i uvažavati mišljenje Nacionalnih vijeća shodno članku 19 Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina.

Najnovije smjene odgovornih urednika u manjinskim redakcijama i postavljanje novih, suspenzije pojedinih novinara, ukidanje ili svođenje na najmanju moguću mje-

ru pojedinih programskih cjelina bez konzultacija s nacionalnim vijećima – samo su neki od primjera alarmantnog stanja u RTV NS.

Svjesni složenosti problematike oko transformacije i nedorečenosti pa i neusklađenosti zakonskih propisa, kao i prava svakog rukovodstva da donosi krajnje odluke (pa za njih i odgovara), nacionalna vijeća se ne žele i ne mogu odreći prava da budu najizraavnije zainteresirana za ostvarivanje prava pripadnika svojih zajednica u oblasti elektronskih medija, poglavito u programskim i kadrovskim pitanjima. Stoga se ne mogu složiti ni s načinom niti s rješenjima koje donosi aktualno rukovodstvo RTV NS.

Ako su se sva državna tijela i institucije složili i zakonski obvezali da su nacionalna vijeća najrelevantniji predstavnici interesa nacionalnih manjina i kao takvi – svojevrsni partneri države u traženju najboljih rješenja u oblasti uporabe jezika i pisma, obrazovanja, informiranja i kulture, krajnje je vrijeme da to, nakon višemjesečnih apelacija i upozorenja, shvati i prihvati i aktualno rukovodstvo RTV NS.

U protivnom, nadležna državna tijela i najviše tijelo upravljanja u sustavu RTS-a (budućem Javnom servisu) morat će razriješiti ovu drastičnu razliku između proklamiranih prava i poražavajuće prakse u RTV NS. ■

Polemичna sjednica Skupštine Općine Apatin

Novi rebalans proračuna

APATIN – Na sjednici SO Apatin, održanoj u petak 4. studenoga, većinom od 16 glasova za uz 12 protiv usvojena je Odluka o rebalansu općinskog proračuna za 2005. godinu. Ovom su odlukom predviđeni sveukupni prihodi od 556.721.029 dinara, te rashodi od 545.825.688 dinara i tekuća proračunska pričuva od 10.895.341 dinar.

Od strane vijećničkih skupina DSS-a i koalicije DS-DSHV upućene su primjedbe na ovakav prijedlog rebalansa, a vijećnik DS-a *Dragan Jović*, podsjetio je na tražanu odluku ove skupštine glede prioriteta objekata za gradnju, te izrazio sumnju da se odustalo od realizacije.

Šef vijećničke skupine DSS-a *Milan*

Dražić, ocijenio je da općinske stručne službe nisu dovoljno osposobljene za kreiranje proračunske politike, te da vladajuća garnitura nema domaćinski odnos spram sredstava građana. Iz ove Dražićeve primjedbe razvila se dulja polemika između predsjednika Općine *dr. Živorada Smiljanića* i predstavnika oporbe, a na koncu predložena odluka je usvojena sa 16 glasova za i 12 protiv.

Od preostalih točaka dnevnog reda nove je polemike izazvao prijedlog imenovanja *Đure Radmanovića*, rođenog 1946. godine u Prigrevici, za direktora Općinskog kulturnog centra Apatin. Primjedbe oporbe odnosile su se na vjerodostojnost njegove diplome. Konfuziju je izazvao podatak da

je diplomirao 1982. godine, dok je na samoj sjednici rečeno kako je diplomirao ratne 1992. godine na pedagoškoj Akademiji u Osijeku, u što je najviše sumnje izrazio *Milan Dražić*. I ova je odluka usvojena sa 16 glasova za.

Na prijedlog *Dražića*, na dnevni je red stavljena i informacija o privatizaciji apatinskog Jedinstva, jednoga od najjačih poljoprivrednih kombinata u Srbiji. I većinska koalicija i oporba izrazile su nezadovoljstvo ovom privatizacijom, uz obilje međusobnih optužbi, prvenstveno *dr. Smiljanića* i *Dražića*. Na koncu sjednice vijećnici su informirani o poduzetim mjerama SO glede sprječavanja pojave ptičje gripe na području Općine Apatin. Konstatirano je kako u razdoblju od 25. listopada do 7. studenoga kod prijavljenih 26 uginuća nije ustanovljena pojava ove zarazne bolesti.

Ivan Andrašić

Potpredsjednik Vlade Srbije i hrvatski i britanski veleposlanik u posjetu Somboru

Hrvatska iskustva puno koriste Srbiji

»Hrvatsku su najviše pomogle sugestije upravo onih država koje su u priključenju bile pola koraka ispred, poput Slovenije i Bugarske«, rekao hrvatski veleposlanik u Beogradu Tonči Staničić

Potpredsjednik Vlade Srbije *Miroslav Labus* izjavio je kako očekuje da Srbija i Crna Gora do studenoga iduće godine sklope prvi ugovor s Europskom unijom. »Tada će formalno pravno biti jasno da će naša zemlja ući u EU«, rekao je Labus u Somboru, gdje je u ponedjeljak boravio s veleposlanicima Velike Britanije i Hrvatske, *Davidom Gowanom* i *Tončijem Staničićem*, u okviru kampanje »Europa kuca na tvoja vrata«.

Labus je, tijekom razgovora s predstavnicima Općine Sombor, rekao kako ulazak u EU podrazumijeva i reformu administracije, od republičke do općinske. On je dodao kako je za SiCG značajno da u EU što prije uđe Hrvatska, jer »ta iskustva mogu mnogo koristiti našoj zemlji«.

Hrvatski veleposlanik Staničić tom je prigodom izjavio kako je Hrvatska pola koraka ispred SiCG u europskoj integraciji. »Taj se proces ne smije shvatiti kao natjecanje, u procesima europske integracije, za razliku od škole, dozvoljeno je prepisivanje«, rekao je Staničić, napominjući da su Hrvatsku najviše pomogle sugestije upravo onih država

koje su u priključenju bile pola koraka ispred, poput Slovenije i Bugarske. Tonči Staničić je naglasio i da tako velike manjine kao što je hrvatska u Srbiji i srpska u Hrvatskoj moraju biti »most koji će povezati dvije zemlje«, te je istaknuo da treba zajednički raditi na rješavanju problema manjina na načelu reciprociteta.

Potpredsjednik Labus i veleposlanici Staničić i Gowan su u Somboru razgovara-

U »Somboledu« gosti su obišli proizvodni pogon, koji je moderniziran poslije depitalizacije s hrvatskom kompanijom »Lura«, koja ispunjava sve obveze preuzete ugovorom.

»Posjet ovim poduzećima potvrdio je moje duboko uvjerenje kako mora postojati strateški partner da bi privatizacija bila uspješna. U 'Somboledu' je zahvaljujući tome napravljena suvremena mljekara, a 'Bane' poslije stečaja nije likvidiran, nego je stao na noge. Za daljnji razvoj neophodan je partner koji će investirati u proizvodnju, a za državni dug naći ćemo rješenje«, istaknuo je Labus.

Gosti su tijekom posjeta Somboru posjetili gradsku knjižnicu »Petar Konjović«, a razgovarali su i s učenicima srednje ekonomske škole u Somboru o europskoj perspektivi zemlje i prednostima ulaska u EU.

U kampanji »Europa kuca na tvoja vrata« predstavnici države s europskim partnerima kroz izravne susrete informiraju građane kako funkcionira EU, i zašto je značajno da Srbija ubrzanim koracima nastavi put ka Europi.

H. R.

li s gospodarstvenicima i predstavnicima lokalne samouprave o razvoju regije i uspostavi standarda Europske unije te o položaju nacionalnih manjina, a posjetili su i poduzeće »Somboled« i »Bane Sekulić«.

Predsjednici manjinskih nacionalnih vijeća kod pokrajinskog premijera Bojana Pajića

Uskoro platforma o manjinama u Vojvodini

Predložen zajednički sastanak Bunjevačkog i Hrvatskog nacionalnog vijeća, povodom zahtjeva da se »bunjevački jezik« uvede u škole

Radna skupina za izradu platforme za unapređenje položaja pripadnika nacionalnih manjina u Vojvodini, koju će činiti predstavnici Izvršnog vijeća i svih nacionalnih vijeća u pokrajini, počeo će raditi za nekoliko dana. U priopćenju Pokrajinskog tajništva za informiranje navodi se kako će suštinu platforme činiti državna strategija manjinske politike u oblastima službene uporabe jezika i pisma, kulture, obrazovanja i informiranja, od prevencije do pooštavanja kaznene politike prema počiniteljima međuetničkih incidenata.

Na sastanku predsjednika vijeća nacionalnih zajednica Vojvodine s predsjednikom pokrajinske vlade *Bojanom Pajićem*, koji je održan u Novom Sadu u četvrtak 10. studenoga, upozoreno je, također, da se svaki dan sadašnjeg prelaznog perioda RTV Novi Sad u pokrajinski javni radiofuzni servis negativno odražava na ostvarivanje prava na informiranje na jezicima nacionalnih zajednica. Na tom je redovitom sastanku prvi puta sudjelovao i predsjednik Nacionalnog vijeća makedonske nacionalne manjine *Jovan Radeski*.

Pajić je najavio da će vojvodanska vla-

da od sljedeće godine financirati novine na makedonskom jeziku i stvoriti uvjete za obrazovanje pripadnika ove zajednice na materinjem jeziku u općinama Pančevo i Plandište.

Povodom zahtjeva Nacionalnog vijeća bunjevačke nacionalne manjine za uvođenje nastavnog predmeta na bunjevačkom jeziku u nižim razredima osnovne škole, predloženo je da se o tom pitanju organizira zajednički sastanak nacionalnih vijeća Hrvata i Bunjevaca, dodaje se u priopćenju.

U Subotici održan novi sastanak honvéda u Subotici

Upoznavanje prošlosti ili provociranje sadašnjosti

Dok organizatori skupa mađarskih veterana iz Drugog svjetskog rata ističu kako su honvédi samo služili svojoj domovini, predstavnici vojvođanskih vlasti žestoko reaguju javnom osudom

Veterani mađarskih okupacijskih snaga u Drugom svjetskom ratu, pripadnici honvéda, održali su novi sastanak u Subotici, navodeći da je taj skup organiziran radi jačanja tolerancije. Drugi sastanak honvéda, čiji je prošlogodišnji skup izazvao burne reakcije u javnosti, organizirala je u Mađarskom kulturnom centru »Népkör« nevladina udruga Otvorene perspektive, uz medijsku podršku listova »Magyar Szó« i »Hét nap«.

Predsjednik udruge »Otvorene perspektive« Gábor Kudlik rekao je, prema pisanju Bete, da se Drugom svjetskom ratu u Europi, poslije 60 godina, ne pristupa više »s aspekta poraženih i pobijedenih«, te da bi »tako trebalo biti i ovdje«.

HEROJI I ŽRTVE: »U Europi se sastaju svi veterani u znak sjećanja«, rekao je Gábor i ocijenio kako se u Srbiji, i poslije

izjednačavanja četnika i partizana, o je Horthy izgubio vlast. honvédima isključivo govori kao o

Horthyjevim fašistima.

Kudlik je rekao da većina honvéda s ovdašnjih prostora nisu bili fašisti, već prisilno mobilizirani, kao i da Mađarska nije bila fašistička država do 1944. godine, kada

Predstavljajući »Otvorene perspektive« kao »nevladinu udrugu koja se bavi tolerancijom«, on je rekao da je neophodno »otvoriti dijalog, pošto je tolerancija ulica u dva smjera«.

Urednik »Magyar Szó« Péter Kókai rekao je kako je suština susreta honvéda upoznavanje s vlastitom poviješću i suočavanje, dodajući da je to dug iz prošlosti.

Urednik tjednika »Hét nap« Karoly Dudás naveo je da su honvédi »heroji i žrtve«. Prema njegovim riječima, honvédi su služili svojoj domovini, a žrtve su jer su prisilno mobilizirani i poslani na istočnu frontu.

Izvršni potpredsjednik Saveza vojvođanskih Mađara Imre Kern pozvao je na što skoriju realizaciju okruglog stola povjesničara, u okviru dogovora Međudržavnog odbora Mađarske i Srbije.

Razvoj eko turizma u Bačkom Monoštoru

Pomaci u razvoju sela

Usrijedu 9. studenoga u Bačkom Monoštoru na inicijativu Zavoda za zaštitu prirode – odjela u Novom Sadu organiziran je posjet ekologa, novinara i ljubitelja prirode iz 8 europskih zemalja, kako bi se pružila podrška aktivnostima Mjesne zajednice usmjerenim k razvoju seoskog turizma i očuvanju prirodnih resursa sela.

Susreti i program koji su trajali od 7. do 10. studenoga su u srijedu bili upotpunjeni obilaskom Monoštora i okolice, prezentacijom obrtničkih i kuharskih proizvoda, te nastupima pjevačke skupine KUDH-a »Bodrog«. Posjetitelji su u Monoštoru dočekali predstavnici JP »Vojvodina šume«, koji su im u trosatnom obilasku pokazali ljepote monoštorskog rita i prirodne potencijale ovog područja. Drugi dio posjeta organizirali su Mjesna zajednica »Bački Monoštor« i Udruga »Propeler« – prezentaciju kuharskih specijaliteta sela, posjet kolekciji lutaka u šokačkoj nošnji

Eve Kovač, privatnoj turističkoj ponudi Janje Šomođvarac, predstavljanje monoštorskih obrtnika i prezentaciju aktivnosti Mjesne zajednice i »Propelera«, kao i projekciju filma Srđana Đuranovića »Gornje Podunavlje«.

U prostorijama Centra građanskih aktivnosti gostima su predstavljeni obrtnički proizvodi od rogoza (metle, cekeri), ručno rađeni pribor za lov ribe (mreže, vrške), ručno tkani monoštorski ćilimi, nošnja i nezaobilazne monoštorske »šule«, kao i proizvodi od meda obitelji Periškić. Posjetitelji nisu krili svoje oduševljenje, te su veliki broj suvenira i proizvoda otkupili od obrtnika što je jedan od koraka promidžbe tradicijskih vrijednosti sela. Svim gostima je kao dar uručena i monoštorska rakija »medovača« s propolisom, te tradicionalno ukrašena jaja – ručni rad monoštorki vezilja.

U kratkom obraćanju gostima Zoran Miler, tajnik MZ »Bački Monoštor« ista-

knuo je kako postoji veliki interes sela za razvojem i unapređenjem turističke ponude, te posebice predstavio Internet prezentaciju sela www.backimonostor.co.yu, kao i nedavno organizirani Bodrog fest koji je okupio nekoliko tisuća posjetitelja. Članovi Udruge »Propeler« govorili su o svojim aktivnostima i planovima za budućnost među kojima je najbitnija ekološka edukacija učenika osnovne škole, kao osnova za rješavanje ekoloških problema sela.

Nakon prikazanog filma »Gornje Podunavlje«, koji je izazvao veliko interesiranje, dogovoreni su daljnji koraci suradnje čije su ključne riječi ekologija, seoski turizam i unapređenje života mještanima. Početni koraci sa Zavodom za zaštitu prirode, predstavnicima WWF international i mnogobrojnim aktivistima iz europskih zemalja su definirani, tako da u idućem razdoblju Monoštorcima preostaje da prionu na konkretnu realizaciju programa, koji im može donijeti velike pomake u razvoju ekoloških i turističkih sadržaja u selu.

Aleksandar Forgić

»Neke pojedinosti iz Drugog svjetskog rata se još uvijek pogrešno prikazuju. Ne može se ni jedan narod kolektivno proglašiti krivim, kao što se ne može krivim proglasiti cijeli srpski narod za zločine iz 90-ih, tako to nije bio slučaj ni u Drugom svjetskom ratu«, rekao je Kern.

Prvi sastanak honvéda održan je prošle godine u zgradi dnevnog lista »Magyar Szó«.

LOŠA PORUKA: Skup mađarskih veterana iz Drugog svjetskog rata naišao je na gotovo nepodijeljenu osudu u vojvođanskim i srbijanskim službenim krugovima.

Predsjednik Izvršnog vijeća Vojvodine *Bojan Pajtić* je rekao da su Honvédi jedina vojna grupacija koja se okuplja na teritoriju Vojvodine i da takva okupljanja mogu samo poslati lošu poruku i generirati loše odnose među narodima u Vojvodini.

»Okupljanje bilo koje grupacije, koje može izazvati revolt neke druge strane, nije dobra poruka i sasvim je sigurno da onaj tko organizira takve skupove ne razmišlja o toleranciji«, rekao je Pajtić.

On je ocijenio i kako su svake usporedbe s Ravnom Gorom i sličnim okupljanjima neumjesna, budući se ona nisu dešavala na teritoriju Vojvodine.

Pajtić je podržao i inicijativu Nezavisnog društva novinara Vojvodine (NDNV) da se »po ugledu na razvijene europske zemlje, zabrane sve skupine organizirane oko nacističkog principa »krvi i tla« i ocijenio da je to europska praksa pošto takve grupacije pozivaju na ekstremne načine političkog obračuna.«

POZIV NA ZABRANU: O novom sastanku honvéda oglasio se i predsjednik Skupštine AP Vojvodine *Bojan Kostreš*, koji je oštro kritizirao pojavu neonacizma u Vojvodini, kao i sastanak honvéda u Subotici,

László Józsa, predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća Više reakcija nego događaja

Predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća László Józsa ocijenio je u izjavi za »Dnevnik« da je, glede subotnjeg skupa honvéda »bilo više reakcija nego što je bilo događaja«.

»Kao prvo, trebalo bi tu terminološki nešto razjasniti«, kaže Józsa. »Svi koriste naziv honvédi, kao da je u pitanju nekakva posebna organizacija, ali bi trebalo napomenuti da su to bili obični, pričuvni vojnici, koji su bili mobilizirani. U mađarskom jeziku je 'honvéd' stari izraz za običnog vojnika. Dakle, ne radi se ni o kakvoj organizaciji, što bi se moglo shvatiti iz reakcije predsjednika pokrajinskog parlamenta Bojana Kostreša. Mislim da je on ipak stavio malo preveliki akcent na ovaj događaj, i govorio o potrebi zabrane organizacije, a ja ponovno kažem da ovdje nema nikakve organizacije niti potrebe da se bilo što zabranjuje«. On je objasnio kako je riječ o »pedesetak starih ljudi koji su se pred sumrak svog života željeli da se prisjetiti onih dana kada su kao mobilizirani vojnici, kao rezervisti, sudjelovali u Drugom svjetskom ratu negdje na Istočnoj fronti protiv sovjetskih trupa«.

»To su činjenice, i sve zaključke bi trebalo izvoditi na osnovi ovih činjenica. Prema tome, smatram da ovaj događaj nije toliko značajan i da nije podoban za krivo tumačenje i iskrivljene komentare. Osobito što on danas nema više nikakve veze s ideološkom motivacijom, nema veze s fašizmom, napose zato što ni vojske, koje su na Istočnoj fronti sudjelovale u ratu, nisu to radile zbog ideologije, nego zbog osvajanja. Ne mislim time amnestirati odgovorne za pokretanje Drugog svjetskog rata, to mi ni najmanje na pada na pamet, ali mislim da bi bilo potrebno uvažiti pravo ovih ljudi da se pred kraj svog života jednom godišnje susretnu« navodi Józsa.

ci, zauzevši se za zabranu svih organizacija zasnovanih na principima nacizma i fašizma.

Pozdravljajući akciju novosadske policije na uhićenju pripadnika neonacističkog »Nacionalnog stroja«, Kostreš je rekao agenciji Beta da sve fašističke, nacionalsocijalističke i slične organizacije moraju biti zabranjene, kao i nošenje fašističkih simbola.

Povodom sastanka koji su honvédi održali u Subotici, on je rekao kako »pokušaj da se određeni režim iz vremena Drugog svjetskog rata proglasi nefašističkim« predstavlja »falsificiranje povijesti«.

»Što se to dešava, ispada kao da je samo Hitler bio fašist, a da je cijeli svijet bio protiv njega, što jednostavno nije točno«, rekao je on. Kostreš je dodao kako se zbog žrtava fašizma ne smije zaboraviti što su mađarske trupe radile u Vojvodini u Drugom svjetskom ratu.

»Sastanak honvéda u Subotici je pokušaj da se izbriše linija između fašizma i anti-

fašizma. A vrlo dobro i vrlo jasno se zna tko je u ovoj zemlji bio antifašist: to je Narodnooslobodilački pokret, to su partizani, oni su jedini bili jasni i decidirani antifašisti«, rekao je Kostreš.

Kostreš je ocijenio i da takvih pojava u Vojvodini ne bi bilo da ta pokrajina ima punu autonomiju. »U tom slučaju, takve organizacije bi sigurno bile zabranjene a njihovo djelovanje bi bilo vrlo strogo sankcionirano«, kazao je Kostreš i pozvao vlasti u Srbiji da konačno zabrane takve organizacije.

H.R.

Svečanost pred velikim brojem vjernika

Zahvala za ovogodišnje plodove

SONTA – U crkvi Sv. Lovre u Sonti, u nedjelju 13. studenoga bilo je osobito svečano. Svetu misu zahvalnicu služio je sončanski župnik vlč. *Željko Augustinov*, a ovogodišnje plodove pred oltar

je donosila mladež u narodnim nošnjama, većinom članovi KPZH »Šokadija«. Uz nadahnutu propovijed vlč. Augustinova i skladno pjevanje crkvenog zbora Bogu se usrdnom molitvom zahvalio neuobičajeno veliki broj vjernika, koji su ispunili sončansku crkvu.

I. A.

DSHV pisao premijerima Hrvatske i Srbije

Tražimo provedbu Sporazuma

U pismu Ivi Sanaderu DSHV navodi dvije skupine problema: denacionalizaciju Hrvata stvaranjem skupine Bunjevaca izvan hrvatskog korpusa i neprovedbu Sporazuma o manjinama

Početkom studenoga Demokratski savez Hrvata u Vojvodini uputio je pismo premijeru Republike Hrvatske Ivi Sanaderu u kojem mu ukazuje na neke od najakutnijih problema s kojima se susreće hrvatska zajednica u Vojvodini, u nadi da će hrvatski premijer u osobnom kontaktu s predstavnicima Republike Srbije, iznijeti ova pitanja i tako utjecati da oni budu riješeni. Da podsjetimo, odlazak premijera Vojislava Koštunice u Zagreb i sastanak s premijerom Sanaderom zakazan je za 23. studenoga.

U pismu se navode dvije skupine problema, i to oni vezani uz pitanje »denacionaliziranja Hrvata kroz aktivnu državnu potporu stvaranju skupine Bunjevaca izvan hrvatskog korpusa« i pitanja vezana uz zaštitu manjina koja su regulirana međudržavnim Sporazumom kojeg su obje zemlje potpisale i ratificirale, ali se on prema ocjeni DSHV-a kada je riječ o Hrvatima u Vojvodini jedva provodi.

Glede prvog pitanja u pismu se navodi kako je »tu akciju pokrenuo Milošević, ona je izgubila podršku nakon njegovog pada, da bi nakon silaska s vlasti bivše Demokratske opozicije Srbije ova aktivnost ponovno dobila na zamahu uživajući pri tome čak otvorenu potporu državnih institucija: od našeg ikavskog dijalekta nastoji se stvoriti umjetni 'bunjevački jezik' u što su

uključeni profesori Sveučilišta u Novom Sadu (sastavljanje bunjevačkog pravopisa), iz državnog proračuna financira se izdavanje 'bunjevačkog rečnika' koji se radi u okviru Matice srpske), nastoji se uvesti školski predmet 'bunjevački jezik', i dalje postoji tzv. šifra 028, kao zasebna statistička oznaka za Bunjevce (umjesto da se smatraju sastavnim dijelom hrvatskoga naroda – jednako kao u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Mađarskoj) itd. što je sve usmjereno na slabljenje hrvatskoga naroda u Vojvodini. To na žalost nije usamljeni

primjer ovdje, jer slične tendencije pokazuju i spram još nekoliko drugih naroda, ali vjerujemo da nam naša matična zemlja Hrvatska može učinkovito pomoći u obrani naših manjinskih prava i onemogućava nja aktivnih asimilacijskih mjera domicilne države.

Uz drugi problem vezan za provođenje potpisanoga međudržavnog Sporazuma o zaštiti manjina, od Sanadera se zatražilo da utječe na formiranje zajedničkoga povjerenstva za praćenje provođenja Sporazuma, kako je to i predviđeno ali se ne provodi, te se izrazila nada da će ova »pitanja moći biti riješena u duhu dobrosusjedske suradnje dviju zemalja i dva naroda sukladno Sporazumu o međusobnoj zaštiti manjina«.

U međuvremenu je najavljeno formiranje zajedničkoga povjerenstva za praćenje provođenja Sporazuma, čiji se prvi sastanak očekuje dan prije odlaska Koštunice u Zagreb.

J. D.

DSHV zatražio sastanak s premijerom Srbije

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini je 7. listopada uputio pismo predsjedniku Vlade Republike Srbije Vojislavu Koštunici u kojem se traži sastanak, kako se navodi, »u susret skorom sastanku visokog izaslanstva Republike Srbije i Republike Hrvatske u Zagrebu, radi upoznavanja s aktualnim pitanjima koja se odnose na položaj hrvatske zajednice u Vojvodini«.

Izjava za javnost Pučke kasine 1878

Iskreno prionimo rješavanju problema

Upriopćenju Glavnog odbora Pučke kasine 1878 koji je potpisao predsjednik Josip Ivanković kaže se:

»Na sjednici, održanoj 14. studenoga, sukladno svojem programskom opredjeljenju, Pučka kasina se zalaže za očuvanje i napredak identiteta Hrvata u Bačkoj, Vojvodini i Republici Srbiji na osnovi demokratskih principa i dijaloga, u vezi rasprave oko situacije dijela hrvatskog naroda, koji živi u Republici Srbiji, a koja se u javnosti razvila posljednjih mjeseci, usvojio sljedeću izjavu za javnost:

1. Glavni odbor Pučke kasine 1878 smatra da se cjelokupna situacija Hrvata u Republici Srbiji stalno poboljšava od dolaska demokratskih snaga na vlast 2000. godine i od potpisivanja Sporazuma o međusobnoj zaštiti nacionalnih manjina između Srbije i Crne Gore, s jedne strane, i Republike Hrvatske s druge strane.

2. Potpunu normalizaciju naše situacije ipak koče nositelji

zastarjelih shvaćanja o nacionalnoj državi, u kojoj državotvorni narod samo tolerira postojanje pripadnika drugih naroda na »svojem« teritoriju, ali im onemogućava sudjelovanje u radu državnih i javnih institucija, otežava opstanak i koči njihovo napredovanje. Nositelja takvih ideja, na žalost, ima u svim strukturama.

3. Puna ravnopravnost svih građana i potpuno poštivanje svih ljudskih i manjinskih prava u Državnoj zajednici Srbiji i Crnoj Gori je područje na kojemu Državna zajednica i njezine članice skupa sa svojim tijelima na državnoj, pokrajinskoj i općinskoj razini, u svakodnevnoj praksi moraju postići bitan napredak da bi se napredovalo na putu euro-atlantske integracije.

4. Glavni odbor Pučke kasine 1878 poziva sve demokratske snage u samoj hrvatskoj zajednici, u državnim institucijama i u javnosti da bez odlaganja i iskreno prionu rješavanju objektivno postojećih problema.

5. Glavni odbor Pučke kasine 1878 je spreman dati svoj puni doprinos postizanju toga cilja kako unutar hrvatske zajednice, tako i u demokratskim institucijama i javnosti.«

Sastanak Mjesnog odbora DSHV-a u Sonti

Na putu ozdravljenja

Predsjednik stranke Petar Kuntić sa zadovoljstvom konstatirao da je Deklaracija DSHV-a izazvala velika talasanja na srbijanskoj političkoj sceni

Nakon puna četiri mjeseca u Sonti je održana sjednica Mjesnog odbora DSHV-a. Na sjednici je bilo nazočno petnaestak članova stranke, te gosti iz Subotice, predvođeni predsjednikom DSHV-a *Petrom Kuntićem*. U subotičkom izaslanstvu bili su još i *Dujo Runje*, *Bela Lipozenčić*, *Ema Buljovčić*, *Luka Dulić*, *Marica Stipić*, *Elizabeta Sineš* i *Robert Budinčević*.

Na dnevnom redu bili su izvješće o Deklaraciji DSHV-a i analiza rada MO DSHV-a Sonta. Petar Kuntić je nazočno detaljno informirao o uvjetima i ozračju koji su doveli do donošenja Deklaracije, te o samoj Deklaraciji, uz napomenu da postoje vrijeme i prostor za njezinu dopunu. Sa zadovoljstvom je konstatirao da je ova Deklaracija izazvala velika talasanja na srbijanskoj političkoj sceni.

U nastavku sjednice Dujo Runje je govorio o školstvu i uporabi jezika, te o problemima koje naša zajednica ima u sferi informiranja. Nazočnima je predložio mogućnost više i visoke izobrazbe u Vukovaru i Osijeku te o potrebi formiranja

gimnazije na hrvatskom jeziku, koja bi bila elitna škola i iz koje bi bilo moguće otići na studij bilo u Hrvatsku, bilo na neko od srbijanskih sveučilišta.

»Trebamo riješiti puno stvari u našoj zajednici«, rekao je Dujo Runje. »Najveće probleme stvaramo sami sebi, zbog svojih podjela. Ukoliko budemo uspjeli nadvladati slabosti i podjele, uspjeli ćemo i stvoriti uvjete za uspjehe budućim generacijama.«

Panorama Sonta

U nastavku sjednice od strane domaćega članstva upućeno je nekoliko primjedbi i dopuna Deklaraciji, s posebnim osvrtom

na ružna zbivanja koja su pratila nogometnu utakmicu sončanskoga »Dinama« i »PIK-a Prigrevica«. O stanju u MO DSHV-a govorili su predsjednik *Ivan Kozbašić* i tajnik *Stipan Silađev*, uz aktivno sudjelovanje još nekolicine članova. Konstatirane su neke slabosti u radu, od kojih je većina objektivne naravi, prvenstveno nedostatka materijalnih sredstava, a dovele su do slabih rezultata na lokalnim izborima. Nakon izbora bilo je i razočarenja i malodušnosti, no, sudeći po ovoj sjednici, članovi su namjerni pojačati svoje aktivnosti, za koje se nadaju da će dovesti do ozdravljenja mjesne organizacije.

Detaljnu analizu stanja i mogućnosti glede izobrazbe djece na hrvatskom jeziku dao je nastavnik *Andrija Adin*, a predsjednik *Ivan Kozbašić* govorio je o politici na razini Mjesne zajednice, te o angažiranju i legitimitetu Hrvata – članova drugih stranaka. Na koncu je predsjednik Kuntić pozvao članstvo da u što većem broju prisustvuje predstojećoj skupštini stranke.

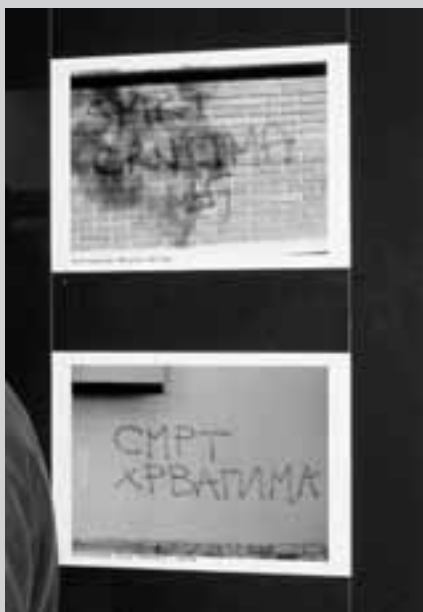
Ivan Andrašić

Mjesni odbor DSHV-a u Vrbasu prosvjeduje zbog grafita mržnje

Zid trpi sve

Mjesni odbor DSHV-a iz Vrbasa uputio je javni poziv svim političkim strankama u vlasti i oporbi te općine, nevladinim i humanitarnim udrugama, u kojemu se zahtijeva osuda svih oblika nacionalnog, vjerskog, rasnog i ideološkog ekstremizma izraženog kroz grafite tipa »Nož, žica, Srebrenica«, »No islam«, »Na kolena pred Srbe«, »Smrt cionizmu«, »Srbijanci su glupi«, »Smrt radikalima«, »Čanka pod nož«, »Tenkovima na autonomaše« i slično.

U priopćenju MO DSHV-a iz Vrbasa, bili su pozvani »svi oni koji se osjećaju Vrbasanima prije svega«, da dođu u utorak 15. studenoga u zgradu Skupštine Općine, gdje se trebao aklamacijom prihvatiti tekst prosvjeda protiv vinovnika ovakvih grafita. MO DSHV-a smatra da je zadaća općinskih službi da premažu ispise na zgradama, te da se u svim osnovnim i srednjim škola-

ma održi dopunski sat na temu značaja tolerancije na lokalnoj razini.

MO DSHV-a ističe kako »utjecajna lokalna TV Bačka, pod ravnanjem radikalne većine, nije niti spomenula najavljeni događaj«, te »također nije reagirala niti prije dva mjeseca, kada je ukazivano na grafit »Smrt Hrvatima« na željezničkom kolodvoru.

Nakon ove vijesti, iz MO DSHV-a u Vrbasu uslijedila je i nova, u kojoj se kaže kako je »u dogovoru s djelatnikom općinske vlade *Miroslavom Aleksićem*, riješeno da se zbog ozbiljnosti trenutka i njegova značaja, skup javnog prosvjeda i osude protiv upućivanja poruka mržnje i ubijanja, organizira krajem studenoga«. Dodaje se da će organizaciju toga skupa preuzeti Skupština Općine Vrbas, »u namjeri da se izbjegnu ekscese, slični onima u Novom Sadu na Filozofskom fakultetu«.

MO DSHV-a u svom priopćenju izražava zadovoljstvo prihvaćanjem njihove inicijative i tretiranjem problema na zadovoljavajući organizacijski način.

D. J.

Pismo skupine sadašnjih i nekadašnjih članova HKPD »Stjepan Radić« iz Slankamena

Prosvjed protiv progona Vladimira Bošnjaka

Kako su mogli i smjeli predstavnici srijemskih udruga donositi zaključke bez ikakvih dokaza, bez argumenata i bez mogućnosti da »optužena osoba« na njih odgovori? * Ne dopuštamo da se provlači kroz blato jedan od najuglednijih Hrvata u Srijemu kojemu treba odati veliko priznanje i zahvalu za dosadašnje zauzimanje za slankamenske i srijemske Hrvate!!!

Mi, dolje potpisani Hrvati iz Slankamena, s nevjericom i ogromnim zaprepaštenjem pratimo što se sve događa u svezi s gospodinom Vladimirom Bošnjakom, našim sunarodnjakom i

du Društva sve do 1990. godine. Od 1983. godine Upravni odbor imenuje Vlatka na mjesto ravnatelja glazbenog odjela i pročelnika tamburaškog orkestra. Od 1984. do 1989. godine, Vlatko je predvo-

sviju mogla otpuhati iz Srijema, Vlatko se, već za Božić 1995. godine, skupa s dvojicom svojih kolega, prihvatio sviranja mise Polnočke. Pod misom su ekstremisti bacili cigle na vrata crkve, ali se misa nije prekidala i pjevanje je bilo u slavu Božića, ali i u slavu sretno preživjelih Slankamenaca prognanih u Hrvatsku, te opstanka nas preostalih Hrvata u Slankamenu.

Vlatko je preuzeo ravnanje nad crkvenim zborom. Uživali smo u njegovu sviranju i pjevanju, u što su se mogli uvjeriti i mnogi posjetitelji Slankamena. Da je taj njegov angažman zahtijevao i veliku žrtvu govori i podatak da je bez prestanka svirao od 1995. do 2004. godine, dakle devet godina. Oni koji redovito idu u crkvu znaju kolika je to žrtva, a za one neredovite spomenimo da je to više od 700 misa (!). I onda to čelnici »Stjepana Radića« nazovu antihrvatskim djelovanjem!!

ZASLUŽAN ZA HRVATSKI DOM: Ni je to bilo sve! Svirao nam je Vlatko i na Tekijama (kad je predvodio veliki srijemski zbor u čast prvog dolaska msgr. Josipa Bozanića u Srijem), za blagdane sv. Cecilije, i za župnikove imendane, za dočeke novih godina, za doček biskupa, za prvi organizirani dolazak odseljenih Slankamenaca za Svi Svete..., što sve ne. Jednom riječi: sve, ali baš SVE kulturne manifestacije koje su bile od značaja za slankamenske Hrvate nisu prošle bez njegove vodeće uloge. Upitajte čelnike »Stjepana Radića« po čemu su se oni istakli u Društvu od 1971. do 2004. godine! Upitajte na prvom sastanku!!

Ideja za povrat Hrvatskog doma potekla je od njega, to mu svi priznajemo, kao što priznajemo i da smo ga od toga odvrćali, jer je politička situacija još bila neizvjesna. Vlatko je, odmah nakon pada Miloševića, animirao ljude da bi trebalo legalno, sudskim putem, povratiti Hrvatski dom. Organizirao je obnoviteljsku skupštinu, u župnoj učionici, u vrijeme dok su u Hrvatskom domu »stanovali« radikali, na koju je pozvao predstavnike mjesnih vlasti i Veleposlanstva RH, i na kojoj smo uživali slušajući njegov referat o prošlosti i budućnosti »Stjepana Radića«. To je bilo

sumještanim. Izražavamo svoj najoštriji prosvjed predstavnicima srijemskih kulturnih udruga zbog sudjelovanja u klevetanju, diskreditiranju i javnoj osudi gospodina Bošnjaka na sastancima s čelnicima slankamenskog »Stjepana Radića« od lipnja, pa zaključno s ovim posljednjim održanim u Slankamenu 22. listopada 2005. godine, za čije sadržaje saznajemo od pojedinih sudionika istih.

Budući da ne želimo ponavljati sve što je na tim sastancima netočno i iz zle namjere izrečeno od strane čelnika »Stjepana Radića«, navest ćemo vam samo nekoliko detalja iz životopisa Vladimira Bošnjaka, kojega svi zovemo Vlatko ili po nadimku »Nazor«.

AKTIVAN TRI I POL DESETLJEĆA: Vlatko je član »Stjepana Radića« od najranije mladosti, od 1971. godine. Aktivno se uključuje u rad glazbenog odjela početkom 1976. godine i daje značajni doprinos u ra-

dio školu tambure za mladež, koja je iznjedrila nekoliko vrsnih tamburaša, te sa oba ova orkestra postizao značajne uspjehe u Vojvodini i Hrvatskoj. O tom periodu njegovog djelovanja u Društvu govori i Ivan Bonus, poznati slankameski pjesnik koji danas živi u Zagrebu, višegodišnji Vlatkov suradnik, u svom dopisu što ga je poslao u Slankamen. Tako bogati angažman trenutačno nema niti jedan član sadašnjeg UO »Stjepana Radića«, napose njegovi čelnici koji u svom »priopćenju« navode da je Vlatko »... u više navrata radio na štetu Društva.« Mnogo bi vremena trebalo da se pregledaju sve fotografije i video-kazete sa raznih manifestacija koje su ponajviše Vlatkovo djelo.

Hrvatski dom u Slankamenu, u kojemu djeluje »Stjepan Radić«, devastiran je 1991. i 1992. godine i, kao što je poznato, u Srijemu općenito nastaje veliki prekid svih događanja. Nakon »Oluje«, što nas je

2001. godine, kada je pokrenut sudski postupak.

Na skupštini 2002. godine, ponovno je izabran za tajnika. Svi znamo i možemo posvjedočiti pred bilo kim da je Vlatko najviše radio tijekom te godine, ne obavljajući samo tajničke zadaće, nego i mnoge druge. Među najznačajnijim navest ćemo da je napisao Statut »Stjepana Radića« po prvi puta na hrvatskom jeziku, te da je idejni tvorac grba i zastave Društva, kojega Društvo nikada u svojoj povijesti nije imalo.

Nakon pokušaja da se pozitivna presuda sa I. stupnja zadrži u nekoj ladici u sudu u Mitrovici, Vlatko je pronašao način da se naš predmet »izvadi iz ladice«, tako da je, polovicom 2002. godine Hrvatski dom ponovno vraćen Hrvatima. Vlatko je osobno nazočio primopredaji, sastavio zapisnik skupa sa našom odvjetnicom i na taj način omogućio svim slankamenskim Hrvatima da ponovno imaju svoj Dom.

VELIČANSTVENA PROSLAVA 100. OBLJETNICE: Trebalo je, u veoma kratkom roku, organizirati proslavu 100. ob-

Na meti: Vladimir Bošnjak

Vlatko zagovara i pokreće izvrsni i na korist Hrvata u Srijemu. Nakon njegova izbora na mjesto dopredsjednika (na što smo bili ponosni, jer je napokon jedan Slankamenac dobio visoku funkciju u nekom našem zastupničkom tijelu), počela je

Ne dopuštamo da se provlači kroz blato jedan od najuglednijih Hrvata u Srijemu kojemu treba odati veliko priznanje i zahvalu za dosadašnje zauzimanje za slankamenske i srijemske Hrvate!!

Na koncu, prvi dopredsjednik HNV-a *Matko Groznica* došao je na to mjesto na Vlatkov prijedlog. Kada je g. Groznica podnosio neopozivu ostavku, nikoga nije konzultirao, pa ni Vlatka, koji mu je kolega i suradnik. Vijeće su, zatim, svi Srijemci bojkotirali, uključujući g. Groznicu i g. Đakovića, očekujući njegov krah. Jedini Srijemac koji nije bojkotirao rad Vijeća bio je baš Vlatko i zbog toga smo vrlo ponosni na njega, jer se odgovorno i savjesno odnosio i odnosi prema najvišoj instituciji našeg naroda u SiCG, te držimo da je dopredsjedničko mjesto pošteno zaslužio i da ga obnaša odgovorno. U »Hrvatskoj riječi« čitamo njegov tekst u kojemu kaže da mu za šest mjeseci nitko iz Srijema nije poslao nikakav zahtjev, niti poziv za bilo kakav sastanak o koji se on oglašio. Pa, zaboga, zašto se onda traži njegova glava!? Zbog nečije bolesne ambicije, ili zbog nekih frustriranih osoba? Ima li itko dokaza da čovjek o kojemu mi Slankamenci mislimo sve najljepše zaslužuje da ga se javno osuđuje i pljuje, čak i od osoba koje ga skoro i ne poznaju!?

Tko je kršćanin i Hrvat, neka se sjeti Svetog pisma:

»Ne sudite, jer će vam se suditi!«

»Ne reci lažnog svjedočanstva na bližnjega svoga!«

U Novom Slankamenu, 30. listopada 2005.

Zakazana 9. sjednica HNV-a

Sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća održat će se 19. studenoga s početkom u 10 sati u prostorijama Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«. Na dnevnom redu naći će se devetnaest točaka koje obuhvaćaju teme u svezi strategije rada HNV-a i kadrovskih pitanja, a na dnevnom redu će se pokraj više informacija naći i odluke koje je Izvršni odbor donosio između dvije sjednice Vijeća. ■

ljetnice »Stjepana Radića«. UO je dužnost predsjednika Organizacijskog odbora povjerio Vlatku, zbog toga što smo se nebrojeno puta osvjedočili u njegove organizatorske sposobnosti, pa i kad su najveće manifestacije u pitanju. I nismo ni tog puta pogriješili! Proslava je bila veličanstvena, ponajviše Vlatkovom zaslugom, a to nije bila samo naša ocjena.

Nakon te proslave, Vlatko je imao jednu neugodnu kiruršku operaciju, a i došlo je do nesuglasica u UO, tako da je podnio ostavku na mjesto tajnika, ali je ostao članom UO.

Najveće razočarenje za sve nas bio je trenutak kada je UO »Stjepana Radića« povjerio jednoj osobi izvan Slankamena vođenje škole tambure i pokraj toga što je Vlatko dokazani i iskusni glazbenik i sa članstvom od preko 30 godina! To je bila kap koja je prelila čašu i većina nas smo bili svjedoci njegove velike žalosti, ali i bijesa zbog načina na koji su se čelnici »Stjepana Radića« ponijeli prema čovjeku koji je čitavu mladost darovao Društvu!

JEDINI SRIJEMAC KOJI NIJE BOJKOTIRAO HNV: I pokraj toga, pratili smo njegov rad u Hrvatskom nacionalnom vijeću i danas mislimo da su projekti koje

kampanja čiji su predvoditelji upravo čelnici »Stjepana Radića«. Čelnici srijemskih udruga sastaju se nekoliko puta u proteklih šest mjeseci, slušaju klevete od strane dužnosnika »Stjepana Radića«, a nijednom ne pozivaju Vlatka. Vrlo demokratski i kršćanski! I onda, na temelju iznijetih »priopćenja«, predlaže se Vlatku da prizna kako je to što su »neki ljudi« rekli loše o njemu – istina! Ima li jednoga čovjeka na ovome svijetu koji bi na takvo što pristao?

Kako su mogli i smjeli predstavnici srijemskih udruga donositi zaključke bez ikakvih dokaza, bez argumenata i bez mogućnosti da »optužena osoba« na njih odgovori? Na koncu, imate li dokaz da je Vlatko radio na štetu udruga? Neka svatko tko je čitao »Hrvatsku riječ« i Vlatkove tekstove pronade jedan, ali samo JEDAN, u kojemu se ne govori afirmativno o Srijemu i srijemskim Hrvatima i o tome kako da nam se pomogne da nam bude što bolje. Htjeli smo prikupiti i fotokopirati sve njegove tekstove iz »Hrvatske riječi«, ali ako su srijemski čelnici do sada vjerovali riječima Rukavine i Gregurića, neka iznesu materijalne dokaze, ili nek naprave sastanak na koji ćemo doći i mi, potpisnici prosvjeda, koji znamo tko je i što je Vlatko učinio i čini za naš narod!

Prosvjed potpisuju:

Ivan Bonus, pjesnik iz Zagreba i dugogodišnji član »Stjepana Radića« (poslao vlastiti tekst).

Stjepan Rendulić, dugogodišnji član »Stjepana Radića«, Zagreb, (poslao vlastiti tekst).

Elizabeta Rukavina, prva blagajnica u obnovljenom »Stjepanu Radiću« 2002. godine

Marija Fiala, voditeljica Odjela za hrvatski jezik i književnost, koji je ukinut 2003. godine.

Veronika Vrbajac, prvi pomoćnik koreografa u plesnom odjelu 2002. godine.

Antun Ožanić, dugogodišnji prijeratni blagajnik »Stjepana Radića«.

Te članovi i bivši članovi »Stjepana Radića« do kojih smo uspjeli doći za nekoliko sati.

Prosvjedu se pridružuju:

Preč. Marko Kljajić, novobeogradski župnik.

Vlč. Dinko Kalmar, bivši slankamenski župnik i bivši član »Stjepana Radića«.

Karavana zastupnika DS-a u posjetu Hrvatskom nacionalnom vijeću

Potpota nije upitna

»Za Demokratsku stranku, Hrvati imaju jednaka prava kao i Mađari ili druge manjine u ovoj zemlji«, Nenad Bogdanović * »U hrvatskoj zajednici postignut veliki napredak u području tiskanog medija, aktualni je problem elektronsko informiranje na TV NS«, Milorad Đurić * »Politički partner, DS, podržavan zbog njegove proeuropske i demokratske orijentacije prema nacionalnim manjinama i ostvarivanju njihovih prava«, Josip Z. Pekaović * »Mađari imaju sve i nisu zadovoljni, zamislite onda koliko mi možemo biti zadovoljni«, Lazo Vojnić Hajduk * »Incidenti nisu jedini problem manjinskih zajednica, već je to i neostvarivanje zagarantiranih prava«, Zvonimir Perušić

Piše: Dušica Dulić

Prošloga je petka, 11. studenoga, izaslanstvo od dvadesetak zastupnika Demokratske stranke obišlo Sjeverno-bački i Zapadno-bački okrug, gdje su vodili brojne razgovore s predstavnicima

vršenu sušaru za preradu sušenog voća u Tavankutu, razgovarali s članovima Udruženja za organsku hranu »TERRA'S«, te obišli Đurđin, Mišićevo i Novi Žednik. Skupina za ljudska i manjinska prava ima-

ra Demokratske stranke u Subotici Dragan Trklja. S gostima su o ostvarivanju manjinskih prava hrvatske zajednice u Vojvodini, te aktualnim problemima razgovarali predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Josip Z. Pekaović, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk i član IO HNV-a zadužen za informiranje Zvonimir Perušić. Sastanku su nazočili i član IO HNV-a zadužen za obrazovanje Ivica Stipić, te članica IO HNV-a zadužena za kulturu Jelena Piuković.

Međuetnički odnosi su osjetljiva stvar: predstavnici Demokratske stranke u HNV-u

manjinskih zajednica, zatim s čelnicima institucija iz područja socijalne zaštite, te s poljoprivrednim proizvođačima ovoga kraja.

U Subotici je karavana zastupnika DS-a bila razdijeljena u nekoliko radnih skupina koje su obišle Dom za nezbrinutu djecu »Kolijevka«, Gerontološki centar, Bio farmu Josipa Mamužića u Ljutovu, još nedo-

la je susrete s predstavnicima Hrvatskog, Mađarskog i Bunjevačkog nacionalnog vijeća, te Njemačkog narodnog saveza.

U posjetu Hrvatskom nacionalnom vijeću boravila je skupina u sastavu: zamjenik predsjednika Demokratske stranke i gradonačelnik Beograda Nenad Bogdanović, pokrajinski tajnik za informacije Milorad Đurić, te predsjednik Općinskog odbo-

STRANAČKA POTPORA MANJINSKIM PRAVIMA: Na činjenicu da stranke u Srbiji imaju vrlo različita poimanja o tome kako treba rješavati pitanje nacionalnih manjina, te da se Demokratska stranka zalaže za ostvarivanje zakonom zagarantiranih prava manjina u Srbiji, ukazao je zamjenik predsjednika DS-a Nenad Bogdanović, dodavši kako se ova stranka također nastoji izboriti i za ista prava Srba u Hrvatskoj.

»Pravo nacionalnih manjina treba biti ozbiljno tretirano i u Republici Srbiji i u Republici Hrvatskoj, to su zemlje kojima je istovjetni cilj, Europska unija«, rekao je prošloga petka Bogdanović u posjetu HNV-u. Naglasio je kako za DS, Hrvati imaju jednaka prava kao i Mađari ili druge manjine u ovoj zemlji, no, da sve treba biti usklađeno s realnim mogućnostima ove zemlje, budući da se dobar dio ostvarivanja manjinskih prava temelji na značajnim financijskim sredstvima.

Dodao je i kako položaj Hrvata u Subotici ne ovisi isključivo od centralne, državne

vlasti, već i od lokalne, te je istaknuo kako puno toga ovisi i od funkcioniranja same manjinske zajednice i njezinih institucija. Što se tiče informiranja na hrvatskom jeziku u Vojvodini, pokrajinski tajnik za informacije Milorad Đurić kazao je u Subotici kako je postignut veliki napredak u području tiskanog medija, konkretno osnivanjem i funkcioniranjem »Hrvatske riječi«, te kako su i dalje aktualni problemi vezani za elektronsko informiranje na hrvatskom, na TV Novi Sad. Istaknuo je kako pokrajinska vlast i dalje nema ingerencija nad tom televizijom koja je u trenutačno u procesu transformacije u javni servis.

Osvrćući se na aktualno pitanje incidenta, Đurić je ustvrdio kako su oni teški za kvantifikaciju, kako su međuetnički odnosi vrlo osjetljivi i kako bi se oni zasigurno drugačije rješavali ukoliko bi došlo do decentralizacije zemlje, i ukoliko bi se tim problemima bavila decentralizirana pokrajinska policija.

Predsjednik Općinskog odbora DS-a u Subotici Dragan Trklja je, govoreći prije svega o odnosima u subotičkoj općini, naglasio kako hrvatska zajednica u Demokratskoj stranci može prepoznati partnera koji ima snage, ali i volje pomoći u ostvarivanju manjinskih prava Hrvata u Subotici.

SURADNJA I POTPORA NA OBOSTRANU KORIST: Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Josip Z. Pekanović upoznao je tročlano izaslanstvo Demokratske stranke s ovlastima, ustrojem i aktivnostima HNV-a, četverogodišnjim iskustvom obrazovanja na hrvatskom u osnovnim školama, te ukazao na još uvijek aktualne probleme u području informiranja na hrvatskom jeziku u Vojvodini. Kao dobar primjer rješavanja ovoga pitanja istaknuo je osnivanje i rad Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ«, spomenuo je i postojanje radijskog programa na hrvatskom u općinama Subotica i Bač, te kao negativnu praksu naveo »skidanje« televizijske emisije Tragom hrvatskim s programa Televizije Novi Sad i pokretanje nove emisije na toj televiziji bez suglasnosti Hrvatskog nacionalnog vijeća u čijoj je nadležnosti rješavanje pitanja informiranja na hrvatskom jeziku.

Upoznao je gostujuće izaslanstvo sa svojim izlaganjem u Europskom parlamentu o položaju Hrvata u Vojvodini, istaknuo je kako je broj incidenata u opadanju u odnosu na ranija razdoblja, te iskazao nezadovoljstvo neefikasnošću policije i pravosu-

dalno ustrojenu instituciju, NIU »Hrvatska riječ«, te kako se tek trebaju izboriti za svoja kazališta i druge institucije u području kulture.

»Mađari imaju sve i nisu zadovoljni, zamislite onda koliko mi možemo biti za-

Prigoda za razgledanje izložbe: gradonačelnik Beograda u »Bunjevačkom kolu«

nih tijela u Vojvodini u otkrivanju i procesuiranju takvih slučajeva i počinitelja. Rekao je i kako je krajnje vrijeme da država dobije novi Ustav, a Vojvodina veću autonomiju koja bi poboljšala položaj svih njezinih građana, a po njegovu mišljenju, utjecala i na smanjivanje broja incidenata. Pekanović je još dodao kako postoji dobra suradnja DS-a i DSHV-a, te kako je DSHV svog političkog partnera, DS, podržavao zbog njegove proeuropske i demokratske orijentacije prema nacionalnim manjinama i ostvarivanju njihovih prava.

OD DS-a SE OČEKUJE POTPORA: Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk je upoznao zastupnike Demokratske stranke s činjenicom kako se hrvatska zajednica na ovim prostorima od 2002. godine našla u novim okolnostima, u manjinskom položaju, te kako tek treba početi s potpunim ostvarivanjem svojih novih, zakonom zagantiranih prava. Podsjetio je kako Hrvati, za razliku od Mađara u Vojvodini, imaju samo jednu profesio-

voljni«, naglasio je predsjednik Izvršnog odbora ističući kako su Hrvati i do sada bili, te kako će i ubuduće biti lojalni građani ove zemlje. Gostima je rekao kako od Demokratske stranke očekuje potporu u ostvarivanju prava i realizaciji projekata koji su od nacionalne važnosti za ovdašnje Hrvate, a koji ne diraju u druge političke interese.

Pohvalno se na suradnju s predstavnicima Demokratske stranke u pokrajinskim tijelima vlasti, osobito s čelništvom Pokrajinskog tajništva za informacije koje, poštujući svoja dana obećanja, nastoji izjednačiti položaj »Hrvatske riječi« s ostalim sličnim manjinskim listovima čiji je osnivač i financijer Pokrajina, osvrnuo član Izvršnog odbora HNV zadužen za informiranje Zvonimir Perušić. Ističući kako nisu incidenti jedini problem manjinskih zajednica, već je to i neostvarivanje zagantiranih prava, i Perušić se kritički osvrnuo na odnos TV Novi Sad prema pojedinim manjinama u Vojvodini.

Obilježeni dan Vukovarsko-srijemske županije

Nastavak borbe s nedaćama ratnoga vihora

U Vukovaru je do sada obnovljeno 22.000 obiteljskih kuća i 3.500 stanova i iz državnoga proračuna angažirano više od 4 milijarde kuna a u komunalnu infrastrukturu uloženo je barem još toliko *

No, ovo se područje i dalje susreće s posljedicama rata, koji je uništio gospodarstvo, s nedostatkom investicijskih ulaganja, neproduktivnom i zastarjelom tehnologijom, krahom domaćega bankarstva pa i nekompetentnim menadžmentom, izjavio predsjednik Županijske skupštine Mato Stojanović

Piše: Slavko Žebić

Dan Vukovarsko-srijemske županije obilježen je i ovoga 11. studenoga, na blagdan sv. Martina, nebeskoga zaštitnika, u spomen na isti nadnevak prije 260 godina, davne 1745. godine kada je nakon svečanoga čina ustanovljenja Srijemske županije, povorka pošla u župnu crkvu sv. Filipa i Jakova, sagrađenu početkom 18. stoljeća i blagoslovljenu 1723. godine.

I ove je godine bilo baš tako. Gosti i uzvanici okupili su se u velebnom županijskom zdanju, da bi potom položili vijence i odali počast poginulima za Vukovar na Memorijalnom groblju a zatim otišli u crkvu sv. Filipa i Jakova na svetu misu koju je predvodio *msgr. Marin Srakić*, biskup đakovački i srijemski.

I DALJE NA ZAČELJU: »Obilježio je Vukovar još jedan značajan dan, a takvih je bilo pregršt, baš kao i znamenitih ljudi u Vukovaru i ovome srijemskom kraju, koji je dao nekoliko rimskih careva, nekoliko hrvatskih banova, više kršćanskih svetaca i puno važnih ljudi. Tu u Vukovaru rođen je nobelovac-kemičar *Lavoslav Ružička*, tu je odrastao *Nikola Andrić*, osnivač knjižnice, *Vladimir Filakovac* i *Marijan Detoni*, vrijedni prosvjetari i umjetnici, tu se javio i zauvijek zanimemio poznati glas *Siniše Glavaševića*, tu zauvijek stražare i žive i preko svoje smrti svi oni kojima dugujemo zahvalnost što danas proslavljamo Dan Vukovarsko-srijemske županije«, rekao je najavljujući svečanu sjednicu skupštine županije osječki glumac *Darko Milas*, pozivajući pri tom sve nazočne da minutom šutnje odaju počast.

Brojnim uzvanicima i gostima najprije se obratio predsjednik Županijske skupštine *Mato Stojanović*, pozdravljajući drage goste, među kojima i akademika i najstari-

jeg živućeg hrvatskog pjesnika *Dragutina Tadijanovića*, čestitajući mu stoti rođendan. Zatim se skupu obratio i župan *Božo Galić*, istaknuvši da je u Vukovaru puno toga urađeno ali još puno treba uraditi, jer Vukovar je na začelju Hrvatske po zaposlenosti i po bruto društvenom proizvodu, koji iznosi tek 26,8 posto hrvatskoga prosjeka.

»Zahvaljujem se našoj Vladi, jer u Vukovaru je obnovljeno 22.000 obiteljskih kuća i 3.500 stanova i iz državnoga proračuna

OŽIVJETI GOSPODARSTVO: Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva *Petar Čobanković*, istaknuo je da su i dosadašnje vlade, a posebice ova, dakle od 1997. godine kada je ovaj kraj vraćen u ustavno-pravni poredak Republike Hrvatske, pa sve do danas, pomagale Vukovar.

»Svi mi znamo kako je Vukovar izgledao 1991. godine i kako je izgledao čitav ovaj kraj, a Bogu hvala, te smo posljedice sanirali, ljudi su se vratili i sada je naj-

Gosti na svečanosti

angažirano više od 4 milijarde kuna a u komunalnu infrastrukturu uloženo je barem još toliko. No mi se susrećemo s nedaćama ratnoga vihora koji je uništio naše gospodarstvo, s nedostatkom investicijskih ulaganja, neproduktivnom i zastarjelom tehnologijom, krahom domaćega bankarstva pa i nekompetentnim menadžmentom, i tu se mora nužno pomoći.«

važnije oživjeti gospodarstvo. Kad govorim o gospodarstvu, tu svakako mislim i na poljoprivredu, i mislim da ne griješim kad kažem da su davanja za ovu županiju iz proračuna ovoga ministarstva bila zadovoljavajuća. Prostora tu ima još, mislim na razvitak stočarstva, dugogodišnjih nasada, jačanje obiteljskih gospodarstava, preradu poljoprivrednih proizvoda i daljnu finali-

zaciju, sve to treba pridonijeti još bržem razvitku ove županije i ovoga kraja. Daka-ko, ulaganje u ljude, naše je najvažnije investiranje, jer danas, kada kucamo na vrata Europe, kojoj smo oduvijek i pripadali, ja vjerujem da imamo dostatno visokoobrazovanih, moralnih i vrijednih ljudi koji će založiti sve svoje znanje i želju za dobrobit ove županije i čitave Hrvatske u stvaranju boljitka za sve nas.«

POČAST POGINULIMA: Predsjednik koordinacije udruga proizašlih iz Domovinskoga rata, *Ivan Čačić*, također je položio vijenac na Memorijalnom groblju i došao na svečanu euharistiju u župnu crkvu sv. Filipa i Jakova.

»Mogu vam reći da sam na čelu koordinacije koja predstavlja 18 braniteljskih udruga i ponosan sam što smo obilježavajuću blagdan sv. Martina i Dan naše županije najprije položili vijence na Memorijalnom groblju i odali počast svim poginulima, koji su svoje živote ugradili u temelje samostalne i neovisne Hrvatske. Isto tako sjećamo se i svih nestalih, a samo s naše županije imamo još 510 nestalih civila i branitelja. Najmlađa je žrtva imala sam 6 mjeseci a najstarija 104 godine. Vjerujem

Polaganje vijenaca na Memorijalnom groblju u Vukovaru

da smo proteklih godina dali puno u suradnji s lokalnom samoupravom i našom Vladom i da još puno možemo dati. Za tjedan dana, 18. studenoga koji je zabilježen kao dan pada Vukovara, opet ćemo biti u koloni tužnoga sjećanja ali i ponosa, svi zajedno, iz cijele naše županije, iz okolnih župa-

nija i iz čitave Hrvatske, branitelji i civili, mladi ljudi koji ne pamte strahote rata, ponovno ćemo se sjetiti svih naših patnji, svih naših stradanja ali i svih žrtava i položiti vijence i cvijeće njima na grob i vijenac u Dunav, za one kojima se grob još uvijek ne zna. Bit će to i ovoga studenoga svojevrsno hodočašće našega naroda iz čitave Hrvatske.«

Izaslanstvo Subotice, koje su činili *Petar Kuntić*, zamjenik predsjednika Općine, *Mirko Ostrogonac*, predsjednik HKC »Bunjevačko kolo« i *Marinko Jadrijević*, predstavnik DSHV-a, također je nazočila svečanosti kojom je obilježen Dan županije i blagdan sv. Martina-biskupa. Na svečanoj sjednici podijeljena su priznanja i nagrade za doprinos razvitku županije u protekloj godini, a posebno je priznanje uručeno Dragutinu Tadijanoviću u povodu stotoga rođendana. ■

Čestitka Dragutina Tadijanovića

Kako je svečanosti u Vukovaru nazočio i Dragutin Tadijanović, koji je 4. studenoga navršio prvih sto godina, mnogi su koristili prigodu da mu čestitaju, istina, s malim zakašnjenjem, no kažu da za iskrene čestitke i lijepe želje nikada nije kasno. Osim dužnosnika, to je učinio i vaš izvijestitelj i zamolio ga da kaže riječ, dvije za »Hrvatsku riječ«.

»Pozdravljam najprije sve moje drage Vukovarce, jer ja sam iz Broda, tu nedaleko, pa potom i čitatelje 'Hrvatske riječi'. Drago mi je da sam danas ovdje, a ja se i ovdje osjećam kao kod kuće. Ovdje sam boravio dva mjeseca prije 48 godina, na Vučedolu, i imam iz toga perioda desetak svojih nezaboravnih pjesama, naslovljenih 'Gost u Vučedolu'. Ponosan sam da se danas ovdje mogu time pohvaliti i još jednom pozdravljam sve moje Vukovarce i sve ljude iz ovoga dijela Srijema.«

Temeljem članka 20. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br. 135/04) Općinska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša

O B A V J E Š T A V A

Nositelj projekta »PHIWA« MDOO, Subotica, Štrosmajerova 6, podnio je zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš objekta:

Hotelsko-poslovni objekt »Galleria« na kat. parceli broj 3755 k. o. Stari Grad, Subotica, u okviru ulica Pančevačka, Vase Stajića, Vuka Karadžića i Engelseva.

Uvid u Studiju Hotelsko-poslovni objekt »Galleria« može se obaviti u prostorijama nadležnog tijela Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša Subotica, Trg Slobode 1 (Stara gradska kuća, II. kat, soba 227) svakog radnog dana od 10 do 12 sati, počevši od 7.11.2005. godine.

Javna rasprava i prezentacija Studije Hotelsko-poslovni objekt »Gallerija«, održat će se 28.11.2005. godine u 10 sati u prostorijama Općinske uprave, Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Stara gradska kuća, II. kat, soba 228.

Blagoslovljena nova crkva u Ivanovu, mjestu gdje je puno Hrvata iz vojvođanskog dijela Srijema

Crkva posvećena Srijemskim mučenicima

»Bogu hvala, ovo je već treća crkva podignuta u mjestima koje nastanjuju naši vjernici iz Srijema, prije toga podignuta je u Poganovcima, gdje je najviše Gibarčana, pa u Budimcima, gdje je najviše Kukujevcana«, rekao biskup mons. Marin Srakić

Piše: Slavko Žebić

U Ivanovu, malenome selu nedaleko od Viljeva, u nedjelju je 6. studenoga, u povodu blagdana Srijemskih mučenika, blagoslovljena novoizgrađena filijalna katolička crkva Svih Svetih Srijemskih mučenika, prva takva u Hrvatskoj. Svetu je misu predvodio msgr. Marin Srakić, biskup Đakovačke i Srijemske biskupije u koncelebraciji s desetak svećenika iz okolnih župa i ujedno blagoslovio novosagrađeni molitveni dom na radost brojnih vjernika iz Ivanova i okolnih sela.

»Danas sam iznimno sretan što zajedno s vama mogu podijeliti ovu radost kada poslije desetak godina izgradnje, uz Božju pomoć i zagovor Svih svetih Srijemskih mučenika, obavljam blagoslov naše filijalne crkve u Ivanovu«, rekao je župnik vlč. Vlado Karačić, upravitelj župe sv. Andrije u Viljevu koja ima filijale u Ivanovu, Blanju, Bockovcu, Kapelni, Krunoslavlju i Viljevačkom Cretu, pozdravljajući pritom biskupa Marina, nazočne svećenike, predstavnike općine i županije te brojne vjernike koji su napunili novosagrađenu crkvu. »Radovi su trajali od 1994. do 2005. godine i intenzivirani su ovoga proljeća, tako da novo zdanje odgovara za potrebe bogoslužja, pa smo danas svi sretni i radosni i neka nas sve skupa prati božji blagoslov i zagovor Srijemskih mučenika. Župa u Viljevu je nevelika župa i prostorno i po broju vjernika, a nabrojane filijale mala su mjesta, pa tako Ivanovo ima oko 250 duša u 80 obitelji, u Blanju je 12 obitelji a u Bockovcu 15, isto toliko u Krunoslavlju a u Kapelni 40 i u Cretu Viljevačkom 20. U svim ovim mjestima ima dosta protjeranih Hrvata iz Srijema, posebice iz šidske općine, iz Vašice, Morovića, Kukujevaca, Gibarča, Sota, pa i iz drugih mjesta.«

MUČENIŠTVO: »Filijalna crkva u Ivanovu, koju smo blagoslovili na čast Srijemskih mučenika, radost je i za sve naše vjernike, jer uglavnom vidim tu mnogo naših vjernika iz Srijema, koji su ovdje

počeli dolaziti kada su se naše župe tamo počele osipati, pa otuda puno simbolike i asocijacija na Srijemske mučenike, koji su podnijeli mučeništvo u vrijeme cara Dioklecijana, a vi ste, draga braćo i sestre, podnijeli mučeništvo u vrijeme jednoulja i ratnoga ludila, u vrijeme kada je bilo teško biti Hrvat u Srijemu«, riječi su biskupa Marina Srakića. »Ja ne volim dijeliti

Crkva Srijemskih mučenika u Ivanovu

ljude, ali neki su ovdje proglasili da su ugroženi, a digli su ruku na demokraciju, digli su ruku na Hrvatsku, a vi tamo niste dizali ni bune ni barikade, a tko nije smogao hrabrosti i otišao ranije, kasnije je puškom istjeran. Ali, Bogu hvala, ovo je već treća crkva podignuta u mjestima koje nastanjuju naši vjernici iz Srijema, prije toga podignuta je u Poganovcima, gdje je najviše Gibarčana, pa u Budimcima, gdje je najviše Kukujevcana, i evo danas i u Ivanovu, a za biskupa je najveća radost kada blagoslovi novu crkvu, posebice ako je posvećena Srijemskim mučenicima. Imamo mi crkvu u Srijemu, u Mitrovici, posvećenu sv. Dimitriju, također srijemskom mučeniku, ali ovo je prva crkva posvećena svim Srijemskim mučenicima.«

»U zadnjih desetak dana ja sam dva puta pohodio Srijem i prošao sam pokraj Batrovaca, Morovića, Sida, Gibarča i Kukujevaca«, nastavio je biskup Srakić. »Prvo sam išao na proslavu blagdana svetoga Dimitrija i vidio se s našim vjernicima iz Mitrovice i cijeloga Srijema, a jučer sam bio u Irigu, gdje smo obilježili 200. obljetnicu župne crkve, 30. godišnjicu zaređenja njihovog svećenika i 25. godišnjicu djelovanja u toj župi. Raduje me da su crkve i danas tamo pune, bez vas koji ste otišli, a iz Srijema je otišlo 45 do 50 tisuća vjernika, no kažu mi da i oni koji se prije nisu osjećali tako danas rado dolaze u crkvu, primaju sakramente i vladaju se sukladno njima, što će reći da je proradila svijest i savjest. Osjeća se boljitak, osjećaju se slobode, ali slobode nema bez materijalnoga boljitka a tamo je gospodarska situacija dosta teška. Ja sam u Srijem uvijek rado odlazio i tamo se lijepo osjećao. Ja sam Srijem 'otkrio' dosta kasno, tek kada sam imenovan za pomoćnoga biskupa, jer dok sam bio profesor i nisam putovao. Danas se mogu pohvaliti da smo naš studij teologije i bogoslovije podigli na razinu fakulteta i da je Đakovo danas sveučilišni grad. Dakle, u Srijem sam odlazio rado i divio se njihovim doživljavanjem i poimanjem vjere. Recimo u Gibarcu, negdje pred rat, jedno vrijeme nisu imali župnika, ja dolazim na krizmu a sve kao pod konac. Tutori na svom mjestu, ministranti odjeveni, dvije žene za harmonijem, zna se tko će pjevati i što će pjevati, zna se tko će čitati, a ja ih pitam, pa recite vi meni, što će vama župnik? Ili recimo kada sam odlazio u jesen 1991. godine a selo puno tenkova. Odu naši tutori kod njihovog zapovjednika i pitaju ga, što će reći naš biskup kada sutra dođe u posjet? Preko noći tenkovi su odvezeni, ja sam obavio posjet a poslije čujem da su pitali, što je rekao vaš biskup?«

RAZUMIJEVANJE LOKALNE SAMOUPRAVE: U koncelebraciji je sudjelovao i vlč. Vinko Dubravac, župnik župe u Strošincima, koji je bio upravitelj župe u Viljevu kada je počela izgradnja crkve u Ivanovu.

»Da, sjećam se kada su 1992. i 1993. počeli dolaziti naši katolici iz Srijema, bio sam upravitelj župe, i sam prognanik, protjeran iz Baranje, iz Kneževih Vinograda«, rekao je vlč. Dubravac. »Razumio sam njihovu htijenja i njihovu želju da imaju svoju crkvu i poradili smo najprije na živoj crkvi, jer u središtu mojih težnji uvijek je bio čovjek, pa onda i na izgradnji crkve kao zgrade za bogoslužje. Naišli smo na razumijevanje kod lokalne samouprave u Viljevu, ljudi su pomogli koliko je tko mogao i krenuli smo uz Božju pomoć u jesen 1994. godine kada je temeljni kamen blagoslovio blagopokojni biskup msgr. Ćiril Kos, pa nekako do 1997. kada smo zgradu stavili pod krov. Već sljedeće 1998. godine ožbukali smo i uradili prijeko potrebne radove, pa smo za blagdan Rođenja sv. Ivana Krstitelja, kojega smo ustanovili za zavjetni dan, predali crkvu na uporabu vjernicima a da nije obavljen blagoslov. Oni su tada bili kao izgubljeni, tražili su utjehu, trebali su pomoć, a meni je drago da sam tada mogao podijeliti s njima tu njihovu muku,

ali i radost kada smo izgradili novu crkvu u ustanovili zavjetni dan, na preporuku vjernika izbjeglih iz Vašice, jer su njihovu crkvu u Vašici minirali i do temelja srušili, pa im je bilo drago da evo imaju molitveni dom u novoj životnoj sredini. Bilo je pomalo i trvenja, svatko je vukao na svoju stranu, jer ima vjernika iz više srijemskih mjesta, ali ja sam zagovarao da nebeski zaštitnici mjesta budu Srijemski mučenici i da 5. studenoga bude crkveni god u Ivanovu, što je i prihvaćeno«, rekao je vlč. Dubravac.

U NOVOJ SREDINI: »Ja sam u Ivanovo, ili bolje reći u Gložde, došao 1992. godine i to baš na blagdan Srijemskih mučenika, 5. studenoga«, kaže dida Iva Bertić, podrijetlom iz Morovića. »Ni slutio nisam da ćemo 10-12 godina poslije blagosloviti novu crkvu koja će biti posvećena Srijemskim mučenicima. Nije lako otići iz svoje sela, svojega šora, napustiti obiteljski dom, ostaviti susjede i prijatelje, ali moralo se. A odmah potom dolazi još Morovićana tako da nas ovdje ima 15-16 obitelji, dolaze i obitelji iz susjednih mjesta, Kukujevaca, Gibarca, Sota, Vašice i najednom u ovako malom mjestu srećeš ljude koje si i tamo poznavao. Sastajali smo se na ulici, sastajali smo se kod prijatelja, i

prvo što nam je falilo bila je crkva. Pa mi smo imali crkvu u svakom našem selu. Župnik nas je odmah razumio, održavali smo mise kod Pece Bogdanovića u kući, kod moje mame u dvorištu, kad je vrijeme bilo lijepo, a poslije i u sali Doma kulture, i odlučili da pravimo crkvu. Podržao nas je vlč. Dubravac, podržao načelnik Fekete, u županiji je tada bio Glavaš i mi smo počeli. Bogu hvala, evo nakon 10-12 godina i priveli kraju, i danas nitko nije sretniji od mene kada je naš biskup Marin blagoslovio crkvu.«

Načelnika općine Viljevo vidjeli smo u Ivanovu i kada je položen kamen temeljac

Crkva je bila prepuna vjernika

a i danas kada je nova crkva blagoslovljena.

»Da, imate pravo, evo već četvrti mandat načelnik sam općine Viljevo i drago mi je da danas ovdje mogu podijeliti radost s ovim ljudima, koji su puno izgubili ali nisu izgubili vjeru. Kada smo prije 10-12 godina gradili novu školu u Viljevu pitali smo ih što njima treba, a oni su svi uglavnom odgovorili, nama treba crkva. I evo, izgradili smo novu crkvu, danas ju je blagoslovio naš biskup Marin, vidite, asfaltirali smo i ulice u selu, a sada su na redu i drugi infrastrukturni objekti. Vrijedni su to ljudi, i svojom vjerom i svojom kulturom obogaćuju ovu našu sredinu.«

Ružica Jurišić na misu je došla iz Slatine. »Mi smo u Ivanovu živjeli od 1992. do 1998. godine, punih šest i pol godina i tu je rođeno i kršteno dvoje naše djece, a sin Hrvoje prvo je dijete kršteno u novoj crkvi Srijemskih mučenika u Ivanovu. Eto, zato sam danas došla s djecom na blagoslov crkve.«

Ministranti, Željko, čiji su roditelji iz Vašice i Krunoslav, čiji su roditelji iz Kukujevaca, hvale se da ministriraju već dvije godine a posebno im je drago da su danas ministrirali kada je euharistiju prikazao biskup Marin.

»Željko je moj sin«, kaže Antun Mrla podrijetlom iz Vašice. »Ima nas tu 10-15 obitelji iz Vašice i snašli smo se, Bogu hvala. Danas slavimo i crkveni god, ili kirbaj, kako smo govorili u Vašici, gdje nam je nebeski zaštitnik bio sv. Ivan Krstitelj, a ovdje su to sada Srijemski mučenici.«

Mato Litrić podrijetlom je iz Kukujevaca a došli su Ivanovo za mladi Uskrs 1993. godine. »Nas Kukujevčana ima dosta ovdje u Ivanovu, ima nas u Krunoslavlju, Kućancima, Miholjcu a najviše u Budimcima. Vrijeme prolazi, snašli smo se nekako pa i kirbaj slavimo danas i dolaze gosti iz Slatine, Budimaca, Čepina a prije su nam dolazili iz Gibarca, Ljube, Morovića, Lipovca.«

Anda Marić doselila je iz Sota. »Ja i sestra smo tu u Kućancima a brat je u Našici ma s obitelji. Došli smo na blagoslov nove crkve jer to je radostan događaj za sve naše vjernike iz Srijema, kojih ovdje u okolici ima dosta.«

Adam Okrugić podrijetlom je iz Morovića, došao je u Osiijek davno kao student, završio pedagoški fakultet, zaposlio se kao nastavnik, odradio svoj radni vijek i sada kao umirovljenik često dolazi u Ivanovo jer tu drži pčele. »Ja sve ove ljude poznajem od ranije i rado se ovdje srećem s njima, pa evo i danas s njima dijelim radost blagoslova nove crkve.

Uključen sam u to od početka gradnje crkve i čak sam im savjetovao da se ne glože, tko je iz kojega sela i čija je crkva bila ljepša a čija veća. Svi smo mi katolički vjernici a Bog je jedan i danas im je to i biskup poručio. Također sam od početka savjetovao da nebeski zaštitnici budu Srijemski mučenici, jer ima nas iz cijeloga Srijema, a tko hoće, neka uz ovaj crkveni god slavi i onaj koji je bio u njihovom mjestu.«

Kada je riječ o Srijemskim mučenicima, spomenimo one koji su upisani u popis mučenika i koje slavimo tijekom crkvene godine: sv. Hermilo i Stratonik, pogubljeni oko 315. godine, sv. Anastazija (Stošija), mučena 304. godine, sv. Sinerot, mučen oko 307. godine, sv. Montan i Maksima, oko 304. godine, prvi Srijemski mučenici, sv. Irinej, biskup i sv. Dimitrije, đakon mučeni 304. godine, sv. Euzebij, biskup i sv. Polion, lektor, u Vinkovcima oko 258. godine, sv. Agripin, Sekundo, Maksim, Marcijal i Fortunat, mučeni oko 304. godine, sv. Urcizin i sv. Bazila mučeni 304. godine, sv. Inocent i Sabacije i drugih 30 mučenika, sv. Donat i drugih 16 mučenika, Fruškogorski mučenici, sv. Klaudije, Simforijan, Nikostrat, Simlicije, pogubljeni u vrijeme cara Dioklecijana 304. godine. ■

Dva stoljeća crkve i 30 godina svećeništva

Jubilej crkve i župnika u Irigu

Ovi nesvakidašnji jubileji okupili su u iriškoj crkvi vjernike iz filijala Vrdnik, Dobrodol i Šatrinci, ali i mnogobrojne goste iz Vojvodine i Hrvatske

Crkva Svih Svetih u Irigu svoju 200. obljetnicu postojanja proslavila je u subotu 5. studenoga na dan Srijemskih mučenika. U proslavu ovog velikog jubileja uključeni su i jubileji župnika, začasnog kanonika *Blaža Zmajića*, koji proslavlja trideset godina svećeništva i dvadeset pet godina službe u Irigu.

Ovi nesvakidašnji jubileji okupili su u iriškoj crkvi vjernike iz filijala Vrdnik, Dobrodol i Šatrinci, ali i mnogobrojne goste iz Vojvodine i Hrvatske. Svi su oni povezani s ovom dvjestogodišnjom zgradom crkve ili živom crkvom bilo po mjestu svoga krštenja ili po svom župniku koji ih je povezao u lijepu zajednicu. Pozivu na slavlje odazvali su se i uglednici iz svijeta kulture, državnih organa, predstavnici Srpske pravoslavne crkve i muslimanske zajednice, te rodbina i prijatelji župnika.

ZA DIKU I HVALU: Svečano misno slavlje predvodio je biskup đakovački i srijemski *mons. dr. Marin Srakić*, u zajedništvu sa svojim pomoćnim biskupom i generalnim vikarom za Srijem *mons. dr. Durom Gašparovićem* te s dvadesetak svećenika Đakovačko-Srijemske biskupije, iz Slavonije i Subotičke biskupije te grkokatoličkog egzarhata.

Predvoditelj misnog slavlja biskup Srakić u svojoj se propovijedi osvrnuo na kršćanske korijene kojima se »naš Srijem može podičiti i pohvaliti« a na kojima se i danas nadahnjujemo. Posvijestivši važnost crkve kao posvećenog prostora u kojem doživljavamo prisutnost Stvoritelja, a kojega doživljavamo pod prilikama kruha i vina, biskup je upozorio da su ovu istu svijest imali i »naši stari koji su još prije dvjesto godina ušli u avanturu izgradnje crkve«. Važno je stoga shvatiti da se i kod kuće može moliti Bogu, ali u ovaj sveti crkveni prostor dolazimo i čuti Božju riječ ali i »kazati Bogu ono što mi mislimo kroz molitvu koja je nekada mirna, nekada burna...«. Propovjednik je nadalje ustvrdio da bi ovaj prostor bez svećenika bio tek nekakva dvorana a on je ovdje čuvar svetišta. Svećenik nije tek netko što spada u srednji vijek već ima mjesto u našoj društvenoj zajednici. On je, kako to piše u Poslanici Hebrejima, »od ljudi uzet« i za ljude se postavlja. U jednog takvog mladića upro je

Crkva Svih Svetih u Irigu

prstom Gospodin izabravši Blaža za svoga svećenika koji evo već trideset godina svećenika a sa župljanima ove, iriške župe je već dvadeset pet godina. »On nije nikada gledao koliko je udaljena zadnja filijala i nije mu ništa bilo teško« pa bismo ga mogli zvati i pravim narodnim svećenikom zaključio je propovjednik čestitajući svom svećeniku jubileje i pozvao vjernike na još veću suradnju sa župnikom.

Mladi vjernici župe čitali su misna čitanja i molitve vjernika, a posebno svečan ugođaj stvorili su gosti iz rodnog mjesta slavljenika Donjih Andrijevac u Slavoniji, KUD »Tomislav«, koji su predvodili misno pjevanje.

SVEČANA AKADEMIJA: Nakon svete mise svi su gosti prisustvovali svečanoj akademiji u Domu kulture. U sklopu ovog programa izvedene su recitacije u čast dvjestogodišnje crkve i u čast duhovnih zvanja. Prikazana je zatim povijest osnutka iriške župe i izgradnje crkve. U umjetničkom programu sudjelovali su KUD-ovi »Petefi Šandor« iz Šatrinaca i Dobrodola, »Stevan Šalajić« iz Vrdnika te KUD »Tomislav« iz Donjih Andrijevac a na kraju su nastupila i djeca Osnovne škole »Dositelj Obradović« iz Iriga sa splotom narodnih igara. Župniku Blažu Zmajiću je na ovom prigodom slikar *Darko Grujić* iz Malih Radinaca darovao svoju sliku za uspomenu na ovo veliko slavlje.

Kako to priliči ovako velikim jubilejima i slavljinama, zajedništvo je nastavljeno za zajedničkim stolom gdje su se župniku obratili i gosti svojim čestitkama a i sam biskup čestitajući mu na svemu što je u dvadeset pet godina učinio u ovoj župi koja je zadnjih godina bila i u teškim situacijama.

A. A.

Iz povijesti gradnje Iriške crkve

Sredinom XVIII. stoljeća u Irigu živi manji broj katolika, pretežito Mađara i Nijemaca. Za njihov vjerski život u početku su skrbili svećenici iz obližnje Rume. Prvi pisani podatak o vjerskom životu spominje se 1759. kada je bilo krizmano deset osoba. Već tada je katoličkim obiteljima bila potrebna crkva ali je sami nisu mogli izgraditi budući da su bili sirotinja.

Akcija za izgradnju katoličke crkve počela je 1770. godine. U Irigu su tada živjele 22 katoličke obitelji sa 110 članova, a u vojarni je bilo nastanjeno dosta vojnika katolika. Radi toga su carica i Županija nastojale da se podigne katolička crkva. Knez *Odeskalki* nije pristao da se za tako mali broj katoličkog življa gradi crkva za koju je trebalo odvojiti 8.000 forinti. Da bi umirio carica, obećao je da će rumskom fratraru plaćati 150 forinti godišnje za obavljanje vjerskih obreda i u Irigu. Županija je i dalje nastojala da se crkva ipak podigne i predložila da katolici sagrađe jedan dio crkve, a drugi vojska. Crkva ipak nije podignuta i zbog toga su se katolici otvoreno izbjegavali naseljavati u Irigu.

Trideset i četiri godine nakon toga katoličko stanovništvo Iriga, Hrvati, Nijemci i Mađari, ponovno je zahtijevalo da se u Irigu podigne katolička crkva. Spahiluk je to uporno odlagao. Konačno, 1804. godine crkva je sagrađena. Crkvena administracija počela je raditi tek 1812. godine, od kada se vode samostalne matice.

Crkva je blagoslovljena 5. studenog 1805. godine.

Piše: vlč. dr.
Andrija Kopilović

*Čas
odgovornosti
je velik. Stoga
ja ovih dana,
kada se
ponovno
»sučeljavamo«
molim
Gospodara
povijesti da
nam se
konačno
pogledi sretnu
i da zajednički
vidimo sadržaj
»kovčega
baštine« i
podignemo
svoje moći na
razinu
odgovornosti
duha za one za
koje živimo,
mičemo se i
jesmo*

Pod dojmom II. Konferencije »Mir i tolerancija«

Kovčeg saveza – kovčeg baštine

U Svetom Pismu, u knjizi Izlaska čitamo kako je Bog naredio Mojsiju da načini Kovčeg zavjetni i kako da ga ukraši. Ovih dana sam bio na II. Konferenciji »Mir i tolerancija« koju organizira američka fondacija »Apel na savjest«, a pozivatelj je bio eku-menski Patrijarh Bartolomej I. Na Konferenciju su bili pozvani predstavnici triju monoteističkih religija kršćanstva, židovstva i islama iz Srednje Azije, područja Kavkaza i Balkana. Na taj tekst iz Biblije se u završnoj riječi pozvao Rabbi Arthur Schneider. Evo kako glasi tekst: »Pomirilište napravi također od čistoga zlata. Neka bude dugo dva i pol lakta, a široko lakat i pol. Skuj i dva kerubina od zlata za oba kraja Pomirilišta. Napravi jednoga kerubina za jedan kraj, a drugoga kerubina za drugi kraj. Pričvrsti ih na oba kraja Pomirilišta da s njim sačinjavaju jedan komad. Kerubini neka dignu svoja krila uvis tako da svojim krilima zaklanjaju Pomirilište. Neka budu licem okrenuti jedan prema drugome, ali tako da lica kerubina gledaju u Pomirilište. Stavi na Kovčeg Pomirilište, a u Kovčeg položi ploče Svjedočanstva što ću ti ih dati. Tu ću se ja s tobom sastajati i odozgo ću ti, iznad Pomirilišta – između ona dva kerubina što su na Kovčegu ploča Svjedočanstva – saopćavati sve za-povijedi namijenjene Izraelcima.« (Izl 25,17-22)

Razmišljam o tom tekstu i poruci Konferencije. Razmišljam iz našega ugla i ove kolumne. Kovčeg Zavjetni u sebi sadrži ploče Saveza – ploče deset za-povjedi Božjih – Dekalog. U kovčegu se nalazi nešto mane čime su se hranili Izraelci na putu iz Egipta u Obećanu zemlju. Dakle, najveće svetinje i vrednote na kojima se temelje sve tri monoteističke religije. Abrahamova baština. No, Dekalog je vjersko-moralni zakon upisan ne samo na ploče Saveza

nego u svačije srce, kako nas poučava apostol Pavao. Ono što me se osobito doimlje je činjenica da su dva kerubina – arkandela – upućena pogledom jedan prema drugomu i prema kovčegu Saveza. Krilima su uzdignuti prema nebu. Ono što se na toj Konferenciji dogodilo još nije pravi dijalog. Stvarno je tolerancija. Ali činjenica da smo nad »zajedničkom baštinom« pokušali gledati jedan prema drugomu. A kao vjernici, svaki na svoj način, je molio za bolji svijet.

VELIKI ČAS ODGOVORNOSTI: Tu sliku i te misli prenosim na našu situaciju. I kao narod i kao zajednica i kao vjernici imamo naslijeđenu, darovanu baštinu. Neprolazne vrednote. Bog nas je pozvao u ovaj čas povijesti da čuvamo, sačuvamo i predamo tu baštinu. Ona je upisana u našu povijest, u naše srce kao vrednota koja obvezuje. Ne možemo tek tako i olako pustiti da propadne. Često puta smo sučeljeni jedan prema drugomu. Pitam se, jesmo li se suočili pogledom jedan sa drugim i jesmo li zajedno pogledali »u kovčeg baštine«? Drugo, jesmo li sve svoje duhovne moći – krila – okrenuli prema onome koji jedini ravna našom poviješću i koji je jedini Gospodar povijesti? Bojim se da smo se suočili, ali da ne vidimo ni »kovčeg baštine« niti se obaziremo na Gospodara povijesti. Ne gledamo se u oči iskreno, a osobito ne gledamo u »kovčeg baštine« zauzeto. Stalo nam je do nas samih, bavimo se svojim malim časovitim problemima i poteškoćama, a ne vidimo da su vremena bremenita, teška, opterećena i da se ne smijemo baviti samo sobom nego da svim snagama uma i srca (krilima) moramo zaštititi »kovčeg baštine«, a mi se sami moramo suočiti s istinom, pogledati u oči i susresti pogled iskreno i bez maske, puni povjerenja jedni u druge da se svaki na svoj način uistinu brinemo o is-

toj tekovini i baštini. I ona druga dimenzija nije manje važna. Dapače još važnija. A to je spoznaja da nam u sadašnjoj našoj »zapletenoj stvarnosti« može pomoći samo Bog. Mi smo svoje argumente iskoristili. Potencijale smo potisnuli i svoje »ja« stavili ispred zajednice. Koje čudo što se događa da se od nas okreću i Bog i ljudi. Čas odgovornosti je velik. Stoga ja ovih dana, kada se ponovno »sučeljavamo« molim Gospodara povijesti da nam se konačno pogledi sretnu i da zajednički vidimo sadržaj »kovčega baštine« i podignemo svoje moći na razinu odgovornosti duha za one za koje živimo, mičemo se i jesmo. Nisam pesimist. Ne optužujem. Ali sam čovjek koji razmišlja i koji osjeća na svojoj koži kako nam tlo ispod nogu polako izmiče, a mi to ne primjećujemo odgovorno. Kada se susrećemo trebali bi podići razinu svojih susreta na plemenitost ljudi koji su svjesni da grade povijest, svaki na svoj način. Riječi bi trebali biti istiniti znak naše dubine i »potpis« našega bića.

RIJEČI MOGU LJUDE MIJENJATI: Za kraj citiram Phila Bosmansa iz jedne knjige gdje on o riječima, kada se susrećemo, govori ovako: »Riječi nešto pokreću. Riječi ispunjene zajedljivošću, mržnjom i željom da drugoga dotuku – dijele ljude, uznemiruju i vode u nasilje. Riječi ispunjene snagom ljubavi zbližuju ljude, izaraju radost, čine ljude novima i stvaraju jedan bolji svijet. Riječi mogu ljude mijenjati. Svaka je riječ jedno rođenje. Dobra riječ, kad dopre do srca, mijenja srce. Riječ u pravi čas kazana, ili u pravi čas saslušana, zapisana ili pročitana jest kao kruh u doba gladi.«

Ima nade, makar je zadnji čas, ako nađemo prave riječi za prave vrednote i konačno zaboravimo se – da bi pomogli zajedničku stvar. I riječju i djelom i molitvom.

Piše:
Alojzije Stantić

O salašaru (V. dio)

Zabavni život salašara

Mladi iz pustara željno su čekali kad će bit god, kojeg su stari tako rasporedili da pada na neki velik zapovidani blagdan * Tog su se dana svi mladi skupili u varoš na zajednički provod. Po adetu su se posli mise korzirali, uveče išli na zabave koja su njim pravila momačka i divojačka društva, al su i dosta divojaka zimi pravile rad zabave skupštinu, a liti kolo

Salašari su se zabavljali kad su dospili, kako njim je dopušta salašarski život. Najviše su radili, al su razumno vrijeme ostavili i za zabavu. Najviše vremena za zabavu su imali od ranog proljeća do kasne jeseni, onda su se mladi zabavljali na salašarskoj ledini el u varoškoj avliji. Zabavni život salašara je obaško opisivan, a ode ću ga ovlaš spominit.

ZABAVA U POKLADAMA: Salašari su poklade proveli u zabavama, u njoj su pravili prela, divojke skupštinu (sa svirkom i samo za zvane goste), imali su dva goda: na Bogojavljenje i Marin i obaško zabave na Debo četvrtak: i »Bal po barjakom«, a u posljednjim danima poklada kad su matori momci vukli panj. Najlipča i najbogatija pokladna zabava je Veliko prelo, na Marin, al i druga manja obiteljska prela prija i posli Velikog prela.

ZABAVA U KORIZMI: Korizma je vrime odricanja, pokore i molitve, al ni u tom vrimenu salašari nisu bili bez zabave. Divojke su pravile loptanju, zabavu s kojekakim sigrama bez svirke. Ovo su bili vrlo skromni susreti, jel su najviše čeljadi, med njima i mladi, obično nediljom posli podne pod atarskim križom obaško el zajedno molili križni put.

ZABAVE OD ĐURĐEVA DO MIJOLJA: Salašari su se uvik, subatom prid nedilju el prid balgdan, u podne okanili njivski poslova, čak i kad su radili ris i vrlj. Tog dana su spremali ranu za čeljad i josag, sređivali avliju, ledinu, guvno, jel ako njim kogod sutradan posli podne dođe u goste da ne vidi prandašag (nered) u salašu.

Kad su počeli radovi na njivi okanili su se večernjeg komšijanja, dan je bio duži, više su radili. Od Đurđeva do Mijolja, samo su se nediljom i blagdanom posli podne komšijali, posli podnovanja do prid večće kad su se lačali čuvanja (napasivanja) svinja, marve i namirivanja živine.

Nediljom i blagdanom prija podne su redom išli u crkvu. Posli podne je gazda često obašo njive da su uviri kako mu raste litina i po njezinom izgledu probo ošacovat na kaki rod mož računat.

Liti su se divojke unaprid udivanile kad će koja u šoru, al uvik daleko jedna od druge u istoj pustari, praviti kolo. Prid crkvom se dala na glas, razglasila ko će joj bit svirac, a po tom su se mladi odlučili di će ić u

kolo. Kolo je igranka na ledini di je mogo doć ko je tio. Svirka je počela posli užne, na zapovid kolovođe, svirac el više nji, su goste svirkom dvorili da prid večće.

DIVAN: Starovinska zabava koju je vlast 1745. zabranila rad očuvanja morala. Ime mu je bezazleno, divan, al je i pored zabrane osto u modi. Za tu priliku je društvo divojaka za jedno večće-noć pogodilo kuću kake udovice el starije divojke di su donele brašno, mast i drugu ranu. Napravile su ilo za momke koje su pozvale za tu priliku.

Divojka se sprema u kolo

Momci su se nastarali za vino i svirku. Tu su se momci udvarali divojkama, al se to često svršilo tućom, razbijenim glavama. Katkad su se momci potukli bez ikakog povoda, jel su se volili dićit ko je od koga jači.

GOD: Mladi iz pustara željno su čekali kad će bit god, kojeg su stari tako rasporedili da pada na neki velik zapovidani blagdan. Tog su se dana svi mladi skupili u varoš na zajednički provod.

Po adetu su se posli mise korzirali, uveče išli na zabave koja su njim pravila momačka i divojačka društva, al su i dosta divojaka zimi pravile rad zabave skupštinu, a liti kolo. Skupština je zabava mladi sa svirkom i igrom, pravili su je po ladnom vrimeu u većoj sobi i na nju su dolazili samo kog su zvali, dok je kolo mogo svako doć

jel su tu zabavu pravili na ledini el u varoškoj avliji.

DIČIJE SIGRE I SIGRAČKE: U vrime ovi događanja nije bilo slikovnica, a bilo je samo nekoliko kupovni sigračaka. Na vašarima su prodavali mala kolica na točkić, vučnog konja na daščici na četiri točkića, sidaljku-ljulašku s konjićom, katkad i curicama sićušni butor za kujnu i sl. Al kako su salašari buđelar otvarali u krajnjoj nuđi onda su dicit ritko kupovali, a najčešće sami pravili sigračke.

Mater je curuci napravila bebu (lutku): unakrsno svezane grančice obmatala je bilim postavom, na njeg sašila ruvo, napravila okruglu glavu i to je curici bila beba. Zimi kad su bili dospiveni dicit su zajedno od kuruzne pravili: konje, krave i čopor druge kojekake krupne živine.

Mušakarčići su u volarici od dlake skinite češagijom s krava nakvasili u vodu, posli dobro izmuljali i danima dodavali novu dlaku dok nisu napravili loptu veliku ko današnja teniska lopta. Tu loptu si dobacivali jedan drugom, katkad je i kećali, al je ona bila kratkog vika.

Kad su malo poodrasli nediljom posli podne više nji su se na ledini zajedno sigrali najomiljenijom dičjom sigrom: keballi su se, vrepćali, klisali, a i s čavrganima i momcima sigrali šuturli i druge sigre.

Prid Drugi svicki rat su se tu i tamo već fudbolarivali (igrali nogomet).

Svinjari su se liti zabavili kad su posli velike kiše napravili »pogaču« od blata iz vagaša (kolotruga): razvukli su komad blata nalik na malu lepanjicu, u sridini je malo udubili prstom, u jamicu pljunili i napakovali lupili o zemlju. To je puklo s glasnim »pufff«. Sili su na oputinu (put ko vagaša), lupili su »pogaču« jedared, dvared, ... dok njim nije dosadilo.

Kad su čuvali svinje svinjari su na komadu strnike išćupali korenove žita, napravili stazu nalik na četiri čoške, ispricali je po prićnim stazama i po njoj se vijali, sigrali »kasa lisice.«

U vrime opisa salašarskog života nisu pravili slikovnice, kakom danas zabavljaju i iz nje uće malu dicu. Salašarska dica su odrasla u živoj slikovnici, odrasli su nuz josag, od malena su ga vićali u avliji i stajama, vrimenom ga ranili i naućili koješta o njemu. ■

Priča o Hrvatima – Hrvati u drugoj polovici 19. stoljeća (83.)

Ivan Mažuranić

Nakon sloma Rakovičke bune pokrenuta je odmazda prema zavjerenicima, ali i uopće pravašima i političkim neistomišljenicima. Unionisti tada u Hrvatskoj nisu imali javnog protivnika koji bi se odupro njihovim političkim nastojanjima. Međutim, nakon niza korupcijskih afera i pronevjere novca namijenjenih regulaciji Lonjskoga polja, ban Rauch morao je odstupiti, a dio se unionista priklonio Mažuranićevim narodnjacima. Mažuranić je tako osnažio svoju političku poziciju. Godine 1872. imenovan je predsjednikom Hrvatskoga sabora, a 1873. godine imenovan je hrvatskim banom.

Piše: Zdenko Samaržija

Prihvatanje realizma

Osim JAZU-a, čiji je rad unatoč sukobu sa *Strossmayarom* Mažuranić pomagao, u Hrvatskoj su za vrijeme Mažuranića osnovane mnoge udruge (arheologa, glazbenika sagrađena je i dvorana Hrvatskoga glazbenog zavoda, liječnika, pravnika, učitelja). Počeo je izlaziti i »Vijenac«, književni časopis koji je uređivao *August Šenoa*. Hrvatski su književnici prihvatili realizam kao dominantan pravac u književnom stvaralaštvu. Tada su primjerice djelovali *Ante Kovačić* i *Eugen Kumičić*.

Kako bi modernizirao Hrvatsku, ban *Ivan Mažuranić* (1873. - 1880.) proveo je opsežne reforme u školstvu i sudstvu. Odvojio je upravu od sudstva, a modernizirao je i državnu upravu. Poreznim je reformama ubrzao novčarske tokove.

Gospodarska podloga njegovim reformama bila je u znatnom financijskom osamostaljenju Banske Hrvatske, koje je dogovoreno revizijom Nagodbe. Naime, Hr-

Zemljotres u Zagrebu

Utorak 9. studenoga 1880. godine Zagreb je pogodio snažan potres, koji se osjetio i u Dalmaciji i u Srijemu. Zagreb je ostao u ruševinama, a ništa bolje nisu prošla ni okolna mjesta. U Zagrebu, koji je tada imao približno 23.000 stanovnika, znatno je oštećeno 1758 kuća. Nakon potresa Zagrepčani su prionuli obnovi grada. U Zagreb je došao i arhitekt *Herman Bollé* i u njemu ostao i radio umalo pola stoljeća.

vatska je od 1873. godine slobodno raspolagala sa 45 posto poreza prikupljenih na svome području. Političku je potporu Mažuranić imao u saborskoj većini, ali i u naklonosti bečkoga dvora.

SVI U ŠKOLE: Osnivanje mreže škola (u svakom je većem selu sagrađena škola te stan za učitelja), niza stručnih srednjih i obrtničkih škola te visokih učilišta (u Karlovcu i Križevcima) i konačno Sveučilišta u Zagrebu (prvi je rektor sveučilišta bio *Matija Mesić*) znatno je unaprijeđeno obrazovanje stanovnika. Mažuranić je proglasio i vjersku i nacionalnu toleranciju u Banskog Hrvatskoj.

OSTAVKA: Ustanak Hrvata u Bosni i Hercegovini (1875.), kojeg su prihvatili i Srbi i muslimani, pomeo je osmanlijsku vlast u Bosni i Hercegovini. Kako je Berlinski kongres odlučio da austrougarska vojska uđe u Bosnu i Hercegovinu prestali su razlozi postojanja Vojne krajine ona više nije bila granica) i Mažuranić je tražio da se Vojna krajina priključi Banskog Hrvatskoj. Kako toj ideji nisu bili skloni ni vladajući krugovi Beča, a osobito Pešte, Mažuranić je podnio ostavku.

Ban pučanin

Ban Ivan Mažuranić je uzore imao u demokratskim društvima zapadnoeuropskih zemalja. O snaživši zakonodavnu vlast, koja je sada nadzirala rad bana, te odijelivši upravu od sudstva, Mažuranić je postavio temelje hrvatskoj nacionalnoj državi. Mažuranić je bio prvi hrvatski ban koji nije pripadao plemićkome staležu pa su ga nazvali banom pučaninom.

Zasluge Mažuranića

Mažuranić je u Hrvatskoj uveo obvezno četverogodišnje školovanje. Godine 1874. Matica ilirska preimenovana je u Maticu hrvatsku. Mažuranićevom je zaslugom 1874. godine osnovano Sveučilište u Zagrebu. Godine 1875. proglašeni su Zakoni o slobodi govora i slobodi tiska. Za vrijeme Mažuranića u hrvatskim je školama uvedena tjelovježba kao nastavni predmet – osnivaju se u Hrvatskoj prva sportska društva, klizačko, šahovsko, biciklističko; osniva se i sokolski savez. Od 1877. godine do danas izlazi *Šumarski list*. Od 1877. godine podne u Zagrebu označava grički top.

Piše: Milivoj Prčić

T(V)JEDNIK

Kao treća »atomska pošast« za svijet (izvan velikih) tema ove kolumne je trebala biti Arapska Republika Siria, koja se sa oko 17 milijuna stanovnika graniči preko znamenite Golanske visoravni s Izrealom (zbog koje su vodili i rat), istočno s Jordanom i Irakom a zapadno s velikom Turskom i malim Libanomom, kojeg su »posvojili« skoro posljednjih dvadeset godina podržavajući militantne palestinske skupine pok. Jasera Arafata (rijetko tko zna pravog imanea – Abdel Rahman Abdel Rauf El Kudua El Husein, rođen u Kairu), dok su tek ove godine »otpakirali« kući pod velikim prijetnjama SAD. Siiria, kao militarizirana zemlja, već je prije dvadesetak godina gradila atomski reaktor u blizini Damaska, glavnog grada, pod patronatom SSSR-a, ali su »filmskom« akcijom izraelski lovci-bombarderi krećući se noću, sasvim nisko, ispod dometa radara zbog zakrivljenosti zemljine kugle, po pustinjskoj granici doletjeli bešumno do samog Damaska, glavnog grada, i gradnju reaktora uništili zauvijek te se neoštećeni, tad velikom brzinom vratili u Izrael. To je bilo još u vrijeme višedesetljetne diktature Hafeza-el-Assada, vođe sirijskog ogranka partije BAATH (prosovjetske), a po »demokratskom« obrascu Orijenta, gazda je odredio sina Bashara-el-Assada, liječnika-oftamologa, britanskog đaka, za nasljednika od 2000. godine, nakon svoje smrti. Ali, faktički partijski moćnici BAATH, kao i prije invazije SAD u Irak, i nadalje vladaju faktički, a zbog toga i Al-Quaida, koju zasigurno tajno podržavaju, tu »mrežu« arapskih terorista-samoubojica, ova zemlja permanentno smeta jedinjoj super-sili svijeta, SAD, (a tu su u blizini i naftni izvori, a barem sirove nafte je 60 USA dolara, pa sad vi vidite.

Međutim, događaji u susjednom Jordanu (negdje cis-ili trans) Hašemitskoj kraljevini, kojom sada vlada mladi naobraženi kralj Abdullah II., od 1999. godine s oko 5 milijuna sunitskih muslimana »beduina« izbio je odjednom u prvi plan ove kolumne. U tri samoubilačka napada Al-Quaide na luksuzne ogromne međunarodne hotele Hayat, Daysin i Radison USA, ubijeno je najmanje 67 osoba a ranjeno preko 300. Teroristi su Jordaniju nazvali »predvorjem« američkih operacija u Iraku, a glavni osumnjičeni za vođu svega je jedan od glavnih ljudi Al-Quaide (»mreže«) Al Zarkhavi, rođeni Jordanac, veliki mrzitelj Hashemitske dinastije. Taj i u Iraku vodi terorističke skupine samoubojica, kako protiv američkih vojnika tako i protiv šiitskih većinskih muslimana koji žele formirati vladu nakon izbora u siječnju 2006. U hotelu Radison USA je bilo vjenčanje, mladenci srećom nisu poginuli, ali brojni gosti, čak iz Israela, jesu. I ova najnovija gesta ludila pokazuje donekle vjerodostojnost teorija o laganom, »puževskom« početku trećeg svjetskog rata između islama i ostatka svijeta, započet rušenjem »kula blizanaca« u New Yorku 2001. godine, 11. rujna. Teroristi ne biraju sredstva niti ciljeve kako bi uništili što veće i poznatije objekte gdje strada puno nedužnog svijeta kako bi unijeli kaos. Ipak još supersila SAD i dvi je druge velesile drže kontrolu koliko-toliko, kako ne bi izbio sveopći sukob i kako se ne bi dogodio kraj ovog našeg nesretnog svijeta. Vox clamantis in deserto (Glas vapijućeg u pustinji). Treba ga poslušati kako ne bi bilo sve na svijetu pustinja.

Niška lokalna vlast kupila je 2002. godine za potrebe Gradskog simfonijskog orkestra vrhunski koncertni klavir znamenite marke »Stanway« po cijeni od 55.000 eura od privatne tvrtke »Befak« iz Beograda. Od trenutka same kupovine znalci i klavirštineri su rekli da taj primjerak glasovira nije kvalitetan a ekspert firme »Stainway« da bi cijena takvog »razdrndanog« instrumenta kod njih u Njemačkoj bila »smiješna« na tržištu. Klavir je sud zapečatio budući da se sada vodi spor s prodavcem oko vrijednosti odnosno prevare, tj. Naknade štete.

E, ovdje moram ispričati slučajno vlastito saznanje i nauk kako se kupuje skupocjeni instrument. Subotički pokojni odvjetnik Branimir Jocić, kao tadašnji tajnik Subotičke filharmonije, negdje sedamdesetih godina prošlog stoljeća (ide vrijeme!) išao je u Hamburg, tada BRD, kupiti novi »Stainway« za subotičku općinu i potrebe filharmonije, pa je postupio lukavo na sljedeći način: prvo je otišao u tamošnji Glazbeni zavod i angažirao za po 100 DEM četiri ponajbolja studenta, poveo ih sa sobom lijeпо u tvornicu ovih svjetskih No.1 koncertnih glasovi-

ra, tj. Prodajni odjel da oni isprobaju sve primjerke koji su trenutačno dovršeni i dani u prodaju (za takav novi instrument čeka se mjesecima i godinama). Dečki su se »rasvirali« i sva su četvorica pokazala prstom na isti klavir nakon desetak minuta svirke. Gospodin Jocić je tada odmah isplatio fakturu i troškove prijevoza za Suboticu i za tri smo tjedna imali jedan od najboljih »Stainwaya« u Europi, a imamo ga i danas, što mogu potvrditi veliki pijanisti od Ive Pogorelića sve do Rite Kinke i Jasminke Stančul, koji su skupa s nama puno puta uživali u jedinstvenom zvuku tog glasovira. Još da ne zabor-

ravim, Jocić je poslije kupovine dečke poveo u jednu drugu četvrt Hamburga, da ih počasti dragačijom svirkom.

Glavno je da su svi bili zadovoljni, smilim da je cijena bila tadašnjih blizu 100.000 DEM, što nije bitno jer to se kupuje prvo-razredno i jednom u stoljeću, a tada je subotička općina imala ogromni vlastiti proračun jer smo imali Ustav iz 1974. SAPV u sklopu svega.

»Kaiser« (car) Franz Beckenbauer, nekada najbolji nogometaš svijeta i kapetan »Bundesmanschafta« a sada predsjednik organizacijskog odbora Svjetskog prvenstva u nogometu 2006., za kojisu se plasirali i SiCG i Hrvatska (jer nisu bili u istoj skupini kvalifikacija!) izričito je protiv uporabe tzv. »pametne lopte« s neakvim čipovima ugrađenim, koji bi »javljali« sucima je li lopta prešla crtu gola ili nije. »Ostavimo to ljudskom faktoru«, veli Fritz, i u Engleskoj 1966. u finalu su igrali domaćin i Njemačka, a »spojka« domaćih Hurst je uputio iskosa jednu loptu koja je cijelom širinom gola išla po crti a glavni je sudac dosudio gol za Englesku, koja je pobijedila s 4:2 i osvojila tako jedinu titulu svjetskog prvaka do sada, premda su Englezi »izmisli-

li« nogomet. Po svemu sudeći, budući predsjednik FIFA Beckenbauer, zna kao dugogodišnji igrač nogometa da suci imaju biti »uvijek u pravu«, na tom je zasnovan sport kao dio ljudske zabave i to ne najmanje važan. Neće valjda računalo odlučivati tko je prvak svijeta! Ostavimo barem to ljudima tj. sucima. Bravo Care i trebaš biti »glavni« u FIFA, a drugi veliki nogometaš Michel Platini u UEFA predsjednik! Nogomet nogometašima i sucima, a kompjutori neka računaju koliko »love« se tu vrti oko lopte diljem svijeta, a navijači neka se raduju ili tuguju, to je tako ljudski i treba ostati. Moguće finale ponovno bude Njemačka-Engleska i lopta mili po crti gola... i neka sudac bude »uvijek u pravu«!

Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku

Četvrta po redu Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku bit će održana u subotu, 19. studenoga u Čitaonici Gradske knjižnice u Subotici. Smotru organizira Hrvatska čitaonica iz Subotice, a početak je u 9 sati.

Predstava »Albin bircuz« u Subotici

Dramska sekcija HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora gostuje s predstavom »Albin bircuz«, u nedjelju 20. studenoga u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici. Predstava je rađena po tekstu *Ivana Jakočevića*, a režirala ju je *Marija Šeremešić*. Početak predstave je u 18 sati.

Promocija knjige o obiteljskom stablu Dulićevih

Nakon đurđinske, »Pučka kasina 1878« i Organizacijski odbor Dulićevih susreta organiziraju i subotičku promociju knjige »Veliko obiteljsko stablo Dulićevih«, autora *Lazara Ivana Krmpotića*. Predstavljanje monografije, koja će ovom prigodom, kako navode organizatori, biti vrednovana s historijske i nacionalne točke gledišta, održat će se u petak 18. studenoga u Svečanoj dvorani subotičke Gradske knjižnice u 19,30 sati. U umjetničkom dijelu programa nastupit će Komorni orkestar »Musica chorda« iz Đurđina.

Projekcija filma »Tragovi« na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu

Organizaciji kluba studenata psihologije »Transfer« i Centra za traumu na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu održano je u razdoblju od 10. do 12. studenoga niz tribina, predavanja, te više filmskih projekcija. Čitav program je organiziran kao III. Novosadski susret studenata psihologije pod nazivom »Arhitektura mira«.

Trećeg dana programa, 12. listopada, održana je i projekcija filma »Tragovi«, nastalog u produkciji Centra za nenasilnu akciju. Film je prethodno prikazan u Zagrebu, Sarajevu i Beogradu, te u nekim manjim mjestima u BiH. U filmu govore pripadnici vojnih postrojbi iz Hrvatske, BiH i Srbije, te iznose osobna iskustva od perioda rata sve do današnjih dana. Zajedničko za sve osobe koja se pojavljuju u filmu jest osuda rata i njegovih pogubnih posljedica na sve pore života, te s druge strane težnja da se pokuša ponovno uspostaviti normalan život. I. K.

Vjerska tribina u Somboru

Na poticaj župnika župe Sv. Križa *Lazara Novakovića* u Somboru Uprava HKUD »Vladimir Nazor« odlučila je za početi s održavanjem vjerskih tribina. Novaković se prihvatio biti koordinator prve serije tribina koja će trajati do kraja lipnja 2006. godine, a održavat će se svakog drugog petka u mjesecu.

Prva tribina čija je tema glasila »Vjeronauk u školi: danas, su-

tra« održana je 11. studenoga. Predavač je bio vlč. dr. *Andrija Kopilović* iz Subotice. Nazočne je pozdravio *Šima Raič*, pred-

sjednik HKUD »Vladimir Nazor«, a tribinu je vodio *Alojzije Firanj*.

Vlč. dr. Kopilović razjasnio je razliku između odgoja i obrazovanja, naglašavajući da je odgoj isključivo u nadležnosti obitelji. Predavač je nazočne upoznao i s mogućnostima i obvezama roditelja u vjerskom odgoju, te istaknuo značaj vjere u životu društva. F. A.

Web stranica HKUD »Matija Gubec«

Od 9. studenoga na Internetu se zainteresirani mogu upoznati s poviješću, ali i s aktualnim radom HKPD »Matija Gubec« iz Tavankute koje iduće godine proslavlja 60. obljetnicu od svog osnutka. Adresa web stranice je www.matijagubec.org.yu

Novi broj »Klasja naših ravni«

Novi dvobroj časopisa za književnost, umjetnost i znanost »Klasja naših ravni« 5.-6. za 2005., tematski je posvećen hrvatskom romanu u Bačkoj i Srijemu. Ovaj tematski blok donosi izbor ulomaka iz romana, bačkih i srijemskih hrvatskih pisaca, nastalih od 1875. do 2005. godine.

»Šokačka večer« u Sonti

Organizaciji Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija« iz Sonte održat će se četvrtak »Šokačka večer« 26. studenoga u dvorani Doma kulture u Sonti s početkom u 19 sati.

Godišnji koncert Tamburaškog orkestra HKPD »Matija Gubec«

Tamburaški orkestar HKPD »Matija Gubec« iz Tavankute 27. studenoga priređuje godišnji koncert u Domu kulture u Tavankutu s početkom u 19 sati. Kao gosti večeri nastupit će Tamburaški orkestar Kulturno-umjetničkog društva »Martinčani« iz mjesta Martinska Ves kod Siska. Svi zainteresirani mogu nabaviti karte po cijeni od 100 dinara na biletarnici Doma kulture u Tavankutu na dan koncerta. L. S.

Božićni bazar u »Kolu«

Organizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici i Hrvatskog Nacionalnog vijeća u nedjelju 4. prosinca u HKC »Bunjevačko kolo« bit će organiziran Božićni bazar. Prihodi od prodaje bit će namijenjeni u dobrotvorne svrhe.

Izložba u povodu obilježavanja 35. obljetnice Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«

Likovna nadahnuća dostojna jubileja

Na zidovima Velike dvorane »Bunjevačkog kola« posjetitelji su mogli promatrati radove 38 autora, različitih po stilu i izboru tehnike, ali okupljenih i ujedinjenjih u obilježavanju stvaralačkog potencijala likovne kolonije koja se odvija na salašu Paje Đuraševića, nadomak Marijanskog svetišta »Bunarić«

»Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo 'Bunjevačko kolo' osnovano je 18. siječnja 1970. godine. Punih 35 godina pokušavamo čuvati i njegovati bogatu kulturnu baštinu naših predaka. A svi mi skupa večeras, u ovom trenutku, to i činimo«, riječi su dijela uvodnog izlaganja *Josipa Horvata*, predsjednika Likovnog odjela, izgovorenog prilikom otvorenja izložbe, u petak 11. studenoga u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici. Riječ je o retrospektivnoj izložbi slika članova Likovnog odjela ovog Centra, koja je u jubilejskom ozračju, uz nazočnost velikog broja posjetitelja, publici predstavila ostvarenja nastala u nekoliko posljednjih godina na Međunarodnoj likovnoj koloniji »Bunarić«, točnije – izbor djela sa

saziva održanih u periodu od 2000. do 2004. godine.

PRIGODNI PROGRAM: Ova umjetnička kolonija prvi je puta održana 1997.

Podsjećanje na one koji su povelili novo kolo: Bela Ivković

godine u okviru djelatnosti Likovnog odjela, a već sljedeće godine postala sastavnim dijelom programa subotičke »Dužijance«, žetelačke svečanosti koju tradicionalno organizira HKC »Bunjevačko kolo«. Stoga je ova izložba ujedno značila i svečanu prigodu za nastup onih koji djeluju izvan likovne umjetnosti, ali svojim radom doprinose sveukupnom kulturnom djelovanju ovoga Centra. Tako su u umjetničkom dijelu programa nastupile recitatorice Hrvatske čitaonice – *Mirjana Horvacki* i *Nevena Mlinko*, članovi Folklornog odjela odigrali »Momačko kolo«, a stalni sudionik »Festivala bunjevački pisa-ma«, nastalog također u okviru Centra, *Antun Letić* – *Nune* uz pratnju tamburaškog orkestra »Hajo« otpjevao pjesmu »Daleko

Uvodne riječi: dr. Andrija Kopilović i Josip Horvat

je Subotica«, nagrađenu prvom nagradom stručnog žirija i publike prve festivalske godine.

PODSJEĆANJE NA OSNUTAK: Okupljenima se obratio i prvi predsjednik »Bunjevačkog kola« *Bela Ivković* koji je govorio o detaljima iz vremena osnutka ove udruge. Podsjećajući na Materice 1969. godine, kada su se u subotičkoj Gradskoj kući okupili prvi članovi budućeg Organizacionog odbora »Bunjevačkog kola«, oni koji su, prema njegovim riječima, »osjetili obvezu povesti novo kolo koje se osnivalo«, Ivković je kazao sljedeće: »Cilj okupljenih bio je osnovati instituciju koja bi se trajno i neprekidno bavila sakupljanjem, čuvanjem i proučavanjem naše ukupne kulturne baštine, kao i stvaranjem uvjeta za nova kulturna stvaralaštva među Bunjevcima, kao dijelom hrvatskoga naroda«.

Govoreći o značaju izložbe, Ivković je naglasio i kako sve žive osnivače »Bunjevačkog kola«, te sve aktivne članove u bi-

lo kojoj etapi puta dugog 35 godina, raduje svaki uspjeh u radu bilo kog odjela ovog Centra. »Za sve njih ovo je ispunjenje njihovih vizija i ostvarenje njihovih životnih snova, a sjećanje na njih, na njihov rad, u ovakvim prigodama je samo potvrda da

putujemo u dobrom pravcu«, istaknuo je Ivković.

Na zidovima Velike dvorane »Bunjevačkog kola« posjetitelji su mogli promatrati radove 38 autora, različitih po svojem stilu i izboru tehnike, ali okupljenih i ujedinenih u obilježavanju stvaralačkog potencijala likovne kolonije koja se odvija na salašu *Paje Đuraševića*, nadomak Marijanskog svetišta »Bunarić«.

STVARATELJSKA DIMENZIJA ČOVJEKA: Izložbu je zvanično otvorio vlč. dr. *Andrija Kopilović*. U svome izlaganju Kopilović je, među ostalim, naglasio kako se stvarateljska dimenzija čovjeka najviše ostvaruje upravo u umjetničkim djelima. »Svako drugo naše zanimanje, naš rad, može biti produktivan i dobar, koristan i potreban, ali umjetnost ne može biti naručena, plaćena, ona je uvijek nadahnuće i iščitavanje iznutra stvoriteljskoga poziva čovjeka da nastavi stvarati svijet. I stoga je je svako umjetničko djelo ustvari stvoriteljski čin čovjeka kojim čini da ovaj svijet biva komuniciran, priopćen onako kako ga vidi onaj koji stvara i sebe sa Stvoriteljem«, kazao je Kopilović. On je naglasio i kako druženja u likovnoj koloniji vode međusobnom razumijevanju i sagledavanju, te u tom kontekstu podržao odgojni proces Likovnog odjela, koji, kako je objasnio, »motivira mlade za suradnju i komunikaciju lijepome«. »U času kada prestane odgoj za lijepo, prestat će odgoj za čovjektivno, u času kada prestane osjećaj divljenja, osjećaj lijepoga, prestat će osjećaj dostojanstva čovjeka«, napomenuo je Kopilović i na koncu izlaganja poručio kako bi ova izložba trebala omogućiti »diviti se i susresti onoga tko kroz sliku govori, a tko se je bez potpisa u njoj i na njoj dao potpisati«.

D. Bašić Palković

Antun Letić - Nune i tamburaški ansambl »Hajo«

Završen 28. Međunarodni sajam knjiga i učila »Interliber«

Predstavljeno i stvaralaštvo Hrvata izvan Hrvatske

Izložbom »Hrvatska knjiga izvan Hrvatske« prikazana je bogata kulturna i izdavačka djelatnost Hrvata izvan Hrvatske * Na sajmu dostojno predstavljeni i Hrvati stvaratelji iz SiCG *

Sajam posjetili i nagrađeni učenici iz Vojvodine koji su osvojili nagrade na kvizu za poticanje čitanja

Ovogodišnji 28. Međunarodni sajam knjiga i učila »Interliber« održan je od 8. do 12. studenoga na Zagrebačkom velesajmu, a u istom terminu sa sajmom »Interliber« održan je i »Info« – 37. Međunarodni sajam informacijske tehnologije, telekomunikacija i novih medija i »Educa plus« – 3. Međunarodna izložba i konferencija na temu cjeloživotnog obrazovanja i upravljanja ljudskim potencijalima. Sajmove »Interliber«, »Info« i »Educa plus« otvorio je 8. studenoga ministar znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske Dragan Primorac.

Sajam »Interliber« je održan pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Zajednice nakladnika i knjižara pri Hrvatskoj gospodarskoj komori. »Interliber« je najveći i najuspješniji sajam knjiga u Republici Hrvatskoj, kako po veličini izložbene površine i broju nakladnika, tako i po kvalitetnim naslovima. Svoja izdanja na ovogodišnjem »Interliberu« predstavila su 230 izlagača, od kojih 174 iz Hrvatske i 56 iz inozemstva. Među izlagačima iz ino-

Štand Hrvatske matice iseljenika

zemstva našle su se nakladničke kuće iz Austrije, Bosne i Hercegovine, Njemačke,

Poljske, SAD-a, Slovenije, SiCG, Velike Britanije i Sjeverne Irske.

HRVATSKE KNJIGE IZVAN HRVATSKE: U svojstvu posebnog gosta ove se godine na »Interliberu« predstavila Hrvatska matica iseljenika s izložbom nakladničke djelatnosti iz hrvatskog iseljništva, kao i zemalja u kojima žive hrvatske autohtone manjine te stvaralaštva hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini. Na svečanom otvorenju sajma bili su nazočni i ravnatelj HMI Nikola Jelinčić, zamjenik ravnatelja i voditelj projekta HMI na ovogodišnjem »Interliberu« Domagoj Ante Petrić, te prof. Vesna Kukavica i mr. Željka Lovrenčić, autorice izložbe »Hrvatska knjiga izvan Hrvatske«.

Izložbom »Hrvatska knjiga izvan Hrvatske« prikazana je bogata kulturna i izdavačka djelatnost Hrvata izvan Hrvatske. Izložba je zamišljena kao cjelina od pet dijelova: Stvaralaštvo Hrvata iz iseljništva, Stvaralaštvo hrvatskih autohtonih manjina, Stvaralaštvo hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini, Ostala građa vezana za Hrva-

Sajamska gužva ispred paviljona

Okrugli stol: »Hrvatska knjiga izvan Hrvatske«

te i inozemstvo i Periodička izdanja Hrvata iz iseljeničtva i hrvatskih autohtonih manjina. Izložene su 352 knjige koje se odnose na stvaralaštvo Hrvata iz iseljeničtva, 221 djelo pripadnika hrvatskih autohtonih manjina, 371 djelo Hrvata iz BiH, u skupinu Ostala građa vezana uz Hrvate i inozemstvo uvršteno je 96 knjiga, a od periodike iz iseljeničtva i hrvatskih manjina izloženo je 188 naslova. Također su izložena i djela autora čije su knjige publicirane u Hrvatskoj i čija je tematika vezana uz iseljeničtvo, kao i knjige tiskane u Hrvatskoj, a autori su im pisci iz iseljeničtva, pripadnici hrvatskih manjina ili Hrvati iz BiH. Sveukupno je izloženo 1228 primjeraka, što je samo dio kulturnog bogatstva hrvatskog naroda koji živi izvan domovine. Izložba je praćena i katalogom u kojem je predstavljen dio pisanog stvaralaštva Hrvata izvan Hrvatske.

DOPRINOS KULTURNOJ INTEGRACIJI: Na izložbi nakladničke djelatnosti »Hrvatska knjiga izvan Hrvatske« dostojno su predstavljeni i Hrvati stvaratelji iz SiCG, a u organizaciji Hrvatske matice

Nagrađena djeca iz Vojvodine s učiteljicom Marinom Kovač

iseljenika na »Interliberu« je 11. studenoga održan i okrugli stol o temi »Hrvatska knjiga izvan Hrvatske – iskustva, današnje stanje i perspektive«, kao i tribina o temi »Hrvatska knjiga izvan Hrvatske i duhovna integracija hrvatskoga naroda«, uz sudjelovanje uglednih autora.

»Duhovna integracija hrvatskoga naroda misao je vodilja izložbe knjiga i publicističke, tribine, izlaganja uvaženih osoba hrvatske kulture i književnosti, te okruglog stola o problematiki hrvatske književne i publicističke djelatnosti izvan Republike Hrvatske«, bilježi Domagoj Ante Petrić u katalogu kojom je praćena izložba, a u is-

tome katalogu Nikola Jelinčić među ostalim piše: »Autori, nakladnici i knjižari iz iseljeničtva, zemalja u kojima žive naše autohtone manjine, kao i Bosne i Hercegovine, ulažu veliku stvaralačku energiju u knjige koje su vjerodostojne slike, kako ljudske duše, tako i intelektualnih ostvarenja svoga vremena u raznim granama stvaralaštva i nemjerljivo doprinose kulturnoj integraciji hrvatskoga naroda.«

NAGRADE I ZA DJECU IZ VOJVODINE: Tijekom manifestacije »Mjesec hrvatske knjige 2005.«, proveden je i već tradicionalni kviz za poticanje čitanja, koji je ove godine bio u znaku 200. godišnjice rođenja *Hansa Christiana Andersena*, a završna svečanost, uz podjelu nagrada, održana je u okviru sajma »Interliber« 11. studenoga u Kongresnoj dvorani Zagrebačkog velesajma. *Davor Uskoković*, generalni zastupnik nakladničke kuće »Mozaike knjiga« koja je bila pokrovitelj kviza, uručio je glavne i utješne nagrade djeci koja su se natjecala na kvizu, a među nagrađenom djecom bili su i učenici iz Vojvodine koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku: *Jelena Vidaković* iz OŠ »Vladimir Nazor« iz Đurđina, *Patricija Merko* iz OŠ »Ivan Milutinović« iz Male Bosne, *Neven Vuković* iz OŠ »Sveti Sava« iz Subotice, *Ivan Kovač* iz OŠ »Matko Vuković« iz Subotice i *Stefan Jakovčević* iz OŠ »Matija Gubec« iz Tavankute, koji su na svečanosti bili u pratnji učiteljice *Marine Kovač*, a putovanje su nagrađenoj djeci osigurali Hrvatsko nacionalno vijeće i NIU »Hrvatska riječ«.

Z. Sarić

Izložene knjige hrvatskih autora iz SiCG

U Subotici održan koncert veterana folklora

Ponovno osjetili daske pod nogama

Na koncertu su nastupili veterani KUDŽ-a »Bratstvo« i OKUD-a »Mladost« iz Subotice, KUD-a »Vinogorje« iz Slavonskog Broda, KUD-a »Šamot« iz Arandelovca, te KUD-a »Jedinstvo-Egység« iz Bajmoka

Koncert veteranskih skupina kulturno-umjetničkih društava, koja njeguju narodne plesove i pjesme pod nazivom »I ravnica ima dušu«, održan je u subotu 12. studenoga u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici. Ovu, drugu po redu manifestaciju koja, kako navode organizatori, planira postati tradicionalna, ove je godine organiziralo Kulturno-umjetničko društvo željezničara »Bratstvo« iz Subotice, dok je prošle to učinio subotički OKUD »Mladost«.

Pokraj domaćina na subotnjem koncertu su nastupili veterani OKUD-a »Mladost«, KUD-a »Vinogorje« iz Slavonskog Broda, KUD-a »Šamot« iz Arandelovca, te KUD-a »Jedinstvo-Egység« iz Bajmoka.

PROGRAM: Veliki broj sudionika prikazao je bogat i raznovrstan program. Na sceni su se tako tijekom večeri smjenjivali plesovi i pjesme iz Šumadije, Slavonije, Banata, Ponišavlja, zapadne i centralne Srbije, Bačke, Makedonije... Program je pratila i priča o povijesti KUDŽ »Bratstvo«, svojevrsna prigoda za podsjećanje, a u sklopu toga dodijeljena su i priznanja istaknutim članovima ovoga društva.

Gosti iz Hrvatske su se predstavili u tri točke. U prvoj je njihova ženska pjevačka skupina izvela napjev iz slavonskih svatova »Svatovac« te pripjeve seoskih crkvenih kirbaja, a tijekom programa subotičkoj publici prikazali su još i igre iz Brodskog posavljia koje je priredio Dragan Dražić, te uz njihov tamburaški orkestar izveli točku slavonskih narodnih pjesama koje je priredio Zdravko Vrzić.

SURADNJA: KUD »Vinogorje« je iz Brodskog vinogorja, općine koja pripada Slavonskom Brodu u Hrvatskoj. U razgovoru s donedavnim, te aktualnim predsjednikom ove udruge Vjekoslavom Miletićem i Miroslavom Serdarom, saznali smo kako je njihov nastup na ovom koncertu proistekao iz suradnje sa subotičkim OKUD-om »Mladost«. »Prošle godine su članovi OKUD-a »Mladost« gostovali u Slavonskom Brodu, a ovo je naš uzvratni posjet. Inače, ovo je prvi puta da naše društvo gostuje u Subotici, te je ovo lijepa prilika za naše članove da upoznaju ovaj grad i ljude«, kazao je Miletić.

U ansamblu, prema njihovim riječima, »na papiru« djeluje par stotina, ali najaktivniju jezgru rada čini 60-80 članova. »Pr-

Nastup veterana KUDŽ »Bratstvo« iz Subotice

vi zapisi o našem društvu su iz 1927. godine, kada se zvalo 'Sloga'. U svom postojanju prestajalo je s radom u nekoliko navrata, a posljednji puta reaktivirano je 1993. godine, od kada radimo bez prekida. Mi smo trenutačno jedno od sedam kulturno-umjetničkih društava u Slavonskom Brodu«, objasnio je Miletić.

U »Vinogorju« se rad odvija u tri sekcije. »Trenutačno naši članovi rade u okviru folklorne, pjevačke i tamburaške sekcije. Članstvo nam je različitog uzrasta, od najmlađih do najstarijih«, kazao je Miletić.

On je još najavio i kako će suradnja s OKUD-om »Mladost« biti nastavljena. Subotičani bi iduće godine, prema njegovim riječima, trebali nastupiti na smotri folklor »Brodsko kolo« u Slavonskom Brodu, jednoj od najreprezentativnijih manifestacija ovakve vrste u Hrvatskoj.

Tijekom boravka u Subotici gosti iz Hrvatske imali su priliku upoznati grad, a u Plavoj vijećnici primio ih je dopredsjednik Općine Subotice Petar Kuntić.

D. B. P.

Ženska pjevačka skupina KUD »Vinogorje« iz Slavonskog Broda

Hrvati u Mađarskoj

Sudbina Hrvata rasvjetom etnografskih istraživanja

U palači budimpeštanskog Néprajzi Múzeuma održan skup na temu »Etnografska istraživanja Hrvata u Mađarskoj« * Na skupu sudjelovali etnografi, jezikoslovci, pisci, povjesničari književnosti i povjesničari glazbe iz Mađarske, Hrvatske i SiCG * Otvorena izložba »Sto godina bačkih Hrvata u fotografijama« * Predstavljena i djela tiskana u ediciji »Etnografija Hrvata u Mađarskoj« * Dramska sekcija HKUD »Ljutovo« predstavila se s komadom »Daleko nam salaš«

Hrvatska samouprava Budimpešte i Mađarsko etnografsko društvo organizirali su u prošli četvrtak i petak, 10. i 11. studenoga 2005., skup na temu – »Etnografska istraživanja Hrvata u Mađarskoj«, okupivši u palači budimpeštanskog Néprajzi Múzeuma etnografe, jezikoslovce, pisce, povjesničare književnosti i povjesničare glazbe iz Mađarske, Hrvatske i AP Vojvodine (SiCG).

Posebno zaslužan za uspješno održavanje ovoga skupa *Stipan Vuić*, predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte, zahvalio se sudionicima što su pokazali spremnost pridonijeti svojim radovima obogaćivanju spoznaje o Hrvatima, ma gdje oni živjeli, a goste je pozdravio i dr. *Attila Paládi Kovács*, predsjednik Mađarskog etnografskog društva.

Izložbu »Sto godina bačkih Hrvata u fotografijama« otvorio je dr. *Stanko Nick*, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, a dr. *Ernest Eperjessy*, predsjednik Manjinskog odjela Mađarskog etnografskog društva, predstavio je djela tiskana u uglednoj ediciji »Etnografija Hrvata u Mađarskoj«.

TEME PREDAVANJA: Prvi sudionik budimpeštanskog skupa *Naco Zelić* govorio je o tome u kojoj mjeri mogu biti »Stare fotografije – izvor podataka o bunjevačkoj narodnoj nošnji«. Potom se *Zvonimir Bartulić* osvrnuo na »Motiviku, stil i stih pučkog pjesništva pomurskih Hrvata«. *Sanja Vulić* izložila je svoj rad: »Etnograf Balint Vujkov među Hrvatima u Mađarskoj«. *Milana Černelić* ukazala je na »Specifičan način darivanja nevjestice novcem u bunjevačkim svadbenim običajima«, a *Jadranka Grbić* iznijela je »Putopisne refleksije Ivana Milčetića«. *Hrvoje Mihanović Salopek* ukazala je na »Tragove crkvene himnodije u folklornom stvaralaštvu Hrvata u Mađarskoj«, dok je *Milovan Miković* tragom sakupljačkog rada *Balinta Vujkova* razmatrao odnos »Tradicio-

nalne kulture podunavskih Hrvata i globalizacije«.

Ernest Barić govorio je »O jeziku pripovjedaka iz Podravine«, a *Đuro Franković* o »Vodenjaku – slavenko-ugrofske paralele«. *Ruža Begovac* izložila je rad: »Usporedba tekstilnih motiva baranjskih i bačvanskih Šokaca«. *Đuro Šarošac* osvrnuo se na »Sakupljanje narodnog blaga mohačkog muzeja«, a *Mária Kiss* na »Su-

snimljeno za potrebe najmoćnijega medija današnjice.

KAZALIŠNA PREDSTAVA: Navečer je, za učenike hrvatskih budimpeštanskih škola, učesnike skupa i druge uzvanike, Dramska sekcija Hrvatskog kulturno umjetničkog društva Ljutovo s uspjehom prikazala komediju u dva čina, prema tekstu *Laze Pančića*: »Daleko nam salaš«, pred punom aulom Hrvatske osnovne škole u

Mjesto održavanja skupa: Néprajzi Múzeum

djelovanje hrvatskih etnologa na mađarsko-jugoslavenskim konferencijama folkloru 1980-tih godina«. *Mišo Mandić* govorio je o tome što je sve vezano uz temu: »Čavoljska vodica«, *Antun Kričkoviću* kazao je na »Prošlost i današnjicu istraživanja hrvatskog folkloru u Mađarskoj«, dok je *Jakob Ferkov* iznio svoj rad »Ribarstvo u Mohaču i okolici Mohača«.

Na kraju ovog cjelodnevnog skupa *Ivan Guban* govorio je o »Televizijskoj obradi duhovne i predmetne kulture Hrvata u Mađarskoj«, što je potkrijepio dvama emisijama, od petnaest koliko ih je, do sada,

Budimpešti, izmamivši dugotrajan aplauz gledališta. Uloge su tumačili: *Arsen Baić* (Roka), *Vince Jaramazović* (Đuka-Stariji), *Marija Baić* (snaš-Amalka), *Petar Ivković* (Beno), *Ivan Vuković* (upravnika), *Ana Ivković* (Cica), *Bojan Hegediš* (Đuka-Mlađi), *Slavica Džavić* (Marga-spremačica), *Ivan Bukvić* (Mate Dronjak) i *Ljiljana Baić* (Liza-servirka), a redatelj ove predstave je *Nandor Klinocki*. Inače, ovo je druga ovogodišnja predstava ljutovačkih amatera, a tijekom proteklog desetljeća priredili su ih dvadesetak.

H. R.

Inicijativa

Prvi »Razgovori – Sučelice«

Sudionici razgovarali na temu »Kreativnost kao oblik izražavanja«

Utorak 15. studenoga u prostorijama HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici, na inicijativu novinara tjednika »Hrvatska riječ«, početak realiziranja ideje koja bi trebala prerasti u vid stalne aktivnosti u našoj zajednici, okupio je sve one koji su poželjeli sudjelovati u najavljenim »razgovorima«. Cilj spomenutih »razgovora« je jednostavan: iznošenje osobnih mišljenja, stajališta, sučeljavanje u demokratskom tonu – svaki puta o drugoj temi – te na koncu međusobno bolje upoznavanje i otvaranje mogućnosti za suradnju.

»Spojeni stolovi« okupili su sljedeće sudionike: književnika *Milivoja Prčića*, glazbenu pedagoginju, skladateljicu i suradnicu redakcije na hrvatskom jeziku Radio Subotice *Nelu Skenderović*, modnu kreatoricu *Mariju Šabić*, vlč. dr. *Marinka Stantića*, voditeljicu slamarske sekcije HKPD »Matija Gubec« *Jozefinu Skenderović*, te djelatnike »Hrvatske riječi« *Milovana Mikovića*, *Jasminku Dulić*, *Dražena Prčića*, *Zvonka Sarića*, *Mirka Kopunovića*, *Davora Bašića Palkovića*, *Nadu Sudarević* i *Zvonimira Perušića*.

Za prvu sesiju odabrana je tema iz oblasti kulture (barem u užem smislu te riječi, stoga izvješće donosimo na stranicama namijenjenim upravo njoj), a novinar »Hrvatske riječi« *Dražen Prčić*, ovom prigodom u ulozi moderatora, predložio je užu okvir – »Kreativnost kao oblik izražavanja«.

NAZIV: Na samom početku razmatrani su prijedlozi o nazivu ovih okupljanja. Do rješenja se došlo vrlo brzo, i tako su rođeni »Razgovori – Sučelice«.

U uvodnom dijelu, iz ugla sociologije, kao njezine struke, o definicijama i vrstama kulture govorila je *Jasminka Dulić*, a o svom radu te idejama kojima se pritom rukovodi govorila je *Marija Šabić*, koja je naglasila važnost opredijeljenosti i posvećenosti, otvorenosti prema novim idejama te dobronamjernosti, koja su njezina osnovna načela u stvaralačkom procesu. O samoj kreativnosti, te u okviru toga o poziciji kroz njezinu povijest, govorio je književnik *Milovan Miković*. On je istaknuo kako kreativnost podrazumijeva stvaralački proces, koji nije samo umjetnički

čin, nego može biti i proizvodni. Prema njegovim riječima, slijediti trag kreativne radoznalosti mora voditi ka zdravom razumu, jer: »mozak je samo dobar onda kada je kao padobran – otvoren«.

MEĐUSOBNO POVEZIVANJE: Velečasni *Stantić* je podsjetio na novozavjetnu pripovijest o talentima, koji su nam dati i koje trebamo umnažati. On je naglasio i kako bi cilj ovih razgovora trebao voditi međusobnom povezivanju i uzajamnom pomaganju pri realizaciji projekata (»dobra organizacija je pola posla«), te

(igre) u stvaralaštvu, kao nezaobilazan segment u procesu kreativnog izražavanja.

Nela Skenderović i *Davor Bašić Palković* su se dotaknuli priče o kreativnosti u okviru glazbe, dok je *Jozefina Skenderović* svoju potrebu za stvaranjem formirala kao nešto: »što leži u njoj i što je teško objasniti«, a iz ugla njezina stvaranja u tehnici slame i kao obvezu da ovo autentično stvaralaštvo sačuva od zaborava.

U daljnjem tijeku razgovora sudionici su razgovarali o inspiraciji kao sastavnom dijelu kreativnog procesa, načinima stvara-

ukazao da je svatko na određeni način darovit, a taj dar treba dati: »ne u osobnu slavu, već na dar svima«.

Milivoj Prčić svoj je književnički poriv, koji razvija već 40 godina objasnio citatom *Patricka Bessona*: »Čovjek ni o čemu ne odlučuje, već samo o tome što će pisati i ništa drugo osim što napišete ne postoji«. U svijet objektivna fotoaparata nakratko nas je odvela *Nada Sudarević*, koja je objašnjavajući svoj rad, naglasila osobnu privrženost dokumentarističkom, nasuprot umjetničkom pristupu u ovoj profesiji. *Zvonko Sarić* je istaknuo kako je kreativno izražavanje dar, ali koji zahtijeva razvijanje kroz rad, te naglasio element ludizma

nja, te o poteškoćama, ali i radostima koje prate ovaj čin. Dotaknuta je i tema o problemu recepcije umjetničkog djela, kao i ona o sukobu duhovnosti i materijalizma, čestoj pojavi koja prati one koji se bave umjetnošću.

Prvi »Razgovori – Sučelice« protekli su u ugodnoj atmosferi, koja nam daje za pravo da nastavimo s daljnim organiziranjem novoformirane aktivnosti i stoga ovom prigodom pozivamo sve zainteresirane da nam se priključe sa svojim idejama i sugestijama. O održavanju sljedećih »Razgovora – Sučelice« i temi o kojoj će se diskutirati blagovremeno ćemo vas obavijestiti na stranicama našeg lista.

N. N.

O knjizi mr. Lazara Ivana Krmpotića: »Veliko obiteljsko stablo Dulićevih«, Subotica 2005.

Nije istina!

Ljagu i na ovu svakako vrijednu knjigu baca bilješka o piscu pod naslovom »mr. Lazar Ivan Krmpotić«. Bilješka je nepotpisana. I ova bilješka, kao i u prethodne četiri knjige koje je objavio ovaj autor, donosi niz neistina, odnosno kleveta, na koje valja upozoriti istine radi i iz istog razloga zbog kojeg je i autor napisao najnoviju knjigu, kako je naveo u Predgovoru, datiranom još 11. srpnja 2002. godine. Ondje piše: »Držeći se mudre latinske izreke: što nije zapisano, ne postoji...«. To je istina, ali je isto istina da ako na klevete nitko ne reagira, onda je istina ono što je napisano.

Zbog toga, i u nadi da će ove klevete konačno nestati iz knjiga ovoga autora – a sam je najavio još neke knjige koje priprema – donosim ovo upozorenje na dvije klevete u ovoj knjizi. Napominjem da ih je u prijašnjim knjigama bilo puno više. O njima je posebnim »protestom« pod nazivom »Klevete, prezir i širenje mržnje mr. Lazara Ivana Krmpotića« upozoreno preko pedeset institucija, odnosno osoba, koje su pisale o njegovim knjigama ili koje surađuju s g. Krmpotićem. U tom »Protestu« navedene su sve njegove neistinite tvrdnje-klevete, uz prilog fotokopija svih objavljenih kritika na njegove knjige u pisanim medijima. Prava je šteta što taj Protest nije tada objavljen u medijima. Možda sada neistina u najnovijoj knjizi ne bi bilo. Od svih Krmpotićevih neistina, odnosno neistina o njemu, kao autoru pet knjiga, u ovoj knjizi ostale su dvije, na str. 111.

1. »U povodu stote obljetnice izlaska poznatog pučkog kalendara 'Subotička danica' 1894. godine, obnavlja njegovo izlaženje i uređuje ga sve do njegove likvidacije 1994. godine...«

Nije istina da je »Subotička Danica« likvidirana. »Subotička Danica«, budući da njezin dotadašnji urednik mr. Lazar Ivan Krmpotić, ništa nije učinio da izađe za 1995. godinu, objavljena je pod nazivom »Subotička Danica (nova)« i za 1995. godinu i od tada redovito izlazi svake godine do 2005. godine, a u pripremi je i za 2006. godinu. Nitko »Subotičku Danicu« nije likvidirao doli urednik sam, a novo uredničko vijeće, na čelu s novim glavnim urednikom *Stjepanom Beretićem*, objavljuje ju redovito. Istina, g. Krmpotić je pisao i tvrdio da ova »Subotička Danica (nova)« nema ništa s onom koju je on uređivao. No, to može biti samo njegovo mišljenje, a svi koji su čitali »Subotičku Danicu (novu)« ustvrdit će drugo, uz eventualni dodatak da samo nedostaju brojni – među kojima neki i sporni – članci mr. Lazara Ivana

Krmpotića. Sve je ostalo sadržajem isto, i usudujem se reći, jer sam aktivno sudjelovao u pripremi i uređivanju kako one »Krmpotićeve« »Danice« tako i ove sadašnje – da je ova »Danica« nakon Krmpotića puno sadržajnija i ljepše uređena, a okuplja i veći broj suradnika.

2. Govoreći o Institutu »Ivan Antunović« iznosi ovu neistinu, odnosno klevetu: »Nakon osnutka bio mu je prvi predsjednik. Sa te dužnosti nasilno maknut prije isteka mandata, u proljeće 1994.«

Najprije moram reći da g. Krmpotić nikada nije bio predsjednik Instituta nego samo predsjedavajući Instituta, jer se po volji osnivača Instituta na čelu nalazi predsjedništvo od tri člana, koje između sebe bira predsjedavajućeg. Osobito je velika kleveta da je s te dužnosti »nasilno maknut, prije isteka mandata«. Istina je sljedeće. U proljeće godine 1994. bila je redovita, izborna skupština Instituta. Na toj sjednici g. Krmpotić je ponovno izabran, tajnim glasovanjem, za jednog od tri člana predsjedništva. On je međutim taj izbor javno, pred oko 50 članova Instituta odbio uz obrazloženje da više ne želi biti »u predsjedništvu«. To mogu posvjedočiti svi koji su bili nazočni, a o tom svjedoči i zapisnik s navedene skupštine, koju je vidio i odobrio subotički biskup, *mons. Ivan Penzes* kao suosnivač Instituta.

U bilješci o autoru, onoj na str. 113. ističe kako je njegov rad »prešućivan, zatajivan i blačen, u svojoj sredini«. Glede to-

ga želim reći da je toga možda bilo, ali kako onaj tko se ne drži biblijskog zlatnog pravila: »Sve, dakle, što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima...« (usp. Mt 7,12), može očekivati da se prema njemu drugačije postupa. Bezbrojni su dokumenti njegovog klevetanja drugih osoba, bilo u pisanom obliku u pismima, člancima, ili knjigama; bilo usmeno o čemu također mogu posvjedočiti brojni svjedoci. Bezbrojni su dakle dokazi i dokumenti njegovog »blačenja« i prešućivanja zasluga drugih pa i njegovih najbližih suradnika (npr. *prof. Bele Gabrića*), a brojna su i njegova pisma, koja su prepuna prezira, klevete i »blačenja« moje osobe i moga rada. Poznajem dosta njih koji su primili pisma sličnog sadržaja. Šteta je što sve to nije već davno završilo na Crkvenom i građanskom sudu, a na što sam imao pravo, zbog klevete. Da je kleveta i veliki grijeh u moralnom smislu koji ruši mnoga dobra i zaslužuje kaznu, očito je iz Svetog pisma (usp. Rim 1, 28-32; Sir 5,14; 11,31; 21,28; 28,13).

Zašto ipak do sada nisam u javnosti ova-ko reagirao? Stalno me vodila misao da ne treba u javnosti iznositi baš sve prljavštine i izmišljotine osobe koja paranoično napada druge i u svima, osim u sebi, vidi krivicu za svoj položaj. Dosađajući stav prikrivanja, međutim, nije donio nikakav pozitivan plod te stoga i crkvena i građanska javnost konačno moraju biti upoznati s istinom. Ovo, pak, pišem i u nadi da će budući nakladnici knjiga mr. Lazara Ivana Krmpotića u bilješci o njemu konačno izbaciti sve ono što u takvu bilješku ne spada, te će na taj način poštediti bruke i sramote kako mnoge pojedince tako i institucije pa i hrvatsku zajednicu u ovoj sredini, zbog koje – kako je istaknuto i g. Krmpotić – radi sve što radi.

Nažalost sve generacije obitelji Kujundžić (usp. Knjiga o Toni Kujundžić) i obitelji Dulić (usp. knjiga Veliko obiteljsko stablo Dulićevih), zatim mnoge slamarke (usp. knjige: »Umjetnost u tehnici slame« (prvo i drugo izdanje), te institucija »Pučke kasine 1878« (usp. knjiga »125 godina od osnutka Pučke kasine, 1878-2003«) ostat će obilježene neistinama-klevetama, koje je u njima napisao mr. Lazar Ivan Krmpotić ili koje su napisane u bilješci o njemu.

Krajnje je vrijeme da nadležni uvide štetnost takvoga pisanja i objavljivanja, a odgovorni poduzmu i određene sankcije da sve ipak ne mora završiti na sudu.

Andrija Anišić

Koncert Subotičke filharmonije

U susret Mozartu**Koncert Subotičke filharmonije najavio početak proslave
250 obljetnice rođenja W. A. Mozarta**

U velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, u ponedjeljak 14. studenoga održan je koncert Subotičke filharmonije, jedan od četiri koncerta godišnje koja priređuju kao svoj dar gradu. Ovim koncertom filharmonija je najavila predstojeću godinu koja je posvećena 250. obljetnici rođenja *Wolfganga Amadeusa Mozarta*, pa je u skladu s tim i sam koncert bio posvećen ovom velikom skladatelju.

Pod dirigentskom palicom Maestra *Berislava Skenderovića* u prvom dijelu programa izveden je koncert za klavir i orkestar u d molu, Kv. 466 a solistica za klavir bila je *Rita Kinka*, Subotičanka, redovita profesorica za glavni predmet klavira na novosadskoj Akademiji i šefica katedre za klavir.

Rita Kinka dobitnica je brojnih priznanja i nagrada na međunarodnim natjecanjima pijanista, među kojima i godišnje nagrade Europskog parlamenta Prix Femmes d Europe (Nagrada za ženu Europe), kao najbolja interpretatorica ozbiljne glazbe u Europi 1991. godine.

Nedavno je izašao i njen novi CD pod nazivom »Muzika noći« koji se ovom prigodom mogao kupiti. Kao i njen prethodni CD »Muzika na vodi« i ovaj je tematski koncipiran s programski odabranom glazbom na kome su se našli autori *Schumann, Debussy, Brahms* i *Ravel*.

»Mozart je uvijek divan i za publiku i za onoga tko svira – vječno mlad.« Znamo da je umro s 35 godina, nažalost prerano ali njegova muzika je bezvremena. Neke vječne istine u muzici nisu vezane za epohu. Mozartova spontanost, neograničena duhovitost i dubina mogle su se osjetiti i na ovom koncertu, koji je programom obuhvatio njegov rad poslije faze klavirskih koncerata namijenjenih za

zabavu publike. Tu imamo dojam da se skladatelj pogledao u ogledalo i vidio cio svoj život i nedaće koje su ga pratile. Publika koja očekuje laku i lepršavu Mozartovu glazbu, iznenadi se kad čuje spomenuti koncert u d molu. Ovo djelo već jako liči na operu *Don Giovanni* i na *Requiem*, napisano je u istom tonalitetu. To je prvi koncert koji je u mol-skom tonalitetu i nije namijenjen zabavi dvorskog društva nego otvara teme poput ovih koje nas okružuju, veoma duboke i ozbiljne, što spomenuto djelo čini izuzetno aktualnim.

U drugom dijelu programa čuli smo simfoniju br 40 u g molu, jednu od tri posljednje Mozartove simfonije. »Simfonija br 40 posve je iznimno djelo neprevaziđeno u kasnijem toku historijskog razvoja sve do naših dana«, napisao je *Nenad Turkalj*, zagrebački glazbeni kritičar.

Možemo zahvaliti maestru *Skenderoviću* na ovakvom odabiru i na ovakvoj izvedbi. Simfonija u g molu izvedena je, po ocjeni stručnjaka, ne samo korektno nego izuzetno dobro, sve linije bile su dobro izražene i lake za praćenje, a da cjelina oblika u izvedbi pritom nije narušena. Dapače, to je ono što nam je ovo Mozartovo djelo prikazalo u svojoj ljepoti.

Rita Kinka je umjetnica svjetskog glasa i možemo joj samo zahvaliti što je i ovoga puta na najljepši način dala doprinos Subotici i 250-toj obljetnici rođenja Mozarta.

N. Skenderović

Iz knjige »Lira naiva 2005«

Đula Milodanović

Mrak!

Prikro sam se curi do salaša
Čućio sam nuz pendžer u mraku.
Povirivo u sobu nuz lampaš
Draga sidi tužna u budžaku.
Marama joj na tri šnjura stoji
A ona se sva od muke znojii.

Tiho sam je zviždukom dozivo
Već odavno kod nje nisam svraćo.
Odjedared, misto moje cure
Sa kuružnom izešo je baćo.
Kad me onda kuružnom razvuko
Od čakšira tur mi se raspuko.

Četvrnoške bižo sam po mraku
Za ćošu sam jedva zamakljao
Priskako sam priko njiva brazde
A on na me vaške napujkao
Što me onda sto nevolja snašlo
Srce mi je čak u pete sašlo.

Posrćući na salaš sam stigo
I utrčao brzo u ketrenac
Nisam tijo da me moji vide
A baćo ispolja zaključao katanac.
Na čutkama drćo sam u mraku
I proklinjo curu u budžaku.

Đula Milodanović, udana Kujundžić, rođena je 1938. godine na salašu kraj Starog Žednika kao sedmo, najmlađe dijete u obitelji. Sa svojim sestrama Anom i Tezom započela je izrađivati slike u tehnici slame, te su prve u ovoj novootkrivenoj umjetnosti naive.

U mladosti počinje pisati pjesme, skečeve i igrokaze koji se izvode u crkvenim prostorima i na festivalima pučkih kazališta.

Pjesme su joj objavljivane u kalendaru »Subotička Danica« i u katoličkom mjesničniku »Zvonik«.

Sudjelovala je na prvom i drugom susretu pjesnika Lira naiva.

Tamara Obrovac & Transhistria ensemble – »Transhistria« Cantus, 2001.

Gdje god da se čovjek današnjice okrene, lako se može susresti s pričom o globalizaciji. Takav fenomen teško da je mogao nešto zaobići, te se u svom uopćivanju odrazio i na područje glazbe. Stavovi o ovoj pojavi su više nego podijeljeni, ali nepobitno stoji da je upravo globalizacija na svjetsku pozornicu uvela, do tada mnogima nepoznate, lokalne i regionalne glazbene tradicije. Tako su se spomenuti okviri (posebice u tržišnom kontekstu) proširili, a mediji ih vremenom uokvirili zajedničkim nazivnikom – world music.

U ovakvoj postavci stvari bilo nam je lako prepoznati autentično djelo pjevačice, flautistice, skladateljice i autorice tekstova *Tamare Obrovac*. Ova Puljanka posljednjih godina predstavlja jednu od najzanimljivijih osobnosti glazbene scene u Hrvatskoj, a, sudeći prema njezinoj internacionalnoj karijeri, možda i šire. Njezin uspjeh građen je na sposobnosti drugačijeg, novog iščitavanja i interpretiranja narodne glazbe vezane za područje Istre. Takvoj posebnosti ponajviše je pridonijelo njezino iskustvo iz jaza, u čijim se izvedbama, prije istraživanja u etno glazbi, Obrovac potvrdila.

»Transhistria« je njezin treći, pretposljednji album. Nakon što je na prijašnjem albumu »Ulika« (1998.) uspješno u prvi plan postavila istarsko glazbeno nasljeđe, takva je stilaska odrednica i ovoga puta postavljena. Ali i proširena, zahvaljujući sku-

pini glazbenika s kojima je u to vrijeme počela surađivati (*Dario Marušić* – violina, glas, *Elvis Stanić* – gitara, harmonika, *Žiga Golob* – kontrabas, *Kruno Levačić* – bubnjevi, udaraljke) i s kojima je kreirala jedan originalni etno-jazz koncept. Prateći jazz ansambl se, koristeći i arhaični tradicionalni instrumentarij, aktivno nadopunjuje s vodećim glasom, stvarajući na momente pomalo hermetične glazbenički zahtjevne, ali isto tako i jednostavne, gotovo zabavne, atmosfere. Biva nam jasno, a to je uvijek neophodno za uspjeh, da ansambl u ovome uživa, te – iako se radi o zahtjev-

nom projektu – čini kako su ga oni s lakoćom proveli u djelo.

Arhaični dijalekt je oživljen, istarska čakavština otrgnuta s usana prošlosti. I premda možda nije uvijek lako razumjeti o čemu pjeva, načinom na koji to Tamara čini poruka dobiva na univerzalnosti i postaje jasna. Ona je spontana, sklona improvizacijama, i u svojoj priči potpuno slobodna. Baš kao u stihu »Moja mi duša leti kakoj ptica« u pjesmi »Šenica«.

»Transhistria« je, u najkraćem, vrhunski proizvod u svome žanru. Sve ostalo je pitanje ukusa...
D. B. P.

Mirko Rački

(1879.-1982.)

Mirko Rački, slikar, rođen je 13. listopada 1879. u Novom Marofu kraj Varaždina, a preminuo u Splitu 21. srpnja 1982. Hrvatsku likovnu umjetnost višestruko je obogatio antologijskim djelima iz razdoblja moderne, njezina snažnog procvata, vitalnosti i povijesno jednoga od najintenzivnijih razdoblja uključivanja u europske umjetničke tijekove. Rački je učenik *Vlaha Bukovca*, bečki i praški student koji je dugo boravio u Münchenu i Rimu pa je posve logično da su europski stilovi i pojave snažno utjecali na njega, posebice u razdoblju prvih desetljeća stvaranja, dok još ne boravi u Zagrebu.

No, neprekinutim vezama s *Izidorom Kršnjavim* i *Ivanom Meštrovićem* Münchenska i bečka secesija kroz djela Mirka Račkog u hrvatsku je likovnu umjetnost prvih desetljeća 20. stoljeća donijela novi duh i likovna očista. Simbolizam, posebice naglašen u ciklusu s motivima iz Danteove »Božanstvene komedije« kojima se bavio gotovo cijeloga stvaralačkoga vijeka, te ideologizirana monumentalnost kojom oblikuje teme iz narodne poezije tek na prvi pogled mogu izgledati suprotstavljene u djelu jednoga umjetnika trajući gotovo istodobno.

Djela nastala u Beču i Pragu izrazito su simbolističkoga ugođaja rane secesije, a tom razdoblju pripadaju i djela iz zagrebačke Moderne galerije: »Grad Dis«, »Prijelaz preko Aheronta«, »Francesca da Rimini« i druga. Rački aktivno surađuje i s grupom »Medulić«, slika u duhu monumentalizma te izlaže s umjetnicima čija djela nastaju nadahnuta intenzivnim nacionalnim zanosom i pripadnošću. Ciklus iz života kraljevića Marka stoji tek na početku niza djela koji je proširen ratnim motivima nakon završetka I. svjetskoga rata i ima zapravo i političku konotaciju. Krajolici iz okolice Zagreba i Dalmacije, povijesne i socijalno-političke teme, religiozna tematika i portreti tek dio su njegova bogatog opusa.

HRCKOVA SVEZNALICA

Uređuje: Ivana Petrekanić Sič

JESTE LI ZNALI?

Balet je kombinacija glazbe, plesa i pantomime s propisanim koracima i tehnikama. Iz njega se, kao slobodniji i prirodaniji oblik, razvio suvremeni ples.

Tri su glavna baletska stila: romantični, klasični i suvremeni. Baletski stil se ogleda u vrsti kostima koje plesači nose. Balerina koja redovito pleše izdere desetak pari špic-papuča (obuća za ples na vrhovima prstiju) mjesečno. Tokom prosječne karijere plesači vježbaju osam sati na dan šest dana tjedno – što ukupno iznosi pet i pol godina.

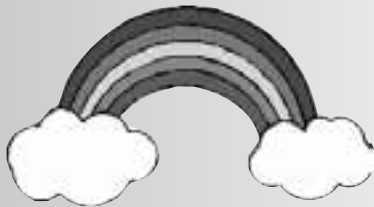
Na bis su najviše puta – 89 – izlazili *Margot Fonteyn* i *Rudolf Nurejev* poslije izvođenja

Labuđeg jezera u Austriji 1964.

MALI VREMENSKI RJEČNIK:

DUGA – sedmobojni luk koji nastaje na nebu kada

Sunčevo svjetlo prodire kroz kišne kapi.

TUČA – komadići leda koji padaju tijekom oluje.

INJE – ledeni kristali ili smrznute čestice vlage koji se stvaraju na hladnim predmetima.

MAGLA – zgusnuta vodena para pri tlu, vidljivost manja od 1 kilometra.

MEĆAVA – snažna snježna oluja s jakim vjetrom.

ROSA – sitne kapljice vode koje se kondenziraju na hladnim predmetima blizu tla.

MUNJA – bljesak koji se javlja oslobađanjem električne energije iz oblaka tijekom oluje.

TORNADO – siloviti vrtložni stup vjetra s prosječnog promjera od 100 metara.

URAGAN – žestoka tropska oluja s vjetrom koji puše spiralno prema unutra, gdje se nalazi središte niskog tlaka.

NOVI BROJ »HRCKA«

Nakon 10. jubilarnog broja, idućeg će se petka u prodaji naći jedanaesti po redu vaš podlistak. Tema novog broja »Hrcka« bit će posvećena predstojećoj Pokrajinskoj smotri recitatora na hrvatskom jeziku, koja će se održati u subotu 19. studenog, a tu su i tekstovi o adventskom vremenu, te o svetom Nikoli koji će nam 6. prosinca napuniti čizmiće darovima. Što se tiče natječaja koji je objavljen u prošlom broju, stigle su svega četiri pjesmice o Hrcku, te će sve četvero malih pjesnika biti nagrađeno knjigom.

O tome i o mnogo čemu drugom, čitajte u »Hrcku« za tjedan dana.

I. P. S.

Priredio: Zoltan Sič

Grgo Stantić, II. b. OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

SUBOTICA

O Subotico moj grade lipi,
Ti nisi grad koji škripi.
Ti si najlipči od svih gradova,
Jer u tebi živi puno naroda.
U Subotici ima malo trapista,
Al ima puno turista.
Evo Subotice, budi mi zdravo
Nek svi ljudi rade što ti je pravo.

Luka Bačić, IV. h.,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Vedran Milunović, V. a., OŠ »Pionir«, Stari Žednik

Ivana Vojnić, II. h.,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Korina Franciškić, II. h.,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Martina Ivković, IV. h., OŠ »Matko Vuković«, Subotica

JESEN ŠETA PARKOM

Jesen se šetala po parku i divila se što je za tako kratko vrijeme uspela uspavati cvjetove, spremati neke životinje za san, presvući drveće. No, ugledala je jedno drvo koje je izostavila zato što je bilo još malo i nije bilo na spisku drveća. Ono je bilo još obučeno u zeleno odjelo. Jesen je odmah uzela svoje boje i kist i obojila malo drvo, te je puhнула i svo je lišće palo sa njega. Jesen je sada bila još sretnija. Spremala se da ide u drugi grad. Pozdravljali su jesen: ljudi, životinje i drveće. Samo cvijeće nije moglo da maše zato što spavalo.

Marija Sekereš, III. c.,
OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

SAMOOPIS

Zovem se Marina, a prezivam Crnković. Imam deset godina i idem u četvrti razred. Rođena sam dvadesetdevetog siječnja tisućudevetstodevedesete godine. Znam lijepo čitati i dosta mi dobro ide matematika. Volim kada se cio razred druži i kada sav razred na svome mjestu čeka učitelju. Volim čitati priče, bajke, basne, pjesmice i vrlo sam bliska slovima. Ne volim kada netko iz razreda pravi nerred. Ja mislim da se razred druži sa mnom zbog toga što, kako svi kažu, dobro se uklapam u društvo.

Marina Crnković, IV. a.,
OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

David Poljaković, IV. b. OŠ »Vladimir Nazor«, Đurđin

Vrijeme

Piše: Dražen Prčić

000 000 000 000 000 000 000 000 000 000
000 000 djelića u sekundi.

MEHANIČKO MJERENJE VREMENA: Započinje 1335. godine postavljanjem sata na jedan toranj u Milanu, istina spomenuti »prvijenac« nije imao brojčanik, ali je točno otkucavao pune sate. Pokazavši se djelotvornim, opće je prihvaćen i vremenom su i drugi europski gradovi počeli postavljati slične mehaničke naprave i na svoje tornjeve. Proizvodnja prvih kućnih satova, svojevrstnih umanjenih replika velikih tornjeva, ali s brojčanikom i kazaljka-ma, započinje s *Giovannijem Dondijem* i 1364. godinom.

STANDARDNO MJERENJE VREMENA: Sve dok nije postojala standardizacija mjerenja, vrijeme koje su pokazivali prvi satovi bilo je samo proizvoljna odrednica određenog područja. No, od 1880. godine u Britaniji je opće prihvaćen standard vremena koje se mjeri u Kraljevskom opservatoriju u Griniču, a samo četiri godine kasnije (1884.) ovaj postulat je postao standardan i za cijeli svijet. Prema ovoj postavci opće prihvaćenog, globalnog mjerenja vremena udaljavanje od Griniča, na istok i zapad na svakih 15 stupnjeva donosi ili gubi jedan sat.

BRZINA SVJETLOSTI: Predstavlja osnovu za brojne teorije o vremenu i njegovoj prolaznosti, a postavljena je u usporedbi s opće priznatom vrijednosti metra (određenoj prema dvjema oznakama na štapu od platine koji se čuva u Parizu) i okolnosti da se on definira kao razdaljina koju svjetlost prevoli za 0,000000003335640952 sekunde mjereno cezijevim satom.

još uvijek nije u mogućnosti dati nam željeni, potvrđan odmor. Jer, otkad je svijeta i vijeka vrijeme protiče u zakonitostima svog protoka.

DEFINIRANJE I MJERENJE VREMENA: Prema osnovnoj postavci vrijeme je udaljenost između dva trenutka. U početku su ljudi vrijeme pokušavali izmjeriti uz pomoć (o)kretanja Zemlje, s obzirom da jedan njen obrtaj traje jedan dan.

merski narod iz Mezopotamije začetnik je osnove današnjeg, priznatog djeljenja vremena prema postulatu da jedna minuta ima 60 sekundi, a jedan sat isto toliko minuta. Tu postavku su temeljili na činjenici da brojka 60 posjeduje osobinu da može biti djeljiva s osnovnim brojevima 2, 3 i 4, a sve se to dogodilo davne 3000-te godine prije Krista. Koliko su genijalni bili najb - lje svjedoči činjenica da »njihova« metoda traje već punih 5000 godina i pokazuje se kao jedinom realnom u želji da se precizno broji vrijeme. Upravo iz te odrednice pro - istječe i zakonitost prema kojoj je sekunda osnovna jedinica mjerenja vremena, dok su sve ostale samo izvedene od nje. Ipak, kako je to uvijek u znanosti, postoji i oprečno mišljenje bazirano na takozvanom *Plankovom vremenu*, koje prema znanstve - nicima iznosi nevjerojatnih: 600 000 000

Godine 1997. je izumljen Cezijsko-fontanski atomski sat koji pokazuje standardno vrijeme s nevjerojatnom točnošću od jedne sekunde u tri milijuna godina.

Jedan sat napravljen još davne 1386. godine i dandanas radi u Salisburij-skoj katedrali (Engleska), a pokreće ga uže namotano na čekrk.

Stjepan Grgić – Pobro, ljubitelj nogometa

Penali s Varvodićem

Kako je Pobro uspio dobiti nogometnu okladu protiv glasovitog prvoligaškog vratara

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Stjepana Grgića (1955.) vjerojatno samo mali krug znanaca i najbližih prijatelja zna po njegovom rođenom imenu, ali, kada se ista osoba oslovi sa svojim internacionalno poznatim nadimkom *Pobro*, onda se brojka ljudi koji ga znaju i poznaju širi unedogled. Povod za ovaj razgovor vezan je uz njegovu veliku ljubav prema najvažnijoj stvari na svijetu i najljepšoj igri na svijetu, nogometu, ali i činjenici da je najveći dio svoga života proveo družeći se s loptom i nogometašima oko nje.

► **Malo ljudi zna da ste Vi u stvari rođeni Subotičanin. U kom kraju ste rođeni i otkuda nadimak koji Vas prati tijekom cijelog života?**

Doista malo ljudi zna da sam se rodio u Aleksandrovu, subotičkom predgrađu poznatijem pod lokalnim nazivom Šandor i to iznad glasovite Čvorkove bare, jer sam se vrlo rano uslijed obiteljskih okolnosti preselio kod djeda u Hercegovinu. No, u rodnu Suboticu sam se vratio prilikom polaska u srednju školu. Glede nadimka *Pobro*, njega sam stekao još u ranom djetinjstvu i on znači kraticu od riječi pobratim, a po njemu sam poznat cijeli svoj život.

► **Kada započinje Vaš nogometni život i ljubav prema najpopularnijoj svjetskoj igri?**

Nogomet sam počeo igrati vrlo rano i zahvaljujući tjelesnim proporcijama već s 13 i pol godina sam zaigrao u seniorskoj momčadi »Šibenca«, jer se dogodila situacija da ih nije bilo dovoljno, pa su rekli: »Ajde, Pobre ti...«. Po povratku iz Hercegovine u Suboticu igrao sam u omladinskoj momčadi »Spartaka« i po riječima mnogih bio sam jedan od najtalentiranijih u svojoj generaciji.

► **Zbog čega niste zaigrali i u prvoj momčadi jedinog subotičkog nogometnog prvoligaša?**

Vjerojatno bih sigurno zaigrao za prvu momčad, ali sam se ponovno morao vratiti u Hercegovinu i kada sam opet došao u Su-

boticu, više nisam imao prilike za profesionalnije bavljenje nogometom. Zaposlio sam se na željeznici i nastavio amaterski igrati za momčadi »Lokomotive« i »Elektrovojdine«. Kao mlađi sam igrao na poziciji vođe navale, ali sam se s godinama »preselio« na mjesto komandanta obrane.

► **Usporedo s aktivnim amaterskim igranjem još aktivniji ste bili u krugovima profesionalnih nogometaša s kojima ste bili veliki prijatelj. Ispričajte nam zgodu**

s poznatim vratarem Hajduka i Sparta-ka Zoranom Varvodićem.

Prilikom jednog od brojnih druženja i nogometnih razgovora u kafiću »Saloon«, predložio sam Varvodiću, naravno, pred mnoštvom okupljenih nogometaša i gostiju, da šutiramo po pet penala – u večeru i puće za nazočne. Za one, koji manje prate nogomet, Zoran Varvodić je Hajduku donio naslov u Kupu maršala Tita, obranivši penal vrataru Rijeke *Ravniću* i potom sam realizirao odlučujući jedanaesterac. Oklada je pala uz uvjet, da ja dobivam i u slučaju neodlučenog rezultata.

► **I što se dogodilo?**

Bilo je 5-5 i moj veliki prijatelj je morao častiti cijelo društvo.

► **Za Vas se veže i jedna stara gradska anegdota po kojoj ste zbog glasnog nogometnog razgovora u kasne noćne sate bili poliveni vodom s jednog gradskog balkona?**

Bilo je to prije dvadesetak godina kada sam se s mojim najboljim prijateljem, inače glasovitim političkim aktivistom, za-putio iz kafića »Galerija« u tada glasoviti

Zoran Kuntić

Za mene je najbolji igrač i najveći bisser Subotice bio napadač Spartaka, a poslije i peštanskog Ferencvarosa, Zoran Kuntić.

lokal »Valentino« na drugom kraju grada.

U pitanju je bila žučna nogometna rasprava, koja se u pola četiri ujutro, a krenuli smo oko pola noći, »mokra« završila, s obzirom da nas je jedna gospođa polila sa svoga balkona kod nekadašnjeg »Da Uga«. Zanevši se u diskusiju, nismo ni primijetili da malako glasnije pričamo i da smo za tri i pol sata prešli samo stotinjak metara. Do »Valentina« nismo ni stigli...

► **Kako se završila vaša nogometna diskusija?**

Odlučili smo je dovršiti na malonogometnom terenu. No, kao znatno bolji igrač dao sam mom prijatelju 5 golova fore do 6 i na kraju ga dobio sa 6-5. Ali bez obzira na sve mi smo oduvijek bili i bit ćemo nerazdvojni prijatelji, a glede sportskih rasprava njih će biti dokle god smo živi.

► **Za koji klub navijate?**

Za Dinamo, baš kao i moj veliki prijatelj i oko toga se nikad ne možemo raspravljati.

► **Hoćete li ići na iduće SP u Njemačkoj 2006. godine?**

Za sada još ne mogu to tvrditi, ali, s obzirom da koncem godine planiram otići u Njemačku, tko zna.

► **Na koncu, koliko Vam je životne radosti pružio nogomet?**

Nažalost, nisam bio u prilici da profesionalno zaigram, ali sam uz amatersko bavljenje nogometom i družeći se s ljudima oko njega, uspio upoznati brojne ljude i steći prijatelje diljem cijele Europe.

Sport i moda

Opće je poznato da je Pobre godina – ma bio i svojevrzni »kreator« oblačenja mnogih subotičkih sportaša i viđenijih gradskih momaka, jer je često putovao na relaciji Subotica – Trst i do- nosio »firmiranu« robu po želji i mjeri. Zahvaljujući njegovom anagažmanu i ukusu, svjetska moda je redovito stizala i u naš grad.

Subotica - Hercegovina-Košice

Umladosti je Pobre živio na relaciji između Subotice i Hercegovine, dok u posljednjih petnaestak godina živi na relaciji Subotica – Košice, velikom slovačkom gradu poznatom po čeliku i dobrim nogometašima. Naravno i tamo, dobro poznaje brojne nogometaše i ljude od nogometa.

Turopoljski odrezak

Specijalitet međimurske kuhinje

Sastojci:

Za deset osoba:

2,5 kg teletine ili svinjetine (šol – frikando)

0,8 kg domaćih širokih rezanaca

0,5 kg domaćih prženih rošćića

0,5 l slatkog vrhnja

0,05 l mlijeka

0,2 l ulja

0,02 kg brašna

0,8 kg vrganja ili šampinjona

Opis:

Meso lagano istučemo, posolimo i skoro potpuno ispečemo na roštilju (roštilj na drva i ugljen). Tako vruće i sočne odreske stavljamo u umak da se dogotove (prokrčkaju). U posebnoj posudi pirjamo vrganje ili šampinjone. Kada omekšaju dodajemo preostale sastojke i gotove odreske. Pustimo na vatri pet minuta da se sve poveže.

Artila Szalai

Ljuta gulaš-juha

Specijalitet međimurske kuhinje

Sastojci:

300 g junetine od plečke

1 par suhih ljutih kobasica

1 glavica luka

3 krumpira

2 žlice kiselog vrhnja

1 vezica povrća za juhu

1 suhi feferon

ljuta mljevena paprika

mast, papar, sol

Opis:

Na masti popržiti sjeckani luk. Dodati na kockice narezano meso i kobasice narezane na kolute. Posoliti, popariti i kratko popržiti. Posuti ljutom paprikom i zaliti litrom vode ili juhom u kojoj se kuhalo povrće. Kuhati dok meso ne omekša, pa dodati krumpir izrezan na kockice. Kuhati dalje dok se i krumpir ne skuha. U gotovu juhu umiješati kiselo vrhnje, a prije posluživanja u nju staviti dobro opran suhi feferon.

V I J E S T I

Nogomet

Poraz u Portugalu

Hrvatska nogometna reprezentacija poražena je gostujući u prijateljskom susretu (0:2) protiv izabrane selekcije Portugala. Na stadionu u Coimbri, prošlogodišnjem poprištu susreta na Euro 2004, domaćin je golovima *Petita* i *Paulete* svladao »vatrene« koji su nastupili u sljedećem sastavu: *Butina, Tomas, R. Kovač, Šimunić, Srna, J. Leko, N Kovač, Babić, Kranjčar, Balaban, Pršo.*, dok su u drugom dijelu susreta u igru ušli i *Bošnjak, Tokić* i *I. Leko*.

Susreti doigravanja za SP

U prvim susretima doigravanja za plasman na Svjetsko nogometno prvenstvo, u subotu 12. studenoga, postignuti su ovi rezultati. Španjolska – Slovačka 5:1, Norveška – Češka 0:1 i Švicarska – Turska 2:0 u europskom dijelu kvalifikacija, dok je Urugvaj tijesno pobijedio Australiju (1:0), a Trinidad i Tobago je remizirao s Bahrenom (1:1) u prvim susretima interkontinentalnog doigravanja.

Tenis

Ljubičić startao s pobjedom

Najbolji hrvatski tenisač i osmoplasirani igrač svijeta u 2005. godini, *Ivan Ljubičić*, uspješno je startao na za vršnom Masters turniru sezone koji se igra u Šangaju. U prvom susretu svoje »Crvene« skupine Ljubo je bio bolji od Argentinca *Corie* s uvjerljivih 6:2, 6:3, dok je prvi reket svijeta Švica-

rac *Federer* tijesno svladao Argentinca *Nalbandiana* s 6:3, 2:6, 6:4. U drugoj, »Zlatnoj« skupini, nažalost došlo je do otkaza od strane dva velika tenisača Španjolca *Nadala* i Amerikanca *Agassija*, koji je istina nastupio ozlijeđen u prvom kolu i bio poražen od Rusa *Davidenka* (4:6, 2:6). Umjesto njih igrat će Argentinac *Puerta*, od kojeg je u prvom susretu bio bolji sunarodnjak *Gaudio* (6:3, 7:5) i Čileanac *Gonzalez*.

Zagreb dobio ATP turnir

Poslije ATP turnira u Umagu, Hrvatska je dobila još jedan ATP turnir koji će se igrati u Zagrebu tijekom zimskog termina od 30. siječnja do 5. veljače iduće godine. »Croatian Indoors« održat će se pod krovom Ledene dvorane zagrebačkog Doma sportova, a svoj termin dobio je odustajanjem Milana.

Mauresmo pobjednica Mastersa

Francuskinja *Amelie Mauresmo* pobjednica je ovogodišnjeg Mastersa najboljih svjetskih tenisačica igranog prošlog tjedna u Los Angelesu (SAD). U »francuskom finalu« bila je bolja od sunarotkinje *Mary Pierce* (5:7, 7:6, 6:4) i okitila se na slovom vrijednim 1.000.000 američkih dolara.

Goodyear liga

7. kolo, 12. studenoga

Zadar – Domžale 92:73

Zagreb – Laško 96:87

C. zvezda – Cibona 70:62

Hemofarm – Široki 77:63

Železnik – Slovan 72:71

Olimpija – Vojvodina 68:61

Bosna – Partizan odgođeno

Tablica: Železnik 12, C. zvezda 12, Partizan 11 (-1), Hemofarm 11, Slovan 11, Široki 11, Cibona 11, Zadar 10, Olimpija 10, Vojvodina 10, Zagreb 10, Laško 9, Bosna 8 (-1), Domžale 8

U doigravanju za plasman na EP mladih

SiCG izborila Euro

Nakon dva kvalifikacijska susreta mlada reprezentacija SiCG zabilježila dvije pobjede i plasirala se među osam najboljih momčadi starog kontinenta

Piše: Dražen Prčić

Iako se znalo da će poslije beogradskog poraza (3:1) biti vrlo teško nadoknaditi veliku rezultatsku prijednost, mladi reprezentativci Hrvatske, sve do samog kraja uzvratnog susreta u Velikoj Gorici pokraj Zagreba, gajili su nadu o mogućem plasmanu među osam najboljih mladih selekcija Europe. Ipak, njihovi vršnjaci iz SiCG, predvođeni vrhunskim napadačem talijanskog Leccea Vučinićem i njegovim prijesudnim golovima iz prvog susreta bili

izbori povoljniji rezultat pred uzvrat na domaćem terenu. Pored rezultatskog peha, uslijedio je dodatni handicap isključenjem trenera Asanovića (crveni karton), što je rezultiralo njegovom suspenzijom za odlučujući duel u Velikoj Gorici.

HRVATSKA – SiCG 1:2 (drugi susret)

Uzvrat na domaćem terenu, uz naknadno uvrstanje Nike Kranjčara u sastav, ulivao je optimistički naboj, napose kada je Da Silva doveo Hrvatsku u vodstvo već nakon

vršnicu predstojećeg Europskog prvenstva. Unatoč nedosuđenom jedanaesteru i nekoliko izglednih prilika koje je zaustavio izvrsni vratar Stojković, generalni je dojam kako je mlada reprezentacija SiCG, u ovom trenutku, bolja i nadasve, iskusnija momčad i njen plasman na EP je u potpunosti zaslužen.

ISKUSTVO KAO PREDNOST: Poslije dva odigrana susreta i viđenih 180 minuta, prostom analizom nogometaša koji su iznjeli teret ovih važnih utakmica, neumitno se namjeće zaključak o potvrdi snage vršnjaka iz SiCG, zahvaljujući kojoj su izborili »prolaz« na »Euro mladih 2006«. Već spomenuti Vučinić, unatoč mladim godinama jedan je od najboljih strijelaca talijanske Serie A, Krasić je standardni prvotimac ruskog CSKA, osvajača kupa Uefa, Lazović je igrač Feyenorda na posudbi u Bayer Leverkusenu, dok su Vukčević i Basta kontinuirano na popisu A selekcije. S druge strane u mladoj hrvatskoj reprezentaciji pravo iskustvo u A selekciji ima samo Niko Kranjčar, a nije igrao u prvom susretu u Beogradu, te nešto malo Da Silva, dok ostali još nogometno golobradi mladići igraju isključivo u 1. HNL i imaju vrlo malo međunarodnog iskustva. Dodamo li svemu činjenicu, da u uzvratu u Velikoj Gorici za SiCG nisu imali pravo igranja Lazović, Krasić i Vukčević, onda je posve jasno o kakvoj se kvalitetnoj i iskusnoj momčadi radi. I pored poraza i propuštene prilike da se nađe među najboljim europskim vršnjacima, pred mladom reprezentacijom Hrvatske je lijepa nogometna budućnost i prilika za afirmiranje novih imena koje će u perspektivi konkurirati za sastav A selekcije. ■

su bolji u obje utakmice i posve zasluženputuju na završnicu Europskog prvenstva za igrače do 21 godine starosti.

SICG – HRVATSKA 3:1 (prvi susret)

Utakmicu u Beogradu, a ispostavilo se u velikoj mjeri i cijeli duel doigravanja, odlučilo je nogometno majstorstvo stasitog vođe navale Mirka Vučinića i njegov hat-trick koji je donio veliku prednost izabranicima Dragana Okuke. Unatoč odličnoj igri u prvom poluvrijemenu, prije svih Eduarda da Silve koji je bio i strijelac jedinog pogotka za Hrvatsku, momčad Aljoše Asanovića (na poziciji glavnog trenera i izbornika mijenjao je operiranog Slavena Bilića) u nastavku beogradske utakmice iznenadno je pala u igri i nesmotreno primila dva zgoditka za poraz od 3:1. Da cijela priča bude još neugodnija, posljednjih deset minuta SiCG je igrala bez dvojice isključenih nogometaša, no ni izrazita brojčana nadmoć nije bila dovoljna da se

samo pet minuta igre. Sve do dvadesete minute susreta sve je djelovalo savršeno, ali je tada uslijedio jedan od, ispostaviti će se, ključnih momenata ovog iznimno važnog susreta. Očevidan prekršaj u kaznenom prostoru dvojice obrambenih igrača SiCG, nad Da Silvom, francuski sudac Duhamel nije sankcionirao najstrožom kaznom i prilikom da Hrvatska stigne do prednosti od dva pogotka. Umjesto penala uslijedio je, ubrzo, udarac iz kuta za SiCG i jedan odbijanać, nakon velike gužve ispred vratara Vranjića, efektno je iskoristio jedan od najboljih igrača susreta štoper Biševac i postigao plasmana vrijedan pogodak za svoju reprezentaciju. Od ovog dvostrukog šoka, hrvatski mladići se nisu uspjeli oporaviti sve do kraja susreta, kada je Stepanov drugim pogotkom za SiCG, inače još jedan obrambeni igrač, postavio konačan rezultat i potvrdio dvostruku pobjedu svoje momčadi i njen plasman u za-

Izbornički peh

Jedno od potencijalnih opravdanja za neuspjeh u doigravanju za plasman na EP jamačno leži u činjenici kako je operacija križa onemogućila izbornika i idejnog tvorca ove mlade hrvatske reprezentacije, Slavena Bilića, da nepoređeno bude uz svoje izabranike. Isključenje njegovog zamjenika Asanovića u prvom susretu, dovelo je, pak, glavnog tajnika HNS-a Zorislava Srebrića na klupu u uzvratnom susretu.

Milica i Marko Šoštarec – budući plivački šampioni

Plivačka obitelj

Već treću generaciju obitelj Šoštarec ima odlične plivačke rezultate

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Njihov djed *Ivan* bio je vrstan plivač i vaterpolist, u svoje vrijeme prvak Vojvodine u disciplini leđno, otac *Ivan* plivao je kraul najbolje u Pokrajini i svojevremeno bio 5. plivač bivše države, ali i jedini subotički košarkaš koji je zai-grao u finalu Kupa Šampiona (Cibona), a oni, *Milica i Marko*, nastavili su obiteljsku tradiciju i već »od malih nogu« počeli vrsno plivati i osvajati pobjednička odličja. Uz trenerski nadzor i očevu asistenciju, ne sumnjamo da će ova obitelj ponovno vladati ovim plivačkim prostorima. S obzirom na njihove sitne godine ovaj razgovor je vođen paralelno i uz malu asistenciju oca *Ivana*.

Tata Ivan

Kao nekadašnji aktivan sportaš vrlo dobro znam koliko je plivački sport i samo plivanje iznimno važno za pravi lan razvoj djece. Ponukan osobnim iskustvom, ali i obiteljskom tradicijom, koju sam naslijedio od svog oca, i i ja sam odlučio da jedan od bazičnih sportova moje djece bude upravo plivanje... pojasnio je *Ivan Šoštarec*, otac budućih plivačkih šampiona *Milice i Marka*.

► **Koliko imate godina i kada ste se počeli baviti plivanjem?**

Milica: Imam osam godina (1997.) i idem u drugi razred Osnovne škole »*Ivan Milutinović*« u Subotici. Plivanjem sam se počela baviti prije 2 godine.

Marko: Rodio sam se 1999. godine i imam šest godina. Pohađam predškolski vrtić, a plivati sam počeo prije godinu dana

► **Koju disciplinu plivate?**

Milica: Plivam kraul, a discipline su 50m i 100m u konkurenciji plivača do 10 godina starosti.

Marko: isto plivam kraul i malo leđno, ali bih kad porastem volio plivati i prsno.

► **Kako izgleda jedan vaš svakodnevni trening?**

Milica: Prvo se na suhom zagrijavamo i razgibavamo nekoliko minuta. Potom slijedi ulazak u bazen i daljnje zagrijavanje u vodi, otprilike jedno 500 m plivanja. U glavnom dijelu treninga se rade i plivaju određene zadane dužine, na primjer 20 x 100 m, do ukupnih recimo 3,5 km po jednom treningu I sve to traje oko 2 sata.

Marko: I mi se slično zagrijavamo, vani i u vodi, ali za razliku od starije grupe mi plivamo manju dužinu i to najviše ukupno 1-

1,5 km na jednom treningu. Naš trening je kraći, i traje oko 1 sat.

► **Koji su vaši najveći dosadašnji uspjesi?**

Milica: Moj najveći rezultat je osvajanje 1. mjesta na vojvodanskom prvenstvu, održanom u Novom Sadu, u kategoriji djece, natjecatelja do 8 godina. Uz to sam još osvajala prva mjesta na nekim mitinzima, kao što je bio recimo Kup Djeda Mraza.

Marko: Za sada je to 1. mjesto na Paličkom maratonu (plivalo se 50 m) u konkurenciji djece do 6 godina i 3. mjesto u Bačkoj Topoli u konkurenciji do 8 godina starosti.

► **Tko je vaš trener?**

Lorant Sabo, ali nam dosta pomaže i naš otac *Ivan*, koji je uvijek s nama prilikom svakog treninga i natjecanja.

► **Što volite raditi u slobodno vrijeme izvan škole i bazena?**

Milica: Najviše volim crtati, a nedavno sam osvojila i jednu nagradu na konkursu za najljepši crtež.

Marko: Najradije se igram na računalu, ali mi tata postavlja jedan uvjet ukoliko se želim igrati. Prvo moram uraditi po 50 sklekova, te leđnih i trbušnih vježbi i tek tada se mogu igrati. ■

Pogobija Nikole Zrinskog

14. studenoga 1922. rođen je *Butros Butros Ghali*, egipatski političar i Glavni tajnik Ujedinjenih naroda.

14. studenoga 1954. godine nakon državnoga udara vlast u Egiptu preuzeo je *Gamal Abdel Naser*.

14. studenoga 1815. godine umro je *Robert Fulton*, izumitelj parobroda. Rođen je u Americi 1765. godine gdje je i završio urarski i zlatarski zanat, a u Britaniji je završio politehničke studije. Upoznao je *Jamesa Watta* koji ga je zainteresirao za strojarstvo te je izradio niz strojeva koji su dugo bili u upotrebi u tekstilnoj industriji. Godine 1801. seli se u Francusku i nudi *Napoleonu* svoje usluge, no ovaj nije pokazao veće zanimanje ni za podmornice ni za parobrode, kojima ga je Fulton vozi po Seni. U Americi je 1807. godine ustanovio prvu parobrodsku liniju po rijeci Hudson, a 1815. godine izradio je prvi radni parni brod.

14. studenoga 1838. godine rođen je *August Šenoa*, hrvatski književnik. Kao i mnogi hrvatski velikani, Šenoa nije etnički Hrvat – otac mu je bio Čeh, majka Slovakinja, no to ga nije spriječilo da zavoli domovinu te postane najvećim hrvatskim književnikom druge polovice 19. stoljeća. Pravnik po struci, siromašni državni činovnik, puno je pisao obrađujući teme i povijesti Hrvata. Realist po uvjerenju ali i nepopravljivi romantik, premda je bio vrlo kritičan prema svojim djelima, osobito dramama, svojim je čitateljima davao nadu u bolji – tak hrvatskoga naroda. Najvažnija su mu djela *Pripovijesti* – među njima svakako valja izdvojiti *Prosjaka Luku* – i *Zagrebulje* te historijski romani *Čuvaj se senjske ruke*, *Diogeneš*, *Kletva*, *Seljačka buna*.

na te nenadmašan roman o staleškim razlikama u drevnome Zagrebu *Zlatarevo zlato*. Uvijek pomalo melankoličan, napisao je i stihove o lijepoj Jani, ribarevoj kćeri. Umro je 13. prosinca 1881. od posljedica zaraze nakon velikoga potresa koji je pogodio Zagreb.

14. studenoga 1796. godine rođen je *Antun Mihanović*, hrvatski književnik, ilirac i političar. Napisao je prolegomni tekst *Ilirskoga pokreta*, kojim poziva književnike, osobito plemiće, da pišu hrvatskim jezikom – Reč domovini od hasnovitosti pisanja vu domorodnom jeziku (1815. godine) – a u prvom broju *Danice*, kulturnoga priloga Gajevih novina *Novine Hrvatske* objavio je pjesmu *Hrvatska domovina* (godine 1835.), koja će koncem 19. stoljeća postati hrvatskom himnom.

15. studenoga 1492. *Kristofor Kolumbo* zapisao je u dnevnik da i muškarci i žene hodaju s nekim upaljenim zavijutkom u ustima i da su od toga sasvim obavijeni dimom. Duhan su Europljani upoznali dvadesetak godina kasnije, i to najprije Portugalci, koji su ga uzgajali kao ukrasnu biljku s mnogim ljekovitim svojstvima.

Francuski diplomat na portugalskom dvoru *Jean Nicot* poslao je sjemenke duhana u Italiju i to pravo *Katarini Medici*. U 17. stoljeću pa pa *Urban VIII.* izopćio je pušaće iz Katoličke crkve, no ni ta zabrana, kao ni potonje, nisu umanjili strast Europljana za pušenjem.

15. studenoga 1891. godine rodio se njemački feldmaršal, vođa Afričkoga korpusa, *Erwin Rommel*, Pustinjska lisica. Nakon neuspjeloga atentata na *Hitlera* i otkrivene zavjere, Hitler mu je postavio ultimatum te se Rommel ubio 14. listopada 1944. godine.

16. studenoga 1948. godine rođen je *Mate Parlov*, hrvatski sportaš, olimpijac te europski i svjetski profesionalni boksački prvak

svijeta.

16. studenoga 1910. u Vinkovcima je od tuberkuloze umro *Ivan Kozarac*, hrvatski književnik. Pisao je o slavonskim seljama u dobu tranzicije – njegovi su likovi životni, puni burnih emocija, osobito erotike – koja je uništila slavonsko i srijemsko selo. Nepripremljeni za kapitalističku proizvodnju, seljaci se ne snalaze, osiromašuju te piju, skitaju se i skloni su asocijalnom ponašanju. Nebriga vlasti te utjeha koju im nudi Crkva nisu dovoljni Kozarčevim likovima, koji teže autodestrukciji. Počeo je objavljivati u *Vijencu* 1903. godine koristeći pseudonim *Kerepov*. Za života objavio je zbirku novela *Slavonska krv*, a posthumno su izašle *Izabrane pripovijetke* te roman *Đuka Begović*.

16. studenoga 1242. godine datirana je Zlatna bula, povelja hrvatsko-ugarskog kralja *Bele IV.*, kojom je Gradec, odnosno Zagreb, postao slobodnim kraljevskim gradom.

18. studenoga 1664. godine nesretnim slučajem u lovu poginuo je *Nikola Zrinski*, hrvatski i mađarski književnik i političar te vojni teoretičar

18. studenoga 1893. rođen je *Antun Branko Šimić*, hrvatski književnik.

18. studenoga obilježava se dan pada *Vukovara*.

20. studenoga 1699. u Požegi je rođen *Antun Kanižlić*, hrvatski književnik, jedan od prvih pisaca prosvjetitelja u Slavoniji.

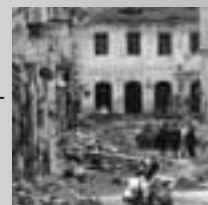
20. studenoga 1952. Staljinovi su monstruozni procesi dosegli vrhunac na suđenju *Rudolfu Slanskomu*, dotadašnjem generalnom sekretaru Komunističke partije Čehoslovačke i skupini njegovih suradnika. Pred upaljenim kamerama i očima cijele svjetske javnosti *Slanski* je sam sebe optužio najgorim riječima. Tom sudskom farсом upravljalo se izravno iz Moskve. Istražitelji i organizatori

procesu bili su sovjetski agenti koji su fizičkom torturom prisilili optuženike, pa i *Slanskoga*, da napamet nauče »svoje grijeh« i poslušno ih izrecitiraju pred sudom. Jer, osobno se priznanje u komunističkim redovima smatralo je – dinim pravim dokazom krivnje. Poslije je, dakako, slijedio odlazak na vješta.

Često se postavljalo pitanje zašto je Moskvi trebao tako velik sudski spektakl. U sovjetskim je tajnim arhivima tek nedavno pronađen odgovor. Staljin se u to doba pribojavao rata sa Zapadom pa je smrtnim kaznama i općim zastrašivanjem htio iznuditi bespogovorno jedinstvo svog komunističkog tabora.

Komunistički su režimi bili najokrutniji u obračunu sa svojim najodanijim suradnicima. Kad se poslije Drugoga svjetskog rata očekivalo da će popustiti staljinistička strahovlada, sovjetski je diktator pokrenuo val čistki u istočnoeuropskim zemljama u manijakalnoj potrazi za navodnim »prezrenim izdajnicima«, »slugama imperijalizma« i pristašama odmetnutog titoizma. ■

BASTAVIO (VICA SERIA)	TISKAR	PROJEKT ISKREPLJA	SJEVERNI VJETAR NA JADRANU	PRIPODNIK DIMOVS- KOČ HIFI U NARODU	NANCY (KURACI)	NATVO- RNE	LIJEK PROTIV MALARIJE
GRAD U 1311 MACLE							
VELIKI VAL NAKON POTREBA							
ŽITELJ IZ AVNIKA GRADU GANE					OSOBA ZAMJENICA		
LAMA MFKLINA					GRAD U SLAVONIJI		
BASTAVNI VEZNIK			NOBOME TAB BOSNJAK RUSKA JUHA OD ZELENJA				
"AUSTRIJA"		RIJEČ ZA ZAŠTITU OD UDA- RACA					LIJEKOVITA BIJEKA
GRAD U ISTRI		UNIFORME		NIKOLA (KURACI)			
ATLETSKA DVAČKA NAPRAVA NI ZAMJENIČKI ISKUSTVA UNAPRIJED (LAT)				PROZIRNI GRANJEV MATERIJAL		"LITRA"	
ALMIRA OSMANO VIC			RIBARSKI ČAMAC NA JADRANU BRUKA, SIRANITIA				
ZAGREB ROCK- GRUPA "MOJ DOM JE HRVAT- SKA"							
NAJHAČ- NIAK							
"ITALIJ"		GUJAVICA				GLUMICA FURVIAN- CE JAVNI SKANDAL	
"KRALJ PTICA"				ZARADA OD ŠTEDNJE PROIZVO- DACIJA			
NOTA SOLMIZA CUE			VIGLIA MATTI MAT KRIVULJE (INOZ)	MIRO TVORAC GORKO PLAKATI			
BOJINI OTROV (PO YTREBU)						NAUTICI U SKUPINI KANARSKIH OTOKA GLUMAC	
GLUMICA D'ABO AMERIČKI GLUMAC, HARRISON						POKRETNOST DIO MOTORA CRADIĆ KOD ZATIRA	
SLIKARICA KALIO					BOJILLO ZA KREŠE KULJICAV U STAJANOM RIMU		
OTKINUTI PARANJEM						ORČ BOG MOMSKIM DUBINA EMIL NOLDE	
PREOSTALI TOKO OSTATAK				PLANET SUNČEVA SUSTAVA "SUNCE"			
AMERIČKI PIŠAC, THEODORE						IZ AVNI GRAD CIPRA	

RJEŠENJA:

AMBIJENT, NORMATIV, TKAONICA, ORT, IKAR, NO, ACE, I, ISPLATA, OTOK, APA, B, TEN, EN, ATOMISTI, NUMIZMATIKA, BDP, DRAC, ALAMO, PAAR, ESKADRA, UMARATI, RK, REA, ANATOLIJ, AAS, ZGUBIDAN, VA, S, PREDMET, KOS, T, LEAR, ALEN, SUME, TEKSTIL, TUŽITELJ, OTT, EZOP, GATATI, KVATRE, SLABINAC, AARE, TOKATA, ARA

PETAK 18. 11. 2005.

HRT 1

06.45 – TV raspored
 06.50 – TV kalendar
 07.00 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Svijet slavnih, serija
 09.55 – TV raspored
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Inseln: Dominikanische Republik Karibiktraum zum Spartarif
 10.55 – Vijesti iz kulture
 11.00 – Vrijeme danas
 11.05 – Među nama, znanstveno-obrazovni program
 11.50 – TV raspored
 12.00 – Dnevnik
 12.16 – TV kalendar
 12.30 – Ljubav nema cijene, serija
 13.20 – Oprah Show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – TV raspored
 14.13 – Vrijeme danas
 14.15 – Sestre, serija
 15.05 – Šalinski obračun, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za djecu
 16.00 – Sol života: U zemljinjot utrobi
 16.35 – Život je lijep
 17.35 – Vijesti
 17.50 – Najslabija karika, kviz
 18.35 – Ljubav u zaleđu, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Iza neprijateljskih linija, američki film
 22.00 – Kontraplan
 22.45 – Vijesti iz kulture
 22.55 – Struna u krvi 2., serija
 00.30 – Vijesti dana
 00.45 – Na rubu, američki TV film
 02.10 – Zlikavci
 02.20 – Večernja škola
 02.50 – Gilmoreice 5., serija
 03.35 – Sestre, serija
 04.20 – Dobro jutro, Miami – humoristična serija
 04.40 – Inseln: Dominikanische Republik Karibiktraum zum Spartarif
 05.25 – Oprah Show
 06.10 – Kontraplan
 06.55 – Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

06.45 – TEST
 07.00 – VIP DJ
 07.30 – TV raspored
 07.35 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 – Animanijaci, crtana serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC

09.20 – Učilica
 09.30 – NULTI SAT:
 09.40 – Vijesti
 10.00 – Kokice
 10.30 – Sjedinica Hrvatskog sabora, prijenos
 13.30 – NULTI SAT
 14.30 – Vijesti za gluhe
 14.40 – Ciklus Život piše priče: When Innocence Is Lost, američki TV film
 16.10 – Vijesti na drugom
 16.20 – Vrijeme sutra
 16.25 – Svijet slavnih, serija
 17.10 – TV raspored
 17.15 – Gilmoreice 5., serija
 18.00 – Hrvatska danas
 18.50 – Animanijaci, crtana serija
 19.15 – Dobro jutro, Miami – humoristična serija
 19.35 – VIP DJ
 20.10 – Bitange i princeze II., serija
 20.50 – Jesam te! 2., humoristična serija
 21.20 – Večernja škola
 21.50 – Vijesti na drugom
 22.05 – Zlikavci
 22.15 – Matrix, američki film
 00.25 – Ususret Porinu
 00.55 – Pregled programa za subotu

nova

06.55 – TV prodaja
 07.10 – Drugo lice – Petar Vlahov show
 08.10 – U sedmom nebu, serija
 09.00 – Nasljednica, serija
 09.50 – TV prodaja
 10.05 – Ljubav na kocki, serija
 10.55 – Izlog strasti, serija
 11.25 – TV prodaja
 11.40 – Putovi ljubavi, serija
 12.35 – Dobri Will Hunting, igrani film
 14.50 – TV prodaja
 15.05 – Moja obitelj, serija
 15.35 – Moja slavna sestra, serija
 16.00 – TV prodaja
 16.05 – Nasljednica, serija
 17.00 – Vijesti Nove TV
 17.05 – Ljubav na kocki, serija
 18.00 – Jelena, serija
 18.55 – Vrijeme Nove TV
 19.00 – Dnevnik Nove TV
 19.20 – Sport Nove TV
 19.25 – Vrijeme Nove TV
 19.30 – Nova navečer, informativni magazin
 20.00 – Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.10 – Istraga, kriminalistički magazin
 21.00 – Doušnik, igrani film

22.45 – Pripravnik, reality show
 23.40 – Taksist, serija
 00.30 – Mimic 2, igrani film
 02.00 – Mentor, serija
 02.50 – Taxi Free, reality show
 03.10 – Kraj programa

REL

05.25 – Ljubav jednog oca, telenovela (R)
 06.15 – Beyblade, crtana serija
 06.40 – Luna– sirena s Kariba, telenovela (R)
 07.25 – Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 07.50 – Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 08.10 – Roseanne, humoristična serija (R)
 08.40 – Bračne vode, humoristična serija (R)
 09.05 – Dadija, humoristična serija (R)
 09.30 – Sanja, talk show (R)
 10.30 – Eksploziv, magazin (R)
 11.10 – Dr. Stefan Frank, dramska serija
 12.00 – Big Brother– reality show (R)
 13.20 – Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 13.45 – Ljubav jednog oca, telenovela
 14.50 – Luna– sirena s Kariba, telenovela
 15.40 – Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.05 – Pod istim krovom, humoristična serija
 16.35 – Roseanne, humoristična serija
 17.00 – Bračne vode, humoristična serija
 17.25 – Dadija, humoristična serija
 17.50 – Sanja: Sanja, ja sam fan, ostvari mi san!, talk show
 18.45 – Vijesti, informativna emisija
 19.05 – Eksploziv, magazin
 19.40 – Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 – Big Brother– reality show
 23.00 – Astronautova žena, igrani film znanstveno-fantastični triler
 00.50 – Vijesti, informativna emisija
 01.00 – Big Brother– reality show
 01.15 – Konvoj, igrani film, akcijski (R)
 02.45 – Cobra 11, kriminalistička serija (R)
 03.35 – Big Brother– reality show

SUBOTA

HRT 1

07.45 – TV raspored
 07.50 – TV kalendar
 08.00 – Vijesti
 08.05 – ŽUTOKLJUNAC
 09.00 – Parlaonica
 09.55 – Vijesti
 10.05 – Briljantean
 10.50 – Vijesti iz kulture
 10.54 – Vrijeme danas
 10.55 – National Geographic – Arktičko putovanje: Na tankom ledu
 12.00 – Dnevnik
 12.20 – Ljubav nema cijene, serija
 13.05 – Prizma – multinacionalni magazin
 13.50 – Vijesti
 13.57 – Spas 911 (6.)
 14.45 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
 15.20 – Dvoboj vrtlara
 15.55 – Oprah Show
 16.40 – Vijesti
 16.50 – Inspektor Rex 8., serija
 17.40 – Prirodni svijet: Tigrovi iz Smaragdne šume
 18.35 – TV Bingo Show
 19.15 – LOTO 7/39
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Povratak u raj, američki film
 22.05 – Zakon i red: Odjel za žrtve 5., serija
 22.55 – Vijesti dana
 23.05 – Vijesti iz kulture
 23.15 – Priča iz Baltimorea, američki film
 01.20 – Izvor, američki film
 02.45 – Tijelo i duša, američki TV film
 04.20 – Inspektor Rex 8., serija
 05.05 – Simpsoni 14., humoristična serija
 05.30 – Mučke – special: Proroci u Miamiu
 06.20 – Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

07.30 – TEST
 07.45 – TV raspored
 07.50 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.15 – Ljubav u zaleđu, serija (repriza dvije tjeđne epizode)

19. 11. 2005.

09.45 – Kinoteka – filmovi
Charlesa Chaplina: Svjetla
pozornice, američki film
12.00 – Kućni ljubimci
12.30 – Duhovni izazovi
12.45 – Glas domovine
13.15 – Iza neprijateljskih linija,
američki film
15.00 – Automagazin
15.35 – Struna u krvi 2.,
mini-serija
17.05 – Filmska klasika: Otmica,
američki film
18.45 – O. C., serija
19.30 – Simpsoni 14.,
humoristična serija
20.00 – Emisija
20.15 – 1. poluvrijeme
21.00 – Emisija
21.15 – 2. poluvrijeme
22.05 – Emisija
22.40 – Mučke – special:
Proroci u Miamiju
23.30 – Alias 3., serija
00.20 – Monk 2., serija
01.05 – Sport danas
01.15 – Pregled programa
za nedjelju

06.45 – Tv prodaja
07.00 – Dječji program
07.00 – Cubix, crtana serija
07.25 – Yu-gi-oh, crtana serija
08.15 – Ninja kornjače,
crtana serija
09.05 – Hlapićeva priča,
emisija za djecu
09.20 – Hlapićeve nove zgode,
crtana serija
09.45 – Hlapićeva nagradna igra
10.00 – TV prodaja
10.10 – Tri sestre, serija
10.40 – Rodney, serija
11.10 – VIP DJ, glazbena emisija
12.15 – TV prodaja
12.30 – Čarobnice, serija
13.20 – Seks, škola I odrastanje,
serija
14.10 – Superagent, serija
15.00 – Kućni pritvor, igrani film
17.00 – Vijesti Nove TV
17.05 – Bumerang, serija
18.00 – Istraga,
kriminalistički magazin
18.55 – Vrijeme Nove TV
19.00 – Dnevnik Nove TV
19.20 – Sport Nove TV
19.25 – Vrijeme Nove TV

19.30 – Nova navečer,
informativni magazin
20.00 – Crni pas, igrani film
21.40 – Harley Davidson i
Marlboro man, igrani film
23.25 – John Strange, serija
00.20 – Zona smrti, serija
01.15 – TV prodaja
01.30 – Kraj programa

06.50 – Eksploziv, magazin
07.20 – Ed, Edd i Eddy,
crtana serija
07.45 – Dexterov laboratorij,
crtana serija

08.05 – Johnny Bravo,
crtana serija
08.30 – Medvjedići dobra srca,
crtana serija
08.55 – Sabrina, mala vještica,
humoristična serija
09.15 – Centar svijeta,
humoristična serija
09.40 – Zabranjena ljubav,
sapunica (5 epizoda) (R)
11.55 – Due East, igrani film,
drama
13.45 – Cijena savjesti,
dramska serija
14.30 – Dodir s neba, fantastična/
dramska serija
15.20 – Everwood, dramska serija
16.10 – Big Brother–
reality show (R)
17.50 – Zvijezde Extra: Mladi,
sexy i Hollywood,
zabavna emisija
18.45 – Vijesti,
informativna emisija
19.10 – Neobični ljudi: Život bez
boli, dokumentarna serija
20.10 – Domino day, show
21.45 – Big Brother-reality show
23.00 – Playboy: Razdoblje suše,
igrani film, erotski
00.50 – Big Brother– reality show
01.05 – Astronautova žena,
igrani film, znanstveno-
fantastični triler (R)
02.55 – Big Brother– reality show

NEDJELJA 20. 11. 2005.

07.05 – TV raspored
07.10 – TV kalendar
07.20 – Vijesti
07.25 – Kralj i ja, američki film
09.00 – Aladdin, crtana serija
09.20 – Timon i Pumbaa,
crtana serija
09.45 – Vijesti
09.53 – Vrijeme danas
09.55 – Vijesti iz kulture
10.05 – Ciklus Columbo:
Na tajnom zadatku,
američki TV film
11.40 – TV kalendar
12.00 – Dnevnik
12.15 – TV raspored
12.25 – Plodovi zemlje
13.20 – Rijeka: More
14.00 – Nedjeljom u dva
15.05 – Vijesti
15.20 – TV raspored
15.25 – Ljudski um i kako ga
najbolje iskoristiti:
Osobnost
16.20 – Lov na antikvitete
16.55 – Nedjeljom popodne
19.15 – LOTO 6/45
19.30 – Dnevnik
20.10 – Tko želi biti milijunaš?,
kviz
21.15 – Osijek: Porin 2005.,
prijenos
23.50 – Špizta
00.40 – Vijesti dana
00.50 – Vijesti iz kulture
01.00 – Drvo želja, mini-serija
02.30 – Nedjeljom u dva
03.30 – Simpsoni 14.,
humoristična serija
03.55 – Slobodna zona, kratki
dokumentarni film
04.10 – Plodovi zemlje
05.00 – Rijeka: More
05.30 – Špizta
06.15 – Lov na antikvitete

08.05 – TEST
08.20 – TV raspored
08.25 – Ljubav u zaleđu, serija
(repriza tri tjedne epizode)
10.40 – Biblija
10.50 – Portret crkve i mjesta
11.00 – Zadar: Misa, prijenos
12.00 – Drvo želja, mini-serija

13.30 – Mir i dobro
14.00 – Opera Box
G. Rossini: Turčin u Italiji
14.30 – Sportski program
15.50 – Dalziel i Pascoe 6., serija
17.25 – James Bond: Pogled na
ubojstvo, britanski film
19.30 – Magazin nogometne
Lige prvaka
20.00 – Simpsoni 14.,
humoristična serija
20.25 – Talijanska nogometna liga,
1. poluvrijeme
21.15 – Sport danas
21.30 – Talijanska nogometna liga,
2. poluvrijeme
22.25 – Evergreen: Prljavi Harry,
američki film
00.05 – Dalziel i Pascoe 6., serija
01.35 – Pregled programa
za ponedjeljak

06.15 – Školska liga
06.45 – TV prodaja
07.00 – Dječji program
07.00 – Cubix, crtana serija
07.50 – Yu-gi-oh, crtana serija
08.30 – Ninja kornjače,
crtana serija
09.15 – TV prodaja
09.30 – Hlapićeva priča,
emisija za djecu
09.40 – Hlapićeve nove zgode,
crtana serija
10.00 – Hlapićeva nagradna igra
10.20 – TV prodaja
10.30 – Čudesna šuma, crtani film
11.50 – TV prodaja
12.05 – VIP DJ, glazbena emisija
13.10 – Automotiv, auto-moto
magazin
13.40 – Obračun s ocem,
igrani film
15.30 – Vijesti Nove TV
15.40 – Posljednji akcijski junak,
igrani film
18.00 – Red carpet,
zabavna emisija
18.55 – Vrijeme Nove TV
19.00 – Dnevnik Nove TV
19.25 – Sport Nove TV
19.30 – Vrijeme Nove TV
19.35 – Laku noć Hrvatska,
crtana serija
20.00 – Danielle Steel: Zoya,
mini serija 2. dio
21.45 – Ona ili on, kviz
22.45 – Sjene iz dubine, igrani film
00.50 – Zona smrti, serija

NEDJELJA

01.40 – Automotiv,
auto-moto magazin
02.10 – TV prodaja
02.20 – Kraj programa

07.00 – Zvijezde Extra: Mladi,
sexy i Hollywood,
zabavna emisija (R)
07.45 – Neobični ljudi,
dokumentarna serija (R)
08.35 – Sabrina mala vještica,
humoristična serija (R)
09.00 – Centar svijeta,
humoristična serija (R)
09.25 – Medvjedići dobra srca,
crtana serija
09.50 – Krava i Pilić, crtana serija
10.15 – Dexterov laboratorij,
crtana serija
10.40 – Johnny Bravo,
crtana serija
11.05 – Cijena savjesti,
dramska serija (R)
11.50 – Dodir s neba, fantastična/
dramska serija (R)
12.40 – Everwood,
dramska serija (R)
13.30 – Frizerka i milijunaš,
igrani film, komedija
15.05 – Super susjedi– rat u kvartu,
igrani film, komedija
16.40 – Školske tajne,
dramska serija
17.30 – Salto, zabavna emisija
18.30 – Lovci na balone,
putopisno– mobitelna
nagradna igra T– mobilea
18.45 – Vijesti,
informativna emisija
19.10 – Auto motor i sport tv,
magazin
19.40 – Ekkluziv, magazin
20.10 – Big Brother– reality show
21.20 – Bili jednom prijatelji,
igrani film, drama
23.00 – FBI: Istraga,
dokumentarno–
kriminalistička serija
23.50 – Novi forenzičari,
dokumentarno–
kriminalistička serija
00.50 – Autopsija, dokumentarno–
kriminalistička serija
01.20 – Big Brother– reality show
01.35 – Playboy: Razdoblje suše,
igrani film, erotski (R)
03.20 – Big Brother– reality show

PONEDJELJAK 21. 11. 2005.

06.45 – TV raspored
06.50 – TV kalendar
07.00 – Dobro jutro, Hrvatska
09.10 – Svijet slavnih, serija
09.55 – TV raspored
10.00 – Vijesti
10.10 – Otoci-zemlje-ljudi-
pustolovine: Murano
10.55 – Vijesti iz kulture
11.00 – Vrijeme danas
11.05 – Riječ i život, religijski
program
11.50 – TV raspored
12.00 – Dnevnik
12.16 – TV kalendar
12.30 – Ljubav nema cijene, serija
13.20 – Maja, talk-show
14.00 – Vijesti
14.10 – TV raspored
14.13 – Vrijeme danas
14.15 – Sestre, serija
15.05 – Mumija 2., crtana serija
15.30 – Nora Fora, igra za djecu
16.00 – Hrvatska kulturna baština
16.35 – Život u živo
17.35 – Vijesti
17.50 – Najslabija karika, kviz
18.35 – Ljubav u zaleđu, serija
19.30 – Dnevnik
20.10 – Latinica
21.50 – Na posebnom zadatku:
Dayton, kako ga mijenjati
22.20 – Vijesti iz kulture
22.30 – Otvoreno
23.25 – Na rubu znanosti
00.30 – Vijesti dana
00.45 – Dobro ugođena večer:
Zagrebačka filharmonija -
Kitayenko
02.15 – Doktor Dolittle 2,
američki film
03.40 – Gilmoreice 5., serija
04.25 – Latinica
06.00 – Ljubav nema cijene, serija

06.45 – TEST
07.00 – VIP DJ
07.30 – TV raspored
07.35 – Teletubbies,
lutkarska serija
08.00 – Animanijski, crtana serija
08.25 – ŽUTOKLJUNAC
09.20 – Učilica
09.30 – NULTI SAT:
09.40 – Predstava
10.00 – Kratki spoj
10.30 – Šaolinski obračun,
crtana serija
10.50 – Briljanteen
11.35 – Život pred nama,
serija za mlade

12.20 – Putnici hladnim morima:
U kraljevstvu Thulea -
lovci na narvala
12.50 – NULTI SAT
13.50 – James Bond: Pogled na
ubojstvo, britanski film
15.55 – Vijesti za gluhe
16.05 – TV raspored
16.10 – Vijesti na drugom
16.20 – Vrijeme sutra
16.25 – Svijet slavnih, serija
17.10 – TV raspored
17.15 – Gilmoreice 5., serija
18.00 – Hrvatska danas
18.50 – Animanijski, crtana serija
19.15 – Dobro jutro, Miami –
humoristična serija
19.35 – VIP DJ
20.10 – Uzmi ili ostavi, TV igra
20.45 – Doktor Dolittle 2.,
američki film
22.15 – Vijesti na drugom
22.30 – Petica, sportski program
23.20 – 24 (4.), serija
00.05 – Holiday Heart,
američki film
01.40 – Pregled programa
za utorak

06.50 – TV prodaja
07.05 – Šaljivi kućni video
07.35 – Red Carpet,
zabavna emisija
08.30 – U sedmom nebu, serija
09.20 – Nasljednica, serija
10.10 – Tv prodaja
10.20 – Ljubav na kocki, serija
11.10 – Izlog strasti, serija
11.40 – TV prodaja
11.55 – Putovi ljubavi, serija
12.50 – Ponovno zajedno,
igrani film
14.30 – Šaljivi kućni video
14.55 – TV prodaja
15.05 – Moja obitelj, serija
15.35 – Moja slavna sestra, serija
16.00 – TV prodaja
16.05 – Nasljednica, serija
17.00 – Vijesti Nove TV
17.05 – Ljubav na kocki, serija
18.00 – Jelena, serija
18.55 – Vrijeme Nove TV
19.00 – Dnevnik Nove TV
19.20 – Sport Nove TV
19.25 – Vrijeme Nove TV
19.30 – Nova navečer,
informativni magazin
20.00 – Laku noć, Hrvatska,
crtana serija
20.10 – Drugo lice –
Petar Vlahov show
21.00 – Prvi u tjednu: Taxi 2,
igrani film
22.35 – JAG, serija
23.35 – Licem u lice, igrani film
01.25 – Zona smrti, serija
02.15 – Mentor, serija

03.05 – Taxi Free
03.25 – Kraj programa

05.15 – Ljubav jednog oca,
telenovela (R)
06.00 – Beyblade, crtana serija
06.25 – Transformers Energon,
crtana serija
06.50 – Luna– sirena s Kariba,
telenovela (R)
07.35 – Simpsoni, humoristična
animirana serija (R)
08.00 – Pod istim krovom,
humoristična serija (R)
08.20 – Roseanne,
humoristična serija (R)
08.50 – Bračne vode,
humoristična serija (R)
09.15 – Dadilja,
humoristična serija (R)
09.40 – Sanja, talk show (R)
10.40 – Ekkluziv, magazin (R)
11.10 – Dr. Stefan Frank,
dramska serija
12.00 – Big Brother–
reality show (R)
13.20 – Zabranjena ljubav,
sapunica (R)
13.45 – Ljubav jednog oca,
telenovela
14.50 – Luna– sirena s Kariba,
telenovela
15.40 – Simpsoni, humoristična
animirana serija
16.05 – Pod istim krovom,
humoristična serija
16.35 – Roseanne,
humoristična serija
17.00 – Bračne vode,
humoristična serija
17.25 – Dadilja,
humoristična serija
17.50 – Sanja, talk show
18.45 – Vijesti,
informativna emisija
19.05 – Eksploziv, magazin
19.40 – Zabranjena ljubav,
sapunica
20.10 – Big Brother– reality show
21.20 – CSI: New York,
kriminalistička serija
22.05 – Otok straha,
igrani film, horor
23.45 – Vijesti,
informativna emisija
00.00 – Big Brother– reality show
00.15 – Bili jednom prijatelji,
igrani film, drama (R)
01.55 – FBI: Istraga,
dokumentarno–
kriminalistička serija (R)
02.45 – Novi forenzičari,
dokumentarno–
kriminalistička serija (R)
03.45 – Big Brother– reality show

UTORAK 22. 11. 2005.

HRT 1

06.45 – TV raspored
 06.50 – TV kalendar
 07.00 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Svijet slavnih, serija
 09.55 – TV raspored
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Otoci-zemlje-ljudi-pustolovine: Guidecca
 10.55 – Vijesti iz kulture
 11.00 – Vrijeme danas
 11.05 – Meta, emisija za branitelje
 11.50 – TV raspored
 12.00 – Dnevnik
 12.16 – TV kalendar
 12.30 – Ljubav nema cijene, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – TV raspored
 14.13 – Vrijeme danas
 14.15 – Sestre, serija
 15.05 – Mumija 2., crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za djecu
 16.00 – Euromagazin
 16.35 – Život u živo
 17.35 – Vijesti
 17.50 – Najslabija karika, kviz
 18.35 – Ljubav u zaleđu, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Globalno sijelo
 20.45 – Ništa osobno
 21.30 – Gliste i kruh, dokumentarna emisija
 22.00 – Vijesti iz kulture
 22.10 – Otvoreno
 23.05 – Drugi format
 00.00 – Vijesti dana
 00.15 – Ponoćna antologija: Mjesto zločina, francuski film
 01.45 – Stažist 2., humoristična serija
 02.10 – Gilmoreice 5., serija
 02.55 – Sestre, serija
 03.45 – 24 (4.), serija
 04.30 – Bez traga 2., serija
 05.15 – Ništa osobno
 05.55 – Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

07.00 – VIP DJ
 07.30 – TV raspored
 07.35 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 – Animanijaci, crtana serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.20 – Učilica
 09.30 – NULTI SAT:
 09.40 – Navrh jezika
 10.00 – Promjene, dokumentarni film
 10.30 – Mumija 2., crtana serija
 10.50 – Parlaonica

11.45 – Život pred nama, serija za mlade
 12.30 – Slavni parovi: Kirk Douglas i Vicente Minelli
 12.55 – Transfer
 13.25 – NULTI SAT
 14.25 – Vijesti za gluhe
 14.35 – Ciklus Život piše priče: Crown Heights, američki TV film
 16.10 – Vijesti na drugom
 16.20 – Vrijeme sutra
 16.25 – Svijet slavnih, serija
 17.10 – TV raspored
 17.15 – Gilmoreice 5., serija
 18.00 – Hrvatska danas
 18.50 – Animanijaci, crtana serija
 19.15 – Dobro jutro, Miami – humoristična serija
 19.35 – VIP DJ
 20.10 – Uzmi ili ostavi, TV igra
 20.40 – Nogometna liga prvaka: Manchester UTD – Villarreal 1. poluvrijeme
 21.45 – Nogometna liga prvaka: Manchester UTD – Villarreal 2. poluvrijeme
 22.35 – Vijesti na drugom
 22.50 – Bez traga 2., serija
 23.40 – Stažist 2., humoristična serija
 00.05 – 24 (4.), serija
 00.50 – Sažeci nogometne Lige prvaka
 01.25 – Pregled programa za srijedu

nova

06.45 – TV prodaja
 07.00 – Šaljivi kućni video
 07.25 – Ona ili on, kviz
 08.20 – U sedmom nebu, serija
 09.10 – Nasljednica, serija
 10.00 – TV prodaja
 10.10 – Ljubav na kocki, serija
 11.00 – Izlog strasti, serija
 11.30 – TV prodaja
 11.45 – Putovi ljubavi, serija
 12.40 – Lud od ljubavi, igrani film
 14.30 – Šaljivi kućni video
 14.55 – TV prodaja
 15.05 – Moja obitelj, serija
 15.35 – Moja slavna sestra, serija
 16.00 – TV prodaja
 16.05 – Nasljednica, serija
 17.00 – Vijesti Nove TV
 17.05 – Ljubav na kocki, serija
 18.00 – Jelena, serija
 18.55 – Vrijeme Nove TV
 19.00 – Dnevnik Nove TV
 19.20 – Sport Nove TV
 19.25 – Vrijeme Nove TV
 19.30 – Nova navečer, informativni magazin
 20.00 – Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.10 – Medij, serija
 21.00 – Naša mala klinika, serija

22.00 – Tanka plava linija, serija
 22.30 – Will i Grace, serija
 23.00 – JAG, serija
 23.55 – Profesorova miljenica, igrani film
 01.25 – Zona smrti, serija
 02.20 – Mentor, serija
 03.10 – Taxi Free
 03.30 – Kraj programa

REFL

05.00 – Ljubav jednog oca, telenovela (R)
 05.50 – Beyblade, crtana serija
 06.15 – Transformers Energon, crtana serija
 06.35 – Luna– sirena s Kariba, telenovela (R)
 07.25 – Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 07.50 – Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 08.10 – Roseanne, humoristična serija (R)
 08.40 – Bračne vode, humoristična serija (R)
 09.05 – Dadilja, humoristična serija (R)
 09.30 – Sanja, talk show (R)
 10.30 – Eksploziv, magazin (R)
 11.10 – Dr. Stefan Frank, dramska serija
 12.00 – Big Brother– reality show (R)
 13.20 – Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 13.45 – Ljubav jednog oca, telenovela
 14.50 – Luna– sirena s Kariba, telenovela
 15.40 – Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.05 – Pod istim krovom, humoristična serija
 16.35 – Roseanne, humoristična serija
 17.00 – Bračne vode, humoristična serija
 17.25 – Dadilja, humoristična serija
 17.50 – Sanja, talk show
 18.45 – Vijesti, informativna emisija
 19.05 – Eksploziv, magazin
 19.40 – Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 – Big Brother– reality show
 21.30 – Johnny Skidmarks, igrani film, kriminalistički
 23.10 – Cobra 11, kriminalistička serija
 00.05 – Vijesti, informativna emisija
 00.20 – Big Brother– reality show
 00.35 – CSI: New York, kriminalistička serija (R)
 01.20 – Otok straha, igrani film, horor (R)
 03.00 – Big Brother– reality show

SRIJEDA

HRT 1

06.45 – TV raspored
 06.50 – TV kalendar
 07.00 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Svijet slavnih, serija
 09.55 – TV raspored
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Otoci-zemlje-ljudi-pustolovine: Curacao
 10.55 – Vijesti iz kulture
 11.00 – Vrijeme danas
 11.05 – Treća dob, emisija za umirovljenike
 11.50 – TV raspored
 12.00 – Dnevnik
 12.16 – TV kalendar
 12.30 – Ljubav nema cijene, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – TV raspored
 14.13 – Vrijeme danas
 14.15 – Sestre, serija
 15.05 – Mumija 2., crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za djecu
 16.00 – Znanstvena petica
 16.35 – Život u živo
 17.30 – Vijesti
 17.45 – Najslabija karika, kviz
 18.30 – Ljubav u zaleđu, serija
 19.15 – LOTO 7/39
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Piramida, zabavni program
 21.15 – Luda kuća, serija
 21.50 – Poslovni klub
 22.20 – Vijesti iz kulture
 22.30 – Otvoreno
 23.20 – Kulturni info, PP
 23.25 – Tajni život umjetničkih djela 2., dokumentarna serija
 00.20 – Vijesti dana
 00.35 – Ubojstvo gospodina Griffina, američki film
 02.05 – Gilmoreice 5., serija
 02.50 – Sestre, serija
 03.40 – 24 (4.), serija
 04.25 – Ekipa za očevid 4., serija
 05.10 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 05.25 – Poslovni klub
 05.55 – Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

06.45 – TEST
 07.00 – VIP DJ
 07.30 – TV raspored
 07.35 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 – Animanijaci, crtana serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.20 – Učilica
 09.30 – NULTI SAT:
 09.40 – Športerica
 10.00 – Kako nastaje...

SRIJEDA 23. 11. 2005.

10.30 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 13.30 – NULTI SAT
 14.30 – Vijesti za gluhe
 14.40 – Ciklus Život piše priče: Zlo u Clear Riveru, američki TV film
 16.15 – Vijesti na drugom
 16.25 – Vrijeme sutra
 16.30 – Svijet slavnih, serija
 17.15 – Gilmoreice 5., serija
 18.00 – Hrvatska danas
 18.50 – Animanijaci, crtana serija
 19.10 – Dobro jutro, Miami – humoristična serija
 19.30 – VIP DJ
 20.05 – Emisija
 20.35 – Fenerbahçe – Milan, 1. poluvrijeme
 21.40 – Fenerbahçe – Milan, 2. poluvrijeme
 22.35 – Emisija
 22.45 – Vijesti na drugom
 23.00 – Ekipa za očevid 4., serija
 23.45 – Sažeci nogometne Lige prvaka
 00.15 – 24 (4.), serija
 01.00 – Pregled programa za četvrtak

03.10 – Taxi Free
 03.30 – Kraj programa

05.05 – Ljubav jednog oca, telenovela (R)
 05.55 – Beyblade, crtana serija
 06.15 – Transformers Energon, crtana serija
 06.40 – Luna– sirena s Kariba, telenovela (R)
 07.25 – Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 07.50 – Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 08.15 – Roseanne, humoristična serija (R)
 08.40 – Bračne vode, humoristična serija (R)
 09.05 – Dadilja, humoristična serija (R)
 09.30 – Sanja, talk show (R)
 10.30 – Exploziv, magazin (R)
 11.10 – Dr. Stefan Frank, dramska serija
 12.05 – Big Brother– reality show (R)
 13.20 – Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 13.45 – Ljubav jednog oca, telenovela
 14.50 – Luna– sirena s Kariba, telenovela
 15.40 – Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.05 – Pod istim krovom, humoristična serija
 16.35 – Roseanne, humoristična serija
 17.00 – Bračne vode, humoristična serija
 17.25 – Dadilja, humoristična serija
 17.50 – Sanja, talk show
 18.45 – Vijesti, informativna emisija
 19.05 – Exploziv, magazin
 19.40 – Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 – Big Brother– reality show
 21.20 – Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 22.10 – Klaun, kriminalistička serija
 23.00 – Cobra 11, kriminalistička serija
 23.55 – Vijesti, informativna emisija
 00.10 – Big Brother– reality show
 00.25 – Auto motor i sport tv, magazin (R)
 00.55 – Johnny Skidmarks, igrani film, kriminalistički (R)
 02.35 – Cobra 11, kriminalistička serija (R)
 03.25 – Big Brother– reality show

06.55 – TV prodaja
 07.10 – Šaljivi kućni video
 07.40 – Naša mala klinika, serija
 08.30 – U sedmom nebu, serija
 09.20 – Nasljednica, serija
 10.10 – TV prodaja
 10.20 – Ljubav na kocki, serija
 11.10 – Izlog strasti, serija
 11.40 – TV prodaja
 11.55 – Putovi ljubavi, serija
 12.50 – Što se dogodilo Haroldu Smithu, igrani film
 14.30 – Šaljivi kućni video
 14.55 – TV prodaja
 15.05 – Moja obitelj, serija
 15.35 – Moja slavna sestra, serija
 16.00 – TV prodaja
 16.05 – Nasljednica, serija
 17.00 – Vijesti Nove TV
 17.05 – Ljubav na kocki, serija
 18.00 – Jelena, serija
 18.55 – Vrijeme Nove TV
 19.00 – Dnevnik Nove TV
 19.20 – Sport Nove TV
 19.25 – Vrijeme Nove TV
 19.30 – Nova navečer, informativni magazin
 20.00 – Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.10 – Medicinska istraga, serija
 21.00 – U sridu, talk show
 22.00 – Opasna igra, igrani film
 23.40 – JAG, serija
 00.30 – Helenina kutija, igrani film
 02.20 – Mentor, serija

ČETVRTAK

06.45 – TV raspored
 06.50 – TV kalendar
 07.00 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Svijet slavnih, serija
 09.55 – TV raspored
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Otoci-zemlje-ljudi-pustolovine: Kefallonia
 10.55 – Vijesti iz kulture
 11.00 – Vrijeme danas
 11.05 – Trenutak spoznaje, znanstveno-obrazovni program
 11.50 – TV raspored
 12.00 – Dnevnik
 12.16 – TV kalendar
 12.30 – Ljubav nema cijene, serija
 13.20 – Govorimo o zdravlju
 14.00 – Vijesti
 14.10 – TV raspored
 14.13 – Vrijeme danas
 14.15 – Sestre, serija
 15.05 – Mumija 2., crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za djecu
 16.00 – Potrošački kod
 16.35 – Život u živo
 17.35 – Vijesti
 17.50 – Najslabija karika, kviz
 18.35 – Ljubav u zaleđu, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.15 – Brisani prostor
 22.00 – Pola ure kulture
 22.35 – Otvoreno
 23.25 – Vijesti iz kulture
 23.35 – Direkt
 00.10 – Vijesti dana
 00.25 – Made in Israel, izraelski film
 02.15 – Gilmoreice 5., serija
 03.00 – Sestre, serija
 03.45 – 24 (4.), serija
 04.30 – Dobro jutro, Miami – humoristična serija
 04.50 – Pola ure kulture
 05.20 – Brisani prostor
 06.00 – Ljubav nema cijene, serija

06.45 – TEST
 07.00 – VIP DJ
 07.30 – TV raspored
 07.35 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 – Animanijaci, crtana serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.20 – Učilica

09.30 – NULTI SAT:
 09.40 – Glazbeceda
 10.00 – Mali putopis
 10.30 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 13.30 – NULTI SAT
 14.30 – Vijesti za gluhe
 14.40 – Ciklus Život piše priče: Opasni dokaz, američki TV film
 16.10 – Vijesti na drugom
 16.20 – Vrijeme sutra
 16.25 – Svijet slavnih, serija
 17.10 – TV raspored
 17.15 – Gilmoreice 5., serija
 18.00 – Hrvatska danas
 18.50 – Animanijaci, crtana serija
 19.15 – Dobro jutro, Miami – humoristična serija
 19.35 – VIP DJ
 20.10 – Dodjela nagrade hrvatskog glumišta 2005., prijenos
 22.10 – Vijesti na drugom
 22.25 – James Bond: Octopussy, britanski film
 00.35 – 24 (4.), serija
 01.20 – Dva i pol muškarca, humoristična serija
 01.45 – Pregled programa za petak

06.45 – TV prodaja
 07.00 – Šaljivi kućni video
 07.25 – U sridu, talk show
 08.20 – U sedmom nebu, serija
 09.10 – Nasljednica, serija
 10.00 – Tv prodaja
 10.10 – Ljubav na kocki, serija
 11.00 – Izlog strasti, serija
 11.25 – TV prodaja
 11.40 – Putovi ljubavi, serija
 12.35 – Izmišljeni zločin, igrani film
 14.30 – Šaljivi kućni video
 14.55 – TV prodaja
 15.05 – Moja obitelj, serija
 15.35 – Moja slavna sestra, serija
 16.00 – TV prodaja
 16.05 – Nasljednica, serija
 17.00 – Vijesti Nove TV
 17.05 – Ljubav na kocki, serija
 18.00 – Jelena, serija
 18.55 – Vrijeme Nove TV
 19.00 – Dnevnik Nove TV
 19.20 – Sport Nove TV
 19.25 – Vrijeme Nove TV
 19.30 – Nova navečer, informativni program
 20.00 – Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.10 – Navy CIS, serija
 21.00 – Bumerang, serija
 22.00 – Ženska ucjena, igrani film

24. 11. 2005.

23.40 – JAG, serija
 00.35 – Yongary, igrani film
 02.15 – Mentor, serija
 03.05 – Taxi Free
 03.30 – Kraj programa

05.05 – Ljubav jednog oca, telenovela (R)
 05.55 – Beyblade, crtana serija
 06.15 – Transformers Energon, crtana serija
 06.40 – Luna– sirena s Kariba, telenovela (R)
 07.25 – Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 07.50 – Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 08.15 – Roseanne, humoristična serija (R)
 08.40 – Bračne vode, humoristična serija (R)
 09.05 – Dadija, humoristična serija (R)
 09.30 – Sanja, talk show (R)
 10.30 – Eksploziv, magazin (R)
 11.10 – Dr. Stefan Frank, dramska serija
 12.00 – Big Brother– reality show (R)
 13.20 – Zabranjena ljubav, sapunica
 13.45 – Ljubav jednog oca, telenovela
 14.50 – Luna– sirena s Kariba, telenovela
 15.40 – Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.05 – Pod istim krovom, humoristična serija
 16.35 – Roseanne, humoristična serija
 17.00 – Bračne vode, humoristična serija
 17.25 – Dadija, humoristična serija
 17.50 – Sanja, talk show
 18.45 – Vijesti, informativna emisija
 19.05 – Eksploziv, magazin
 19.40 – Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 – Big Brother– reality show
 21.20 – Bijeli gavrani, igrani film, akcijski triler
 22.50 – Cobra 11, kriminalistička serija
 23.45 – Vijesti, informativna emisija
 00.00 – Big Brother– reality show
 00.15 – Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija (R)
 01.05 – Klaun, kriminalistička serija (R)
 01.55 – Cobra 11, kriminalistička serija (R)
 02.45 – Big Brother– reality show

TV TJEDNIK NA YU ECO

Emisija na hrvatskom jeziku TV tjednik emitirat će se 18. studenoga u uobičajenom terminu od 20 sati na programu YU ECO televizije. U ovoj emisiji možete pogledati prilog o retrospektivnoj izložbi slika nastalih na Likovnoj koloniji »Bunarić«, koja je prošloga tjedna otvorena u HKC »Bunjevačko kolo«. Repriza emisije je u subotu 19. studenoga u 15 sati.

FILM TJEDNA

AUSTIN POWERS

(AUSTIN POWERS: INTERNATIONAL MAN OF MYSTERY)

komedija, 1997., 94 min.

RTL, 25.11.2005. 23.00

Redatelj: Jay Roach

Uloge: Mike Myers, Elizabeth Hurley, Michael York, Mimi Rogers, Robert Wagner, Seth Green, Fabiana Udenio, Mindy Sterling, Paul Dillon, Charles Napier

Austin Powers: najbolji odmrznuti agent na svijetu! Dlakavih prsa i čudnovatog naglaska, ovaj je agent, iako lansiran iz slobodoumnih šezdesetih u konzervativne devedesete, jednako uspješan u privođenju negativaca pravdi!

London, kasne šezdesete prošlog stoljeća. Austin Powers (Mike Myers) je najuspješniji tajni agent Njezina Veličanstva i pobornik slobodne razmjene seksualnih partnera. Njegov najveći neprijatelj je megalomanski dr. Evil (Mike Myers) čije pokušaje osvajanja svijeta Austin rješava s lakoćom. Pokušavajući izbjeći zatočeništvo, Evil se zamrzne i lansira svoje tijelo u Zemljinu orbitu, čekajući šansu za osvetu. Uvijek revni Austin također se zamrzava, i trideset godina kasnije, rat starih protivnika nastavlja se jednakom žestinom. No slobodni seks zamijenio je strah od AIDS-a, a mjesto vjerne Austinove pomoćnice zauzela je njena kćer, Vanessa (Elizabeth Hurley). Hoće li pohotni Austin uhvatiti dr. Evila i pridobiti Vanessinu naklonost?

Nastavljajući se na tradiciju velikog Mela Brooksa, genijalni Mike Myers (»Studio 54«, »Wayneov svijet«) »okomio« se na seriju filmova o Jamesu Bondu – i to s izvrsnim rezultatima. Šašavi agent Austin Powers osvojio je gledateljska srca širom svijeta spajanjem inteligentnih gegova s mnoštvom akcije, ali i fenomenalnom glumačkom postavom. Seksipilna Elizabeth Hurley (»Serving Sara«, »Putnik 57«) odvlači pažnju glumom, ali i erotičnom pojavom, a veteran Michael York (»Žena mušketir«), ponovno oduševljava kvalitetnim nastupom.

Mnoge aluzije na filmove Jamesa Bonda, ali i druge popularne naslove iz šezdesetih, te referiranje na ikone pop-kulture, učinile su od »Austin Powersa« film kojem se možete uvijek iznova vraćati. Jer, samo je jedan pohotni agent na svijetu (osim velikog Bonda, naravno) koji može spašiti svijet!

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04) Općinska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica – Trg slobode br. 1

O B A V J E Š T A V A

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja PROJEKTA »ND PLASTIK« Subotica, Koparska br. 85 na životni okoliš, čija se realizacija planira na kat. Parc. 21751/1, KO Stari Grad.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. kat, Stara gradska kuća, soba 227, u razdoblju od 18. 11. do 2. 12. 2005. u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u roku od 15 dana od dana oglašavanja, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš ovom ovlaštenom tijelu.

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci – 800 dinara

☐ 1 godina – 1.500 dinara

INOZEMSTVO

☐ 1 godina – 70 EUR.

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

BANK: VBUYU 22
(Vojvodanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)
Beneficiary customer:
540101 320 5 NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Hrvatska riječ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadorđev put 2,

telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno):

(024) 792-202

Raspored sprovođa i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

**PREDUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PREVOZ I CEREMONIJAL
SAHRANE**

Tel.: 024/558-011

Cvečara:
Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica - Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.942 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.707 din., a u jednom pravcu 1.514 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

**Zlatna medalja
za kvalitetu 2005.**

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

Knjige hrvatskih autora iz SICG na zagrebačkom "Interliberu"

